

Tema 2.- Breve descripción das principais biomoléculas.

Curso 2023 - 2024

- ❑ A química da vida
- ❑ Glícidos
- ❑ Lípidos
- ❑ Proteínas, encimas
- ❑ Ácidos nucleicos

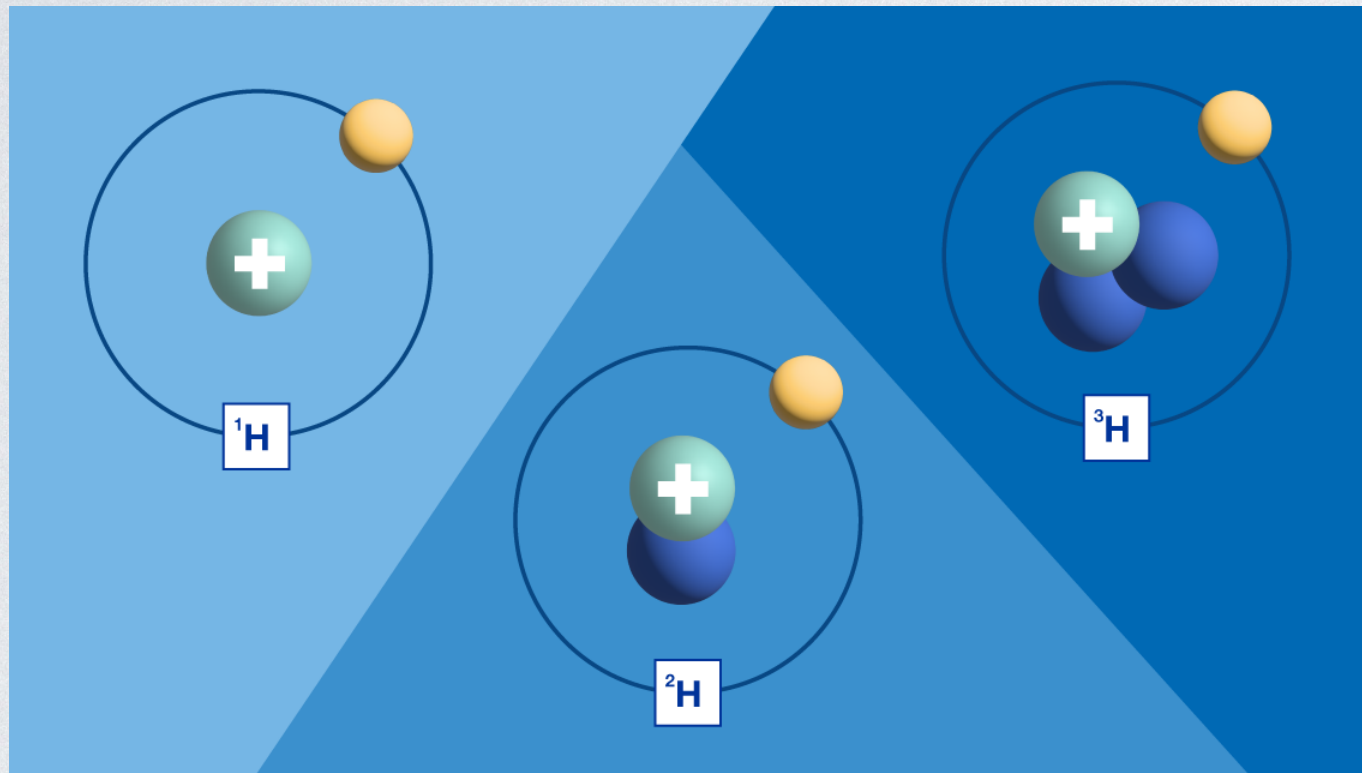
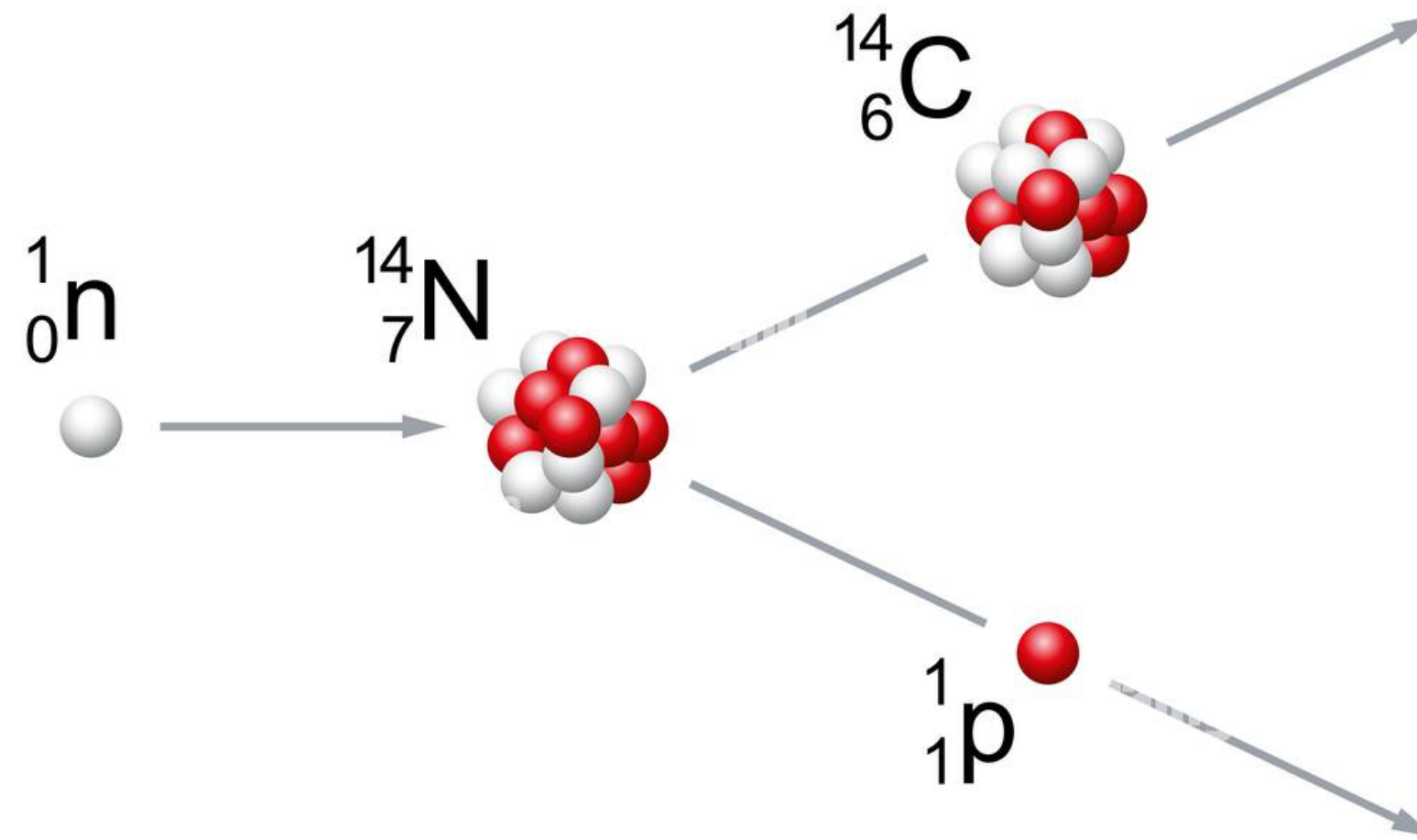

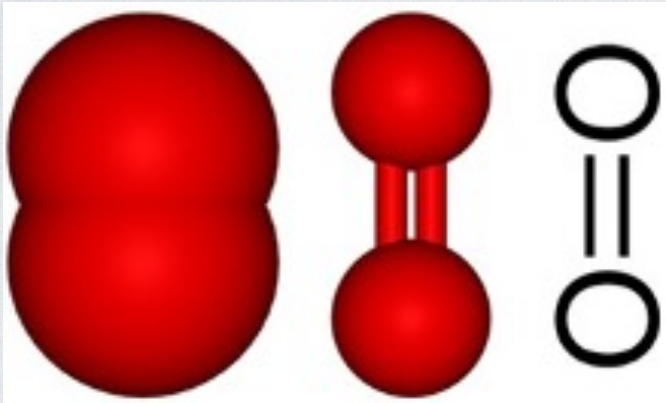
Repasando a química da vida

Isótopos

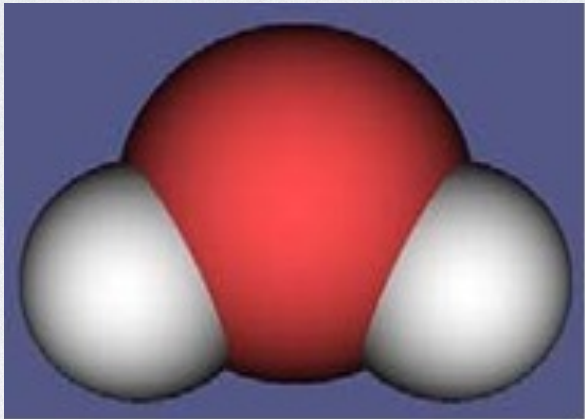
C-14 RADIOCARBON DATING

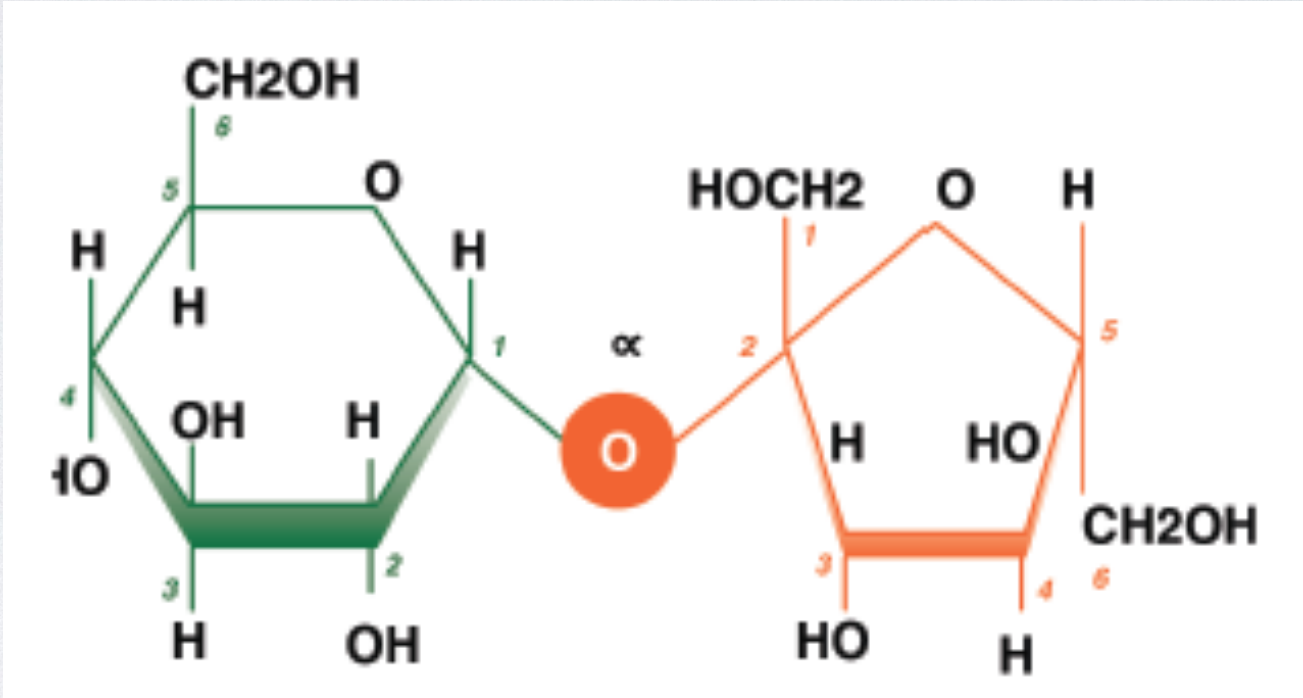
Enlace químico

Osígeno

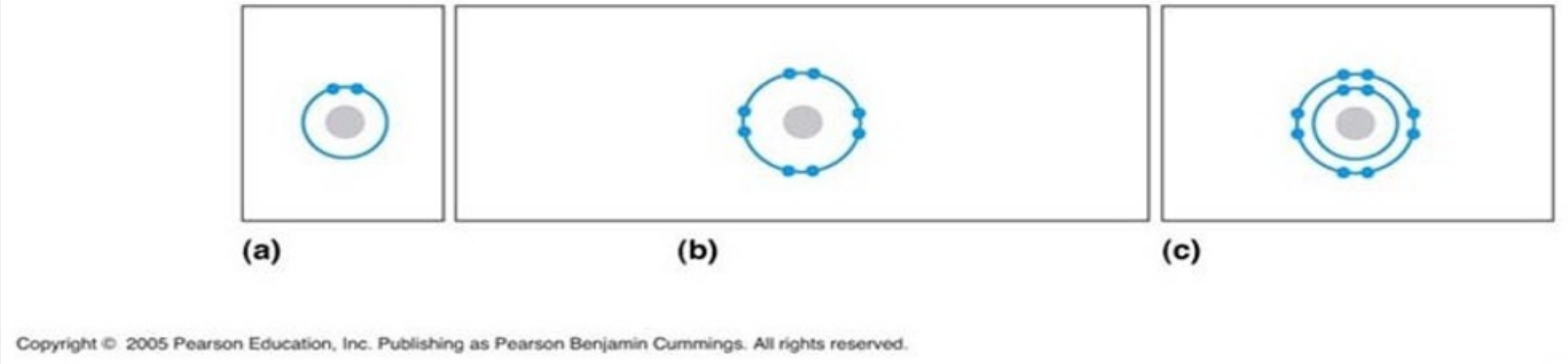

Auga

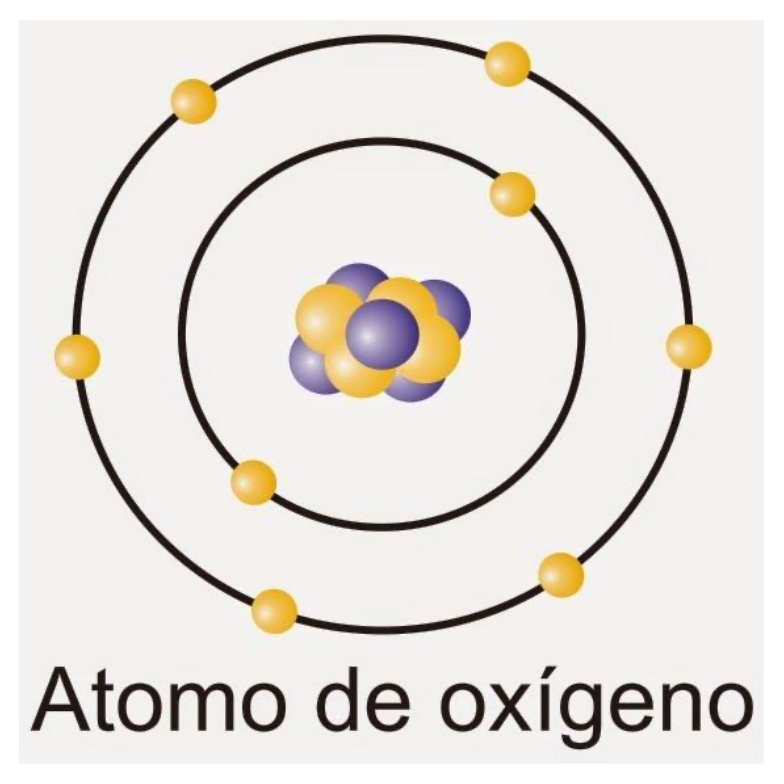

Sacarosa

Electróns de valencia

Neón

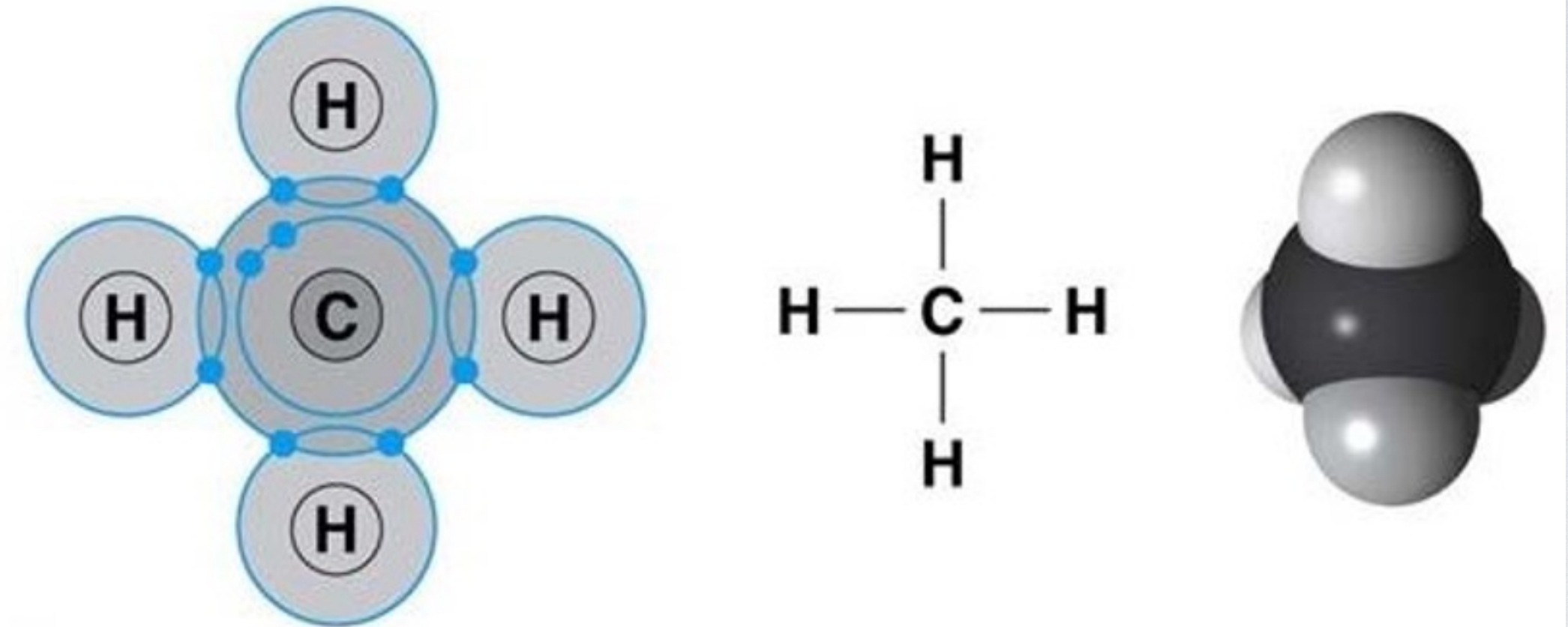
Atomo de oxígeno

Enlace químico

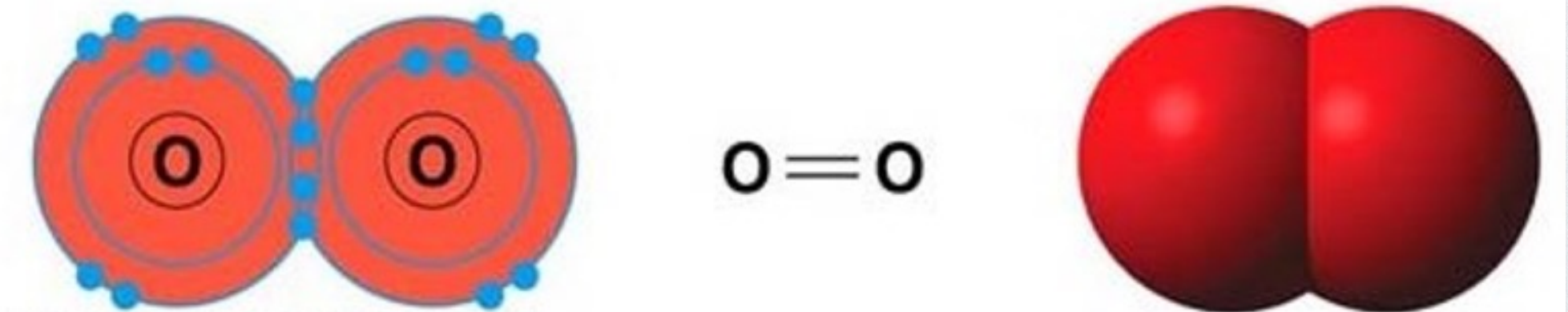
Covalente

Metano (CH₄): catro átomos de hidróxeno poden satisfacer a valencia de un átomo de carbono formando **enlaces covalentes simples**

Copyright © 2005 Pearson Education, Inc. Publishing as Pearson Benjamin Cummings. All rights reserved.

Osíxeno (O₂): dous átomos de osíxeno comparten dous pares de electróns para formar un **enlace covalente dobre**

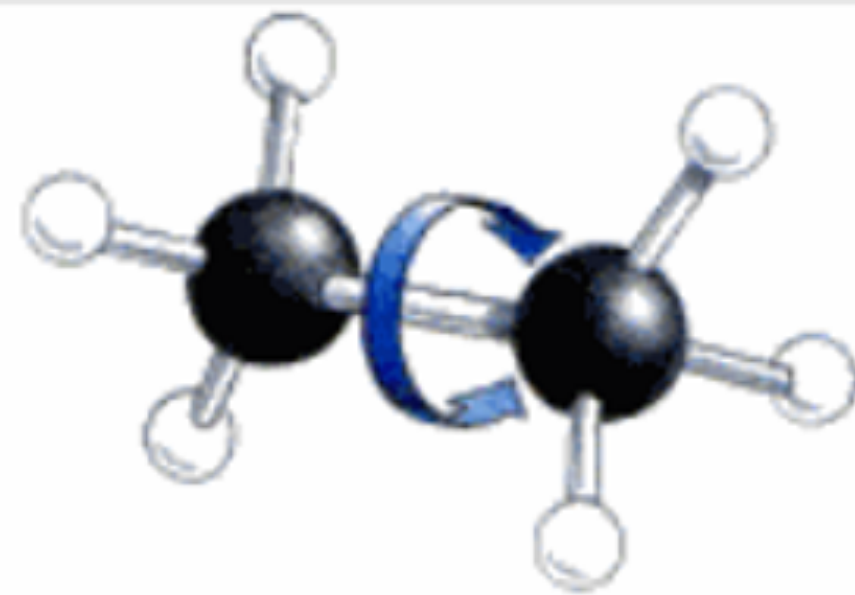

Copyright © 2005 Pearson Education, Inc. Publishing as Pearson Benjamin Cummings. All rights reserved.

Enlace químico

Covalente

(A) Etano

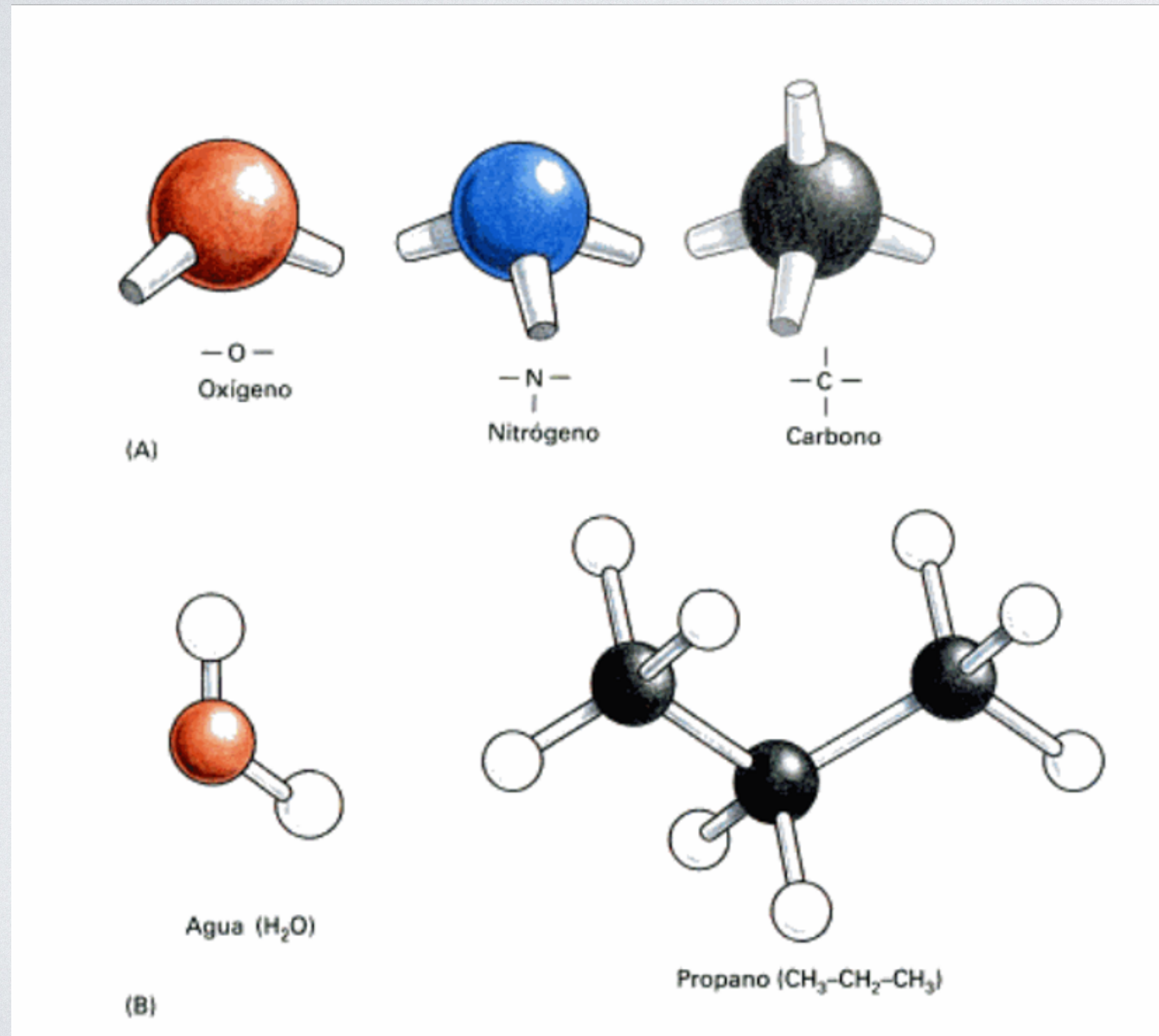
(B) Eteno

A forma molecular é crucial en bioloxía

Enlace químico

Covalente

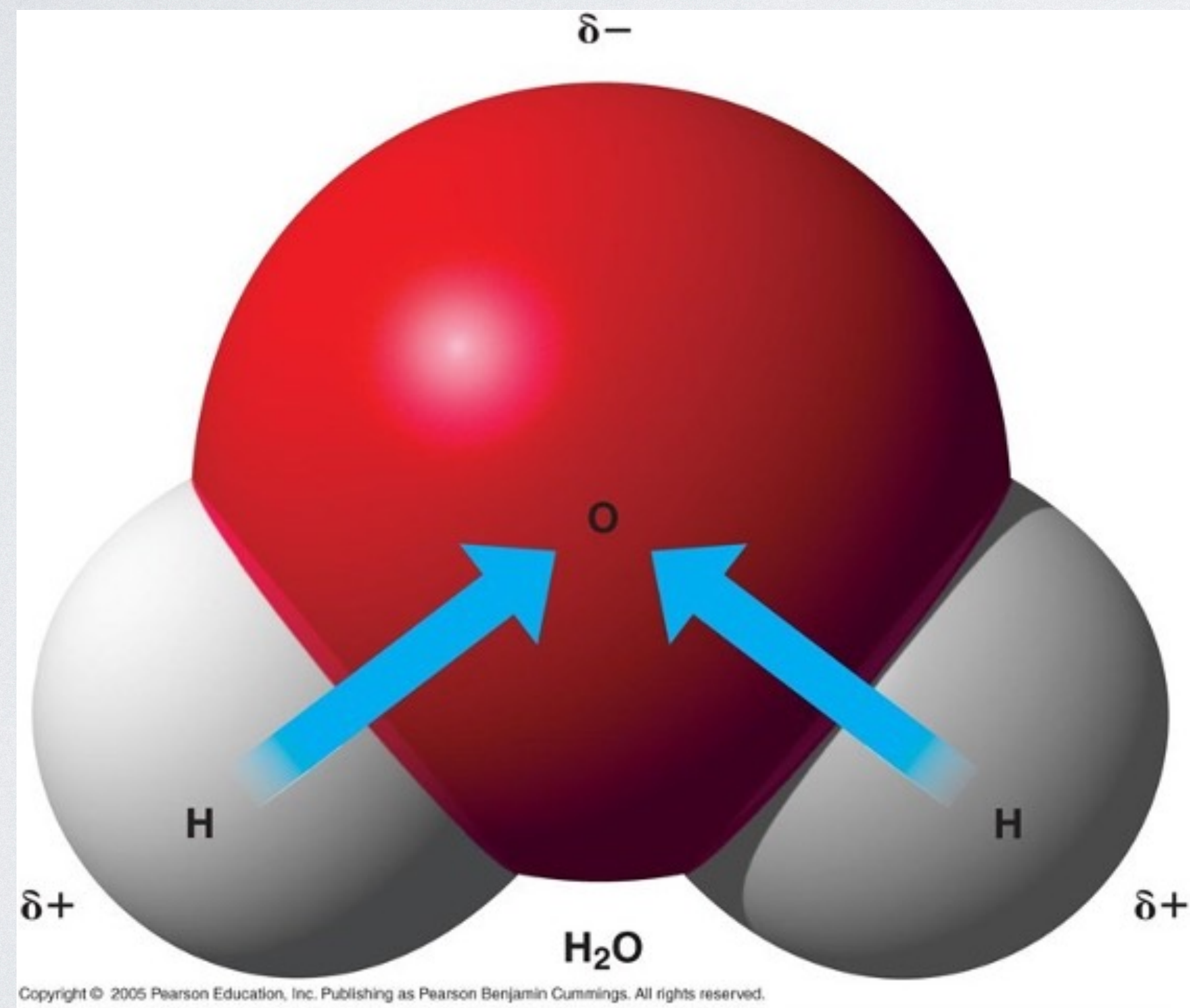

A forma molecular é crucial en bioloxía

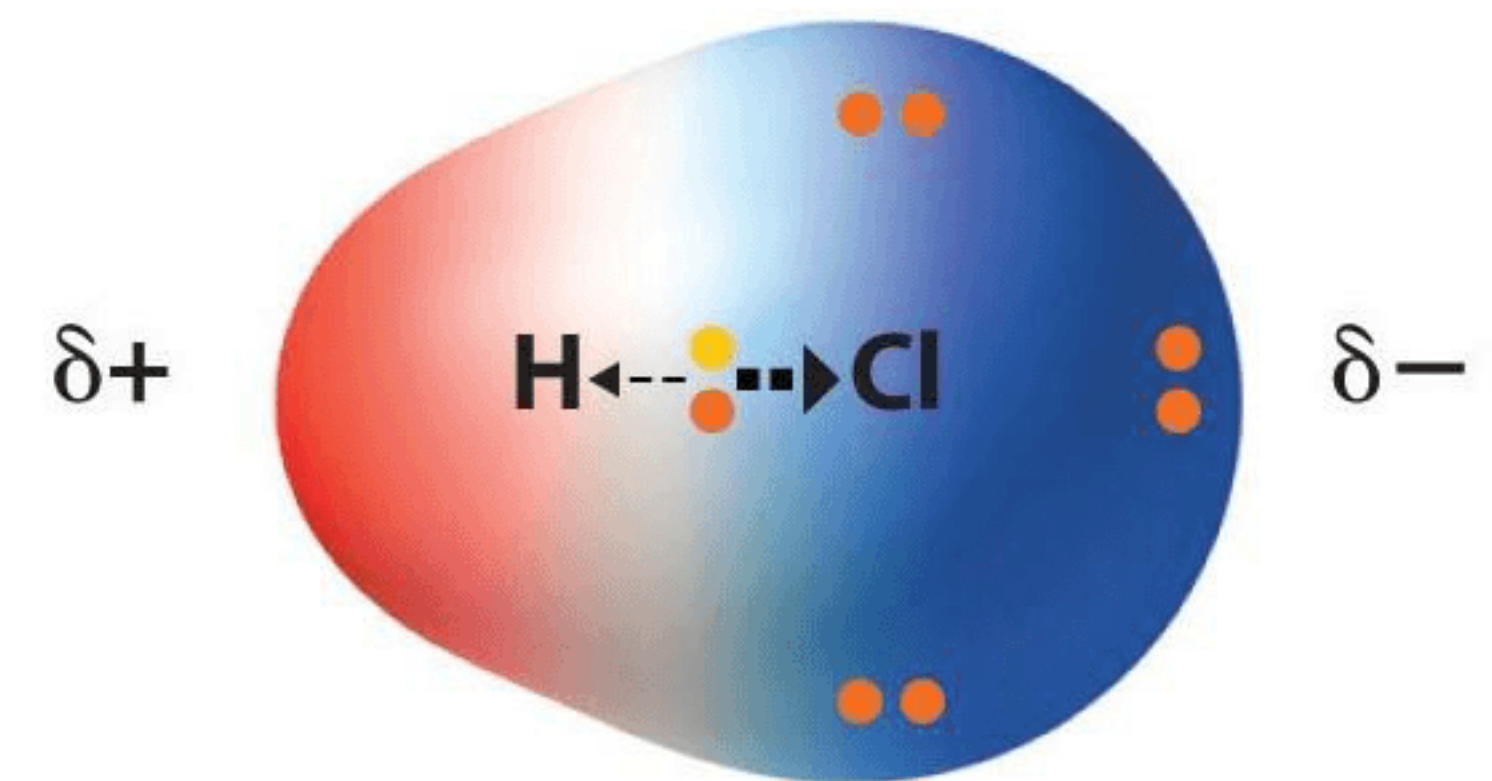

Enlace químico

Covalente

Electronegatividade $\longrightarrow$ Enlace covalente polar

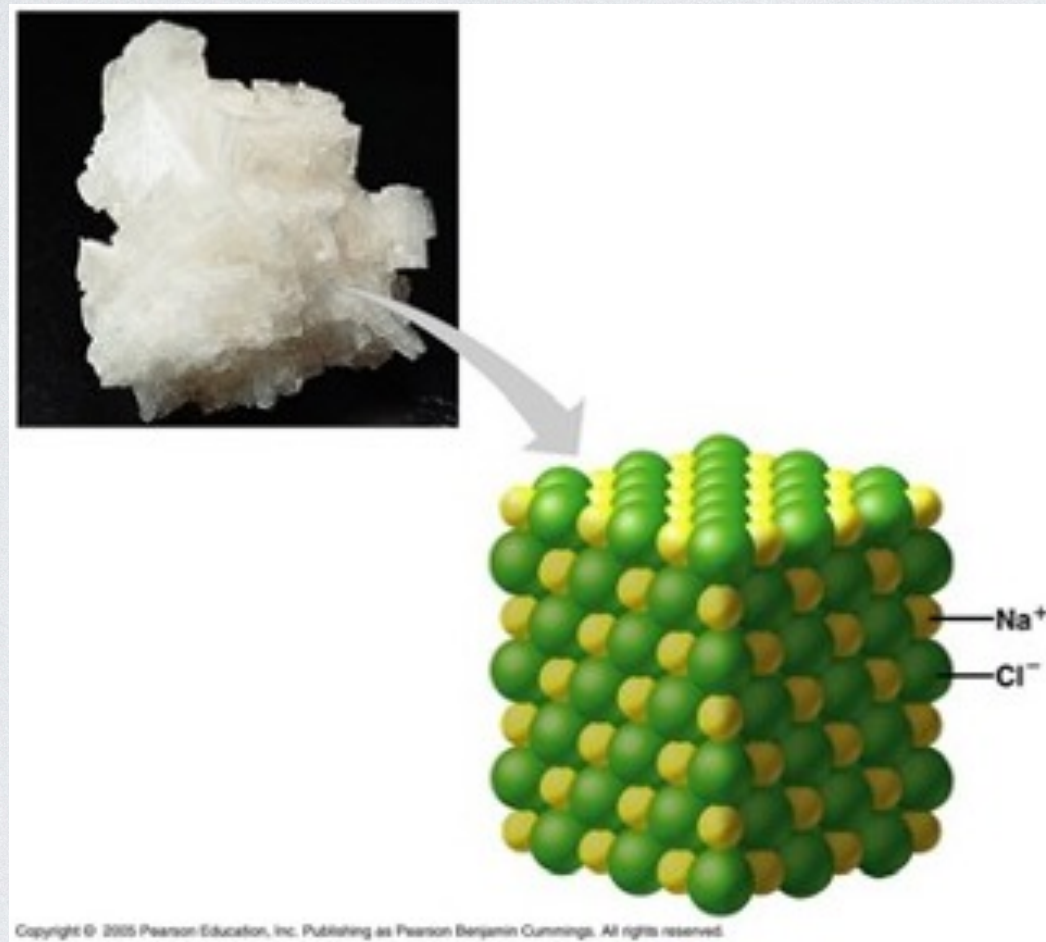

b) enlace covalente polar
(distribución no homogénea de cargas)

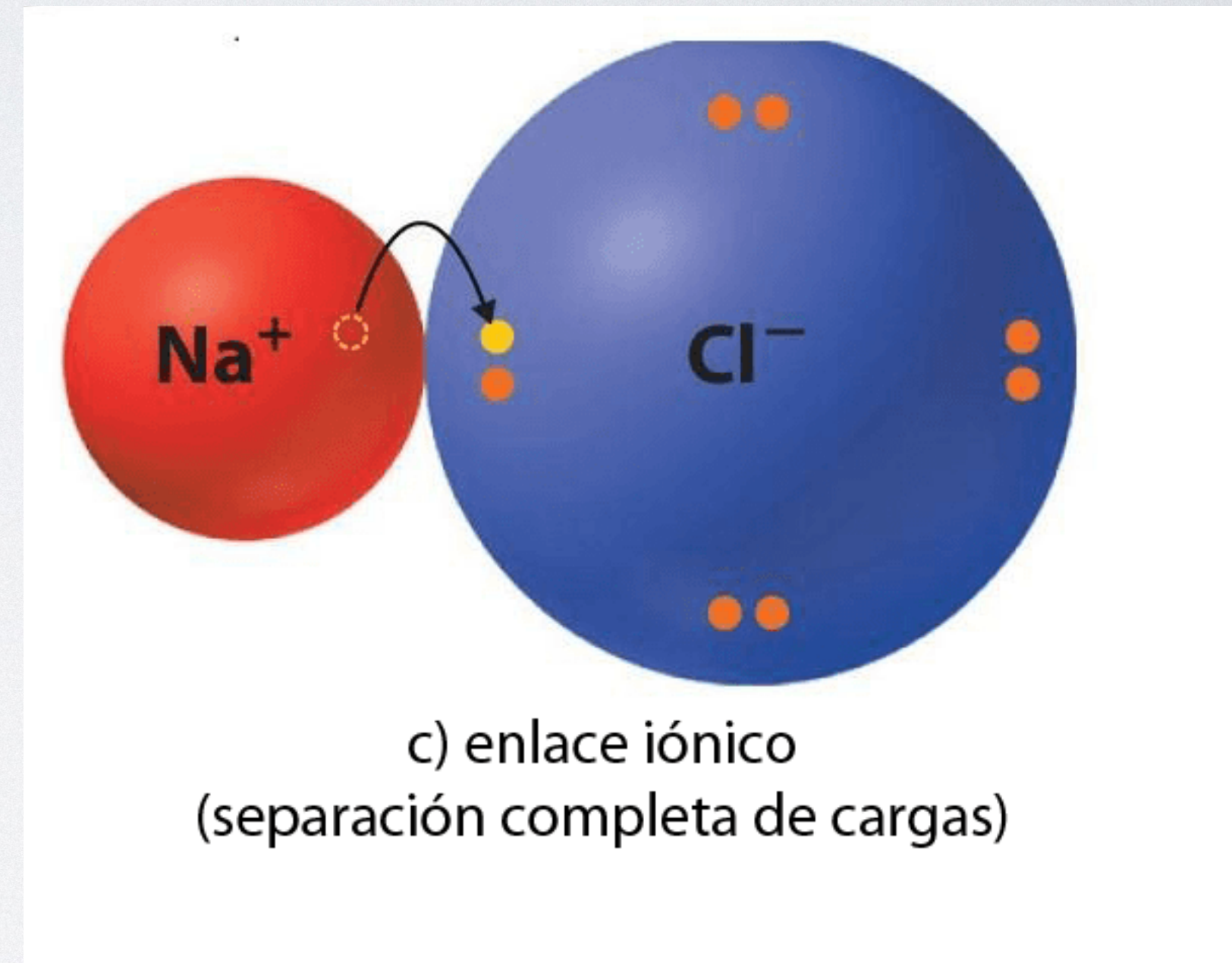
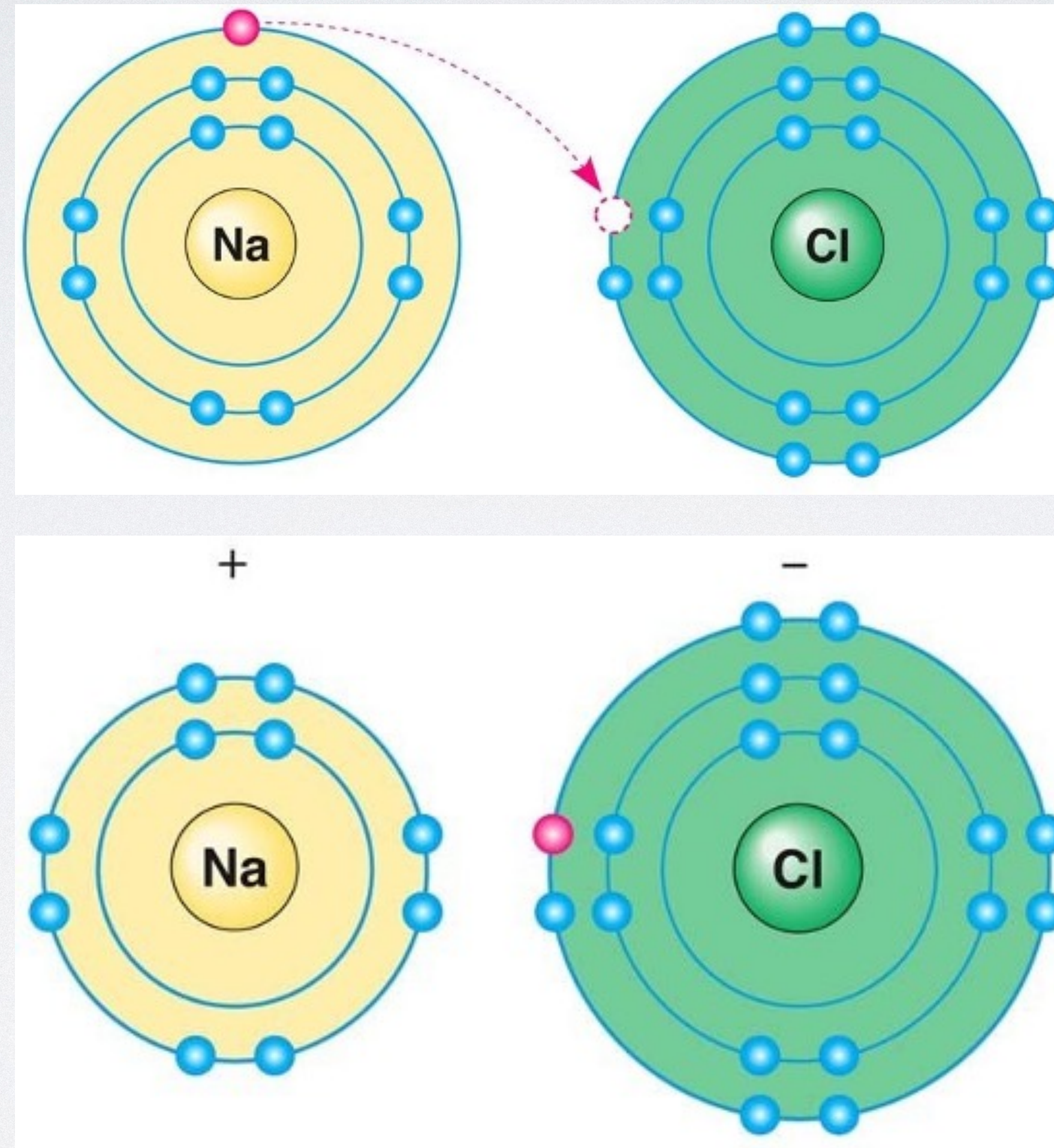

Enlace químico

Iónico

Cloruro de sodio

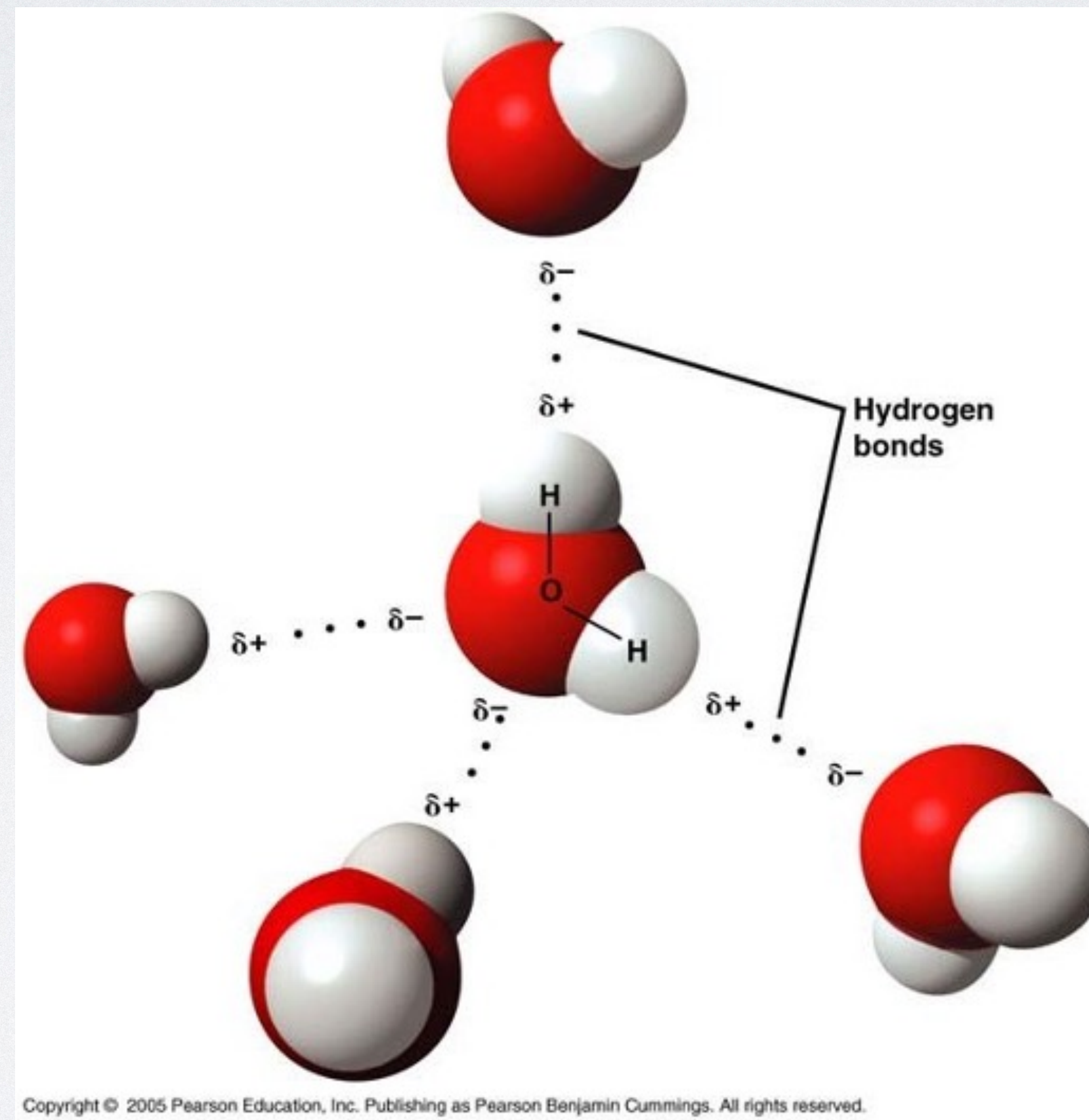

Enlace químico

Tema 2

Outros enlaces: enlace de hidrógeno

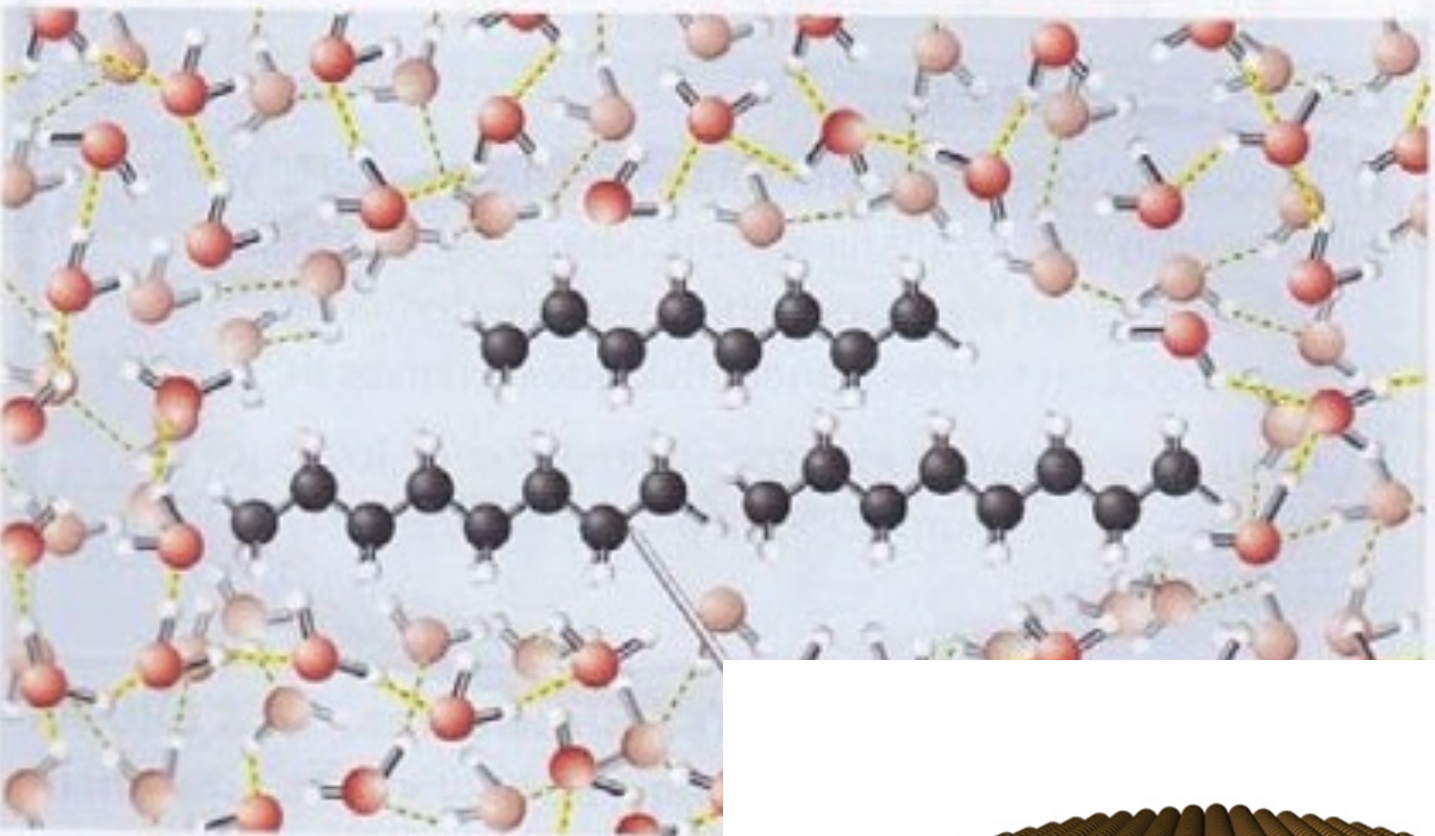

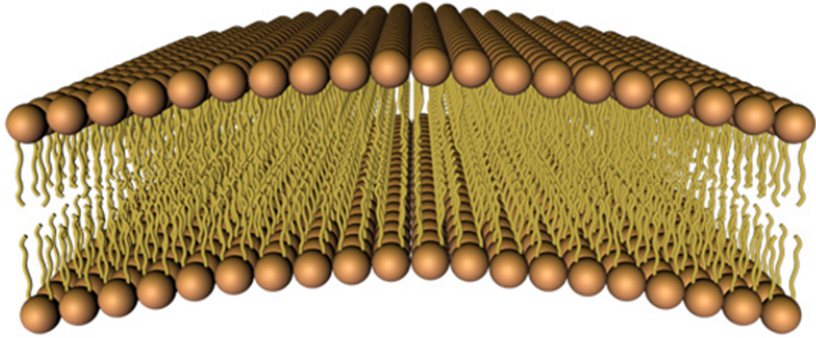
Enlace químico

Enlaces débiles:

1.- Interacciones hidrofóbicas

Las moléculas no polares no se disuelven fácilmente en agua.

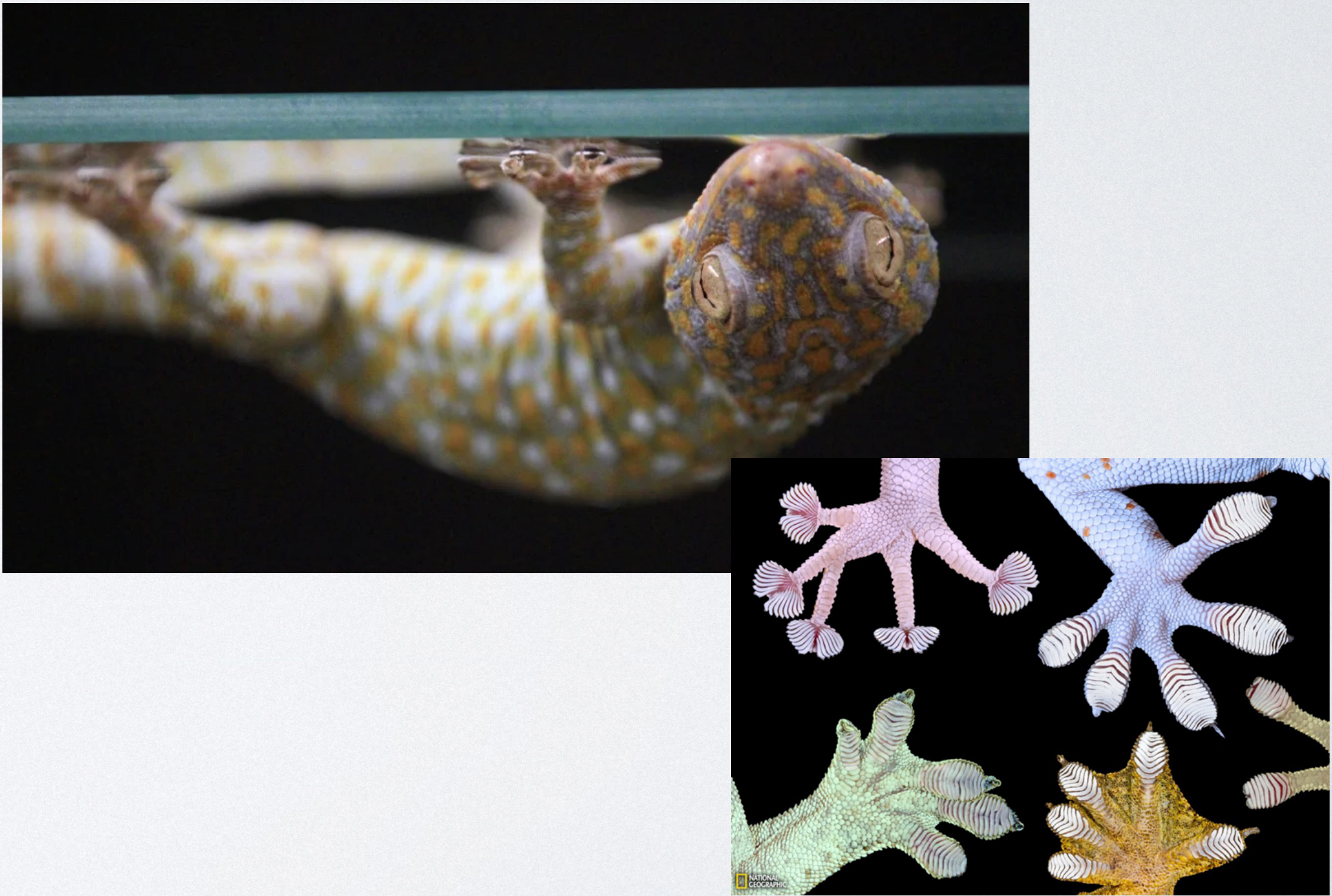

Esquema de un fosfolípido:
• Cabeza hidrofílica
• Cola hidrofóbica

Esquema de una membrana celular formada por fosfolípidos donde se puede ver como las partes hidrofílicas se encuentran en contacto con el exterior y con el interior de la célula, ambos formados mayoritariamente por agua

©Irene Llinares 2014

2.- Fuerzas de van der Waals

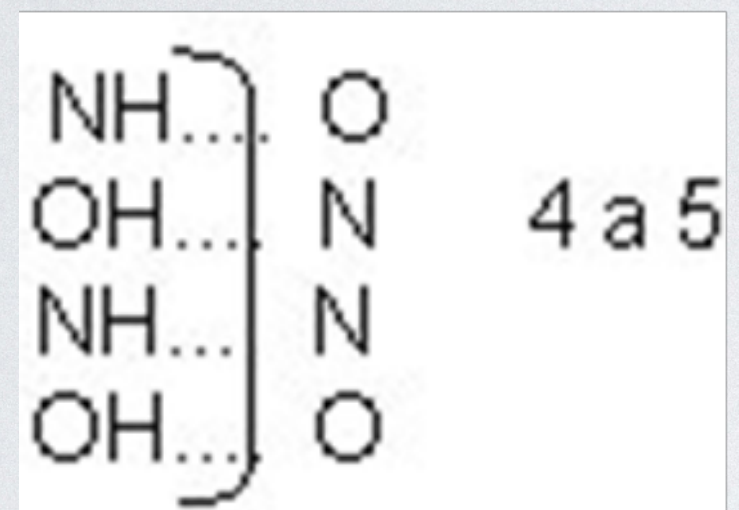

Enlace químico

Tema 2

Pontes de hidróxeno

Covalente simple

O - H	110
H - H	104
P - O	100
C - H	99
N - H	93
C - O	84
C - C	83
S - H	81
C - N	70
C - S	62
N - O	53
S - S	51

Covalente dobre

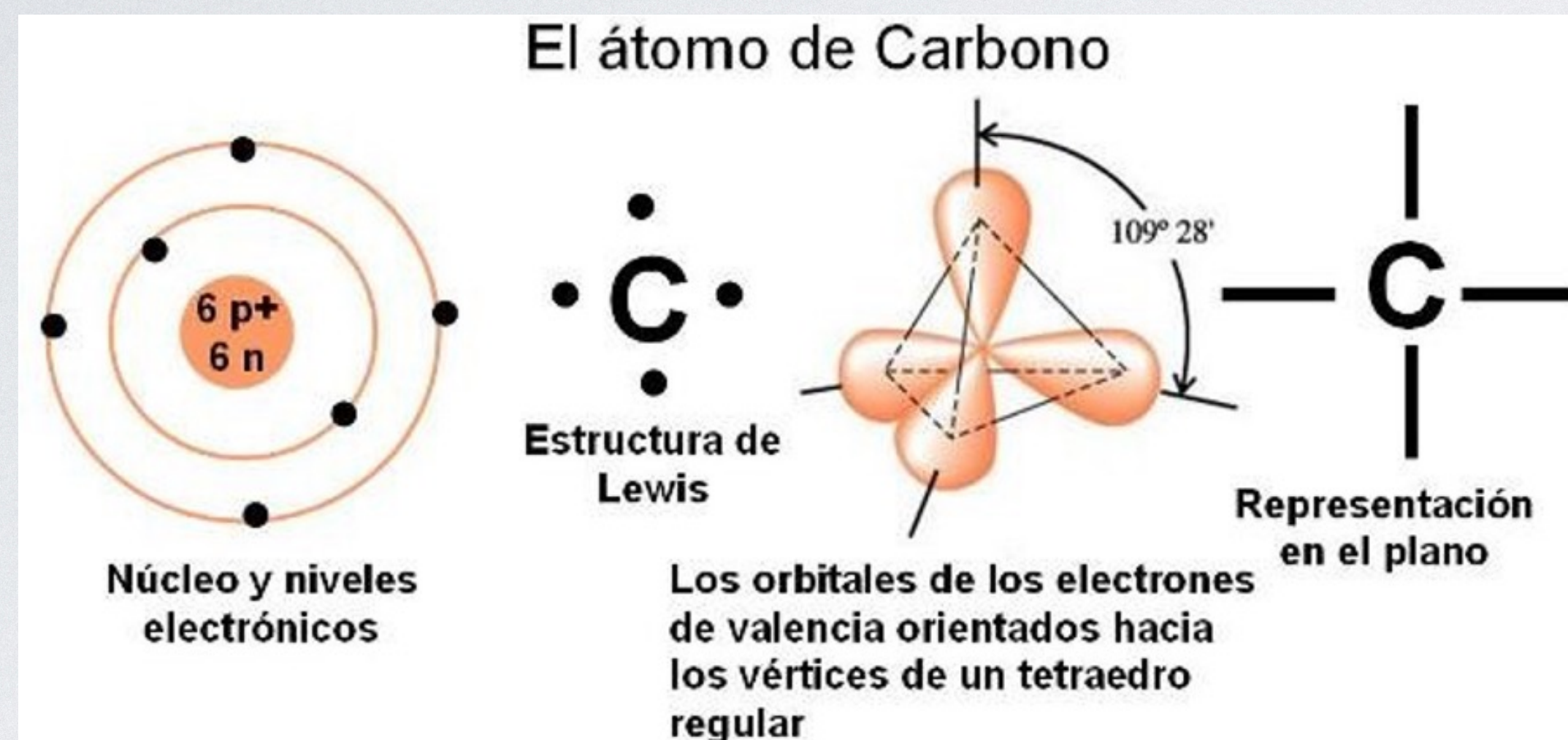
C = O	170
C = N	147
C = C	146
P = O	120

Covalente triple

C $\equiv$ C	195

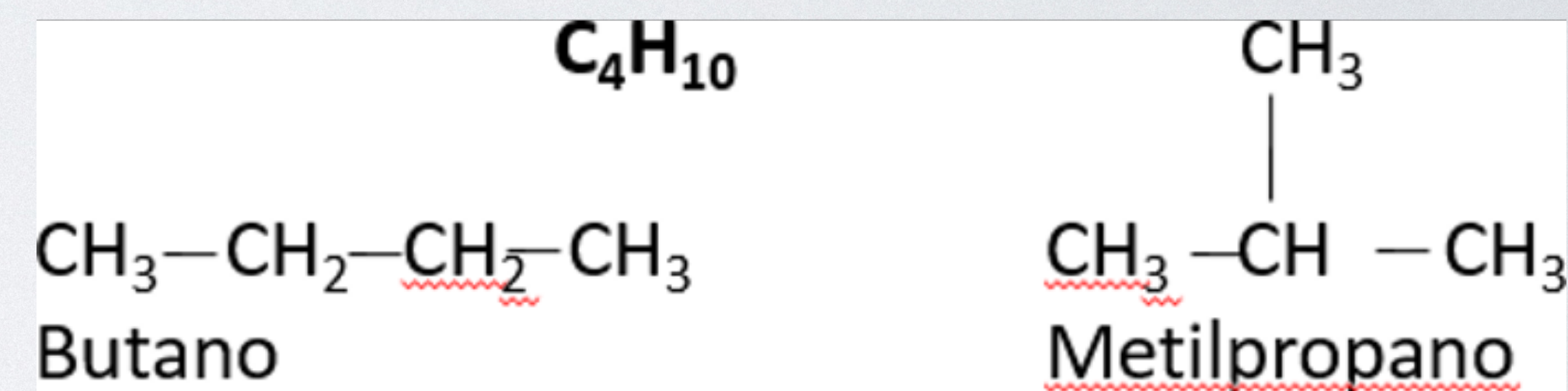

Compostos de carbono

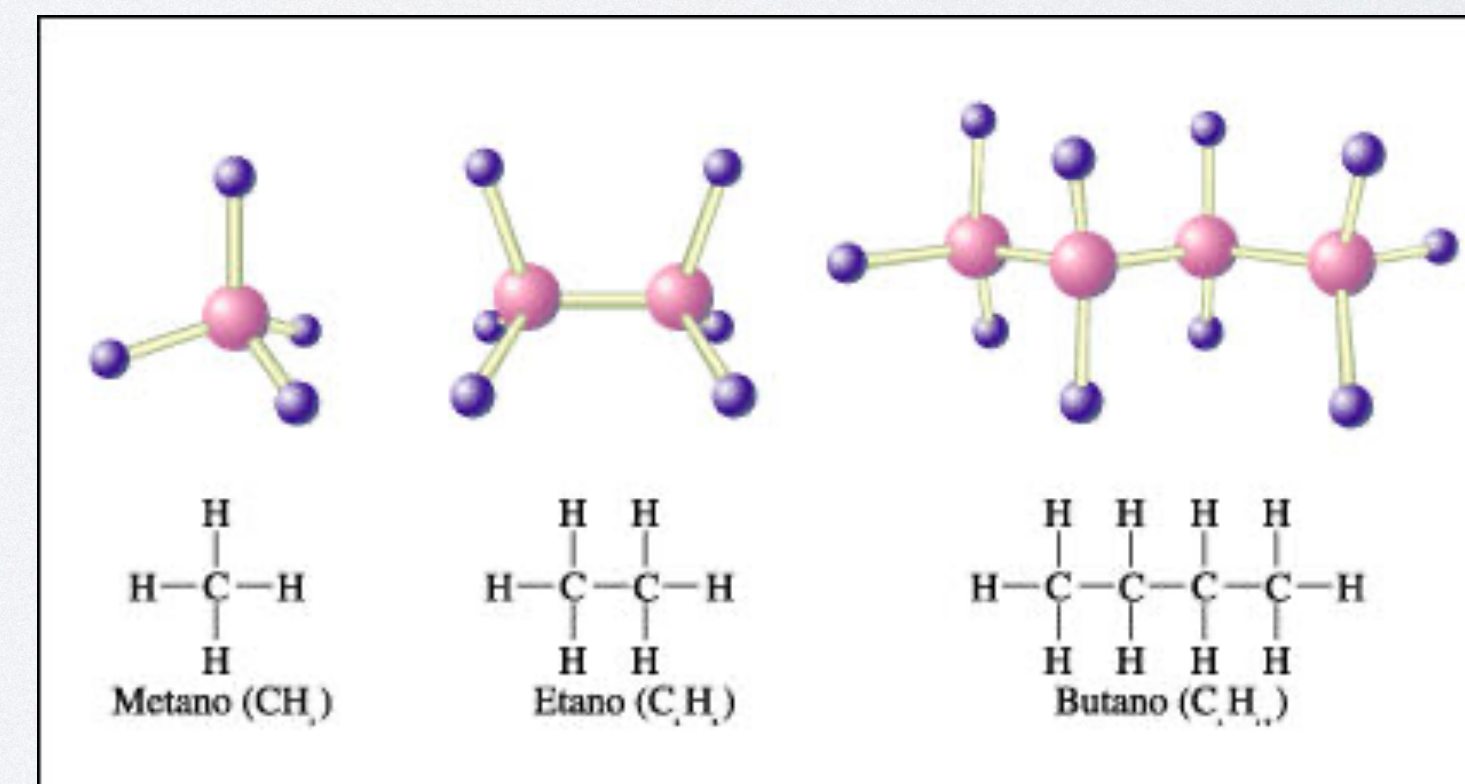

Moléculas orgánicas formadas por esqueleto de carbono

Isomería

Isómeros estructurais de cadeia

Compostos de carbono

Isomería

Tipos de isómeros:

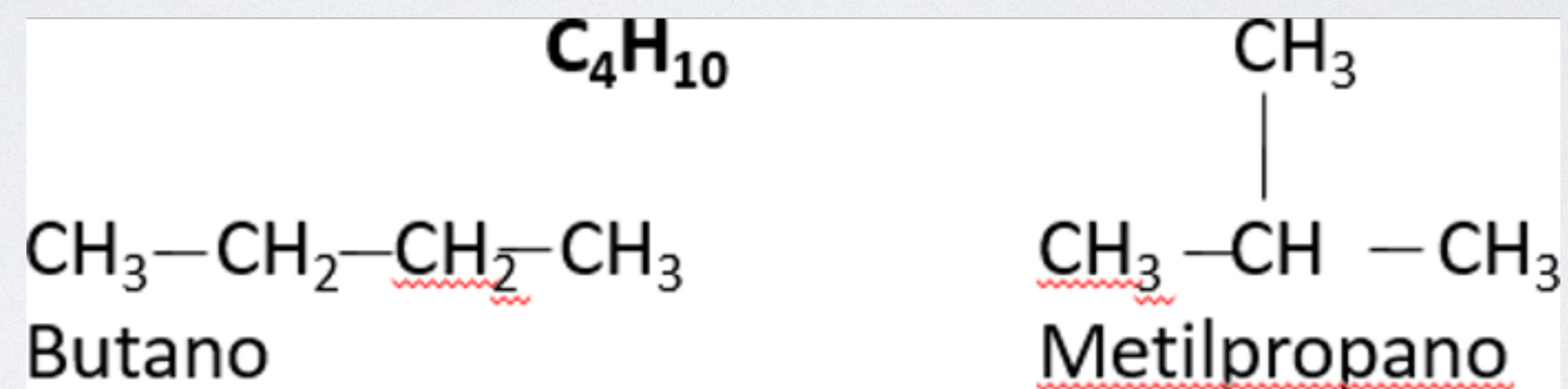
1. Isómeros estruturais
2. Esteroisómeros:
  - A. Enantiómeros
  - B. Diastereoisómeros

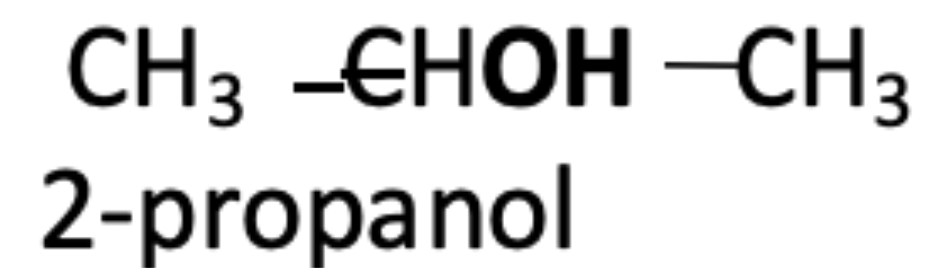
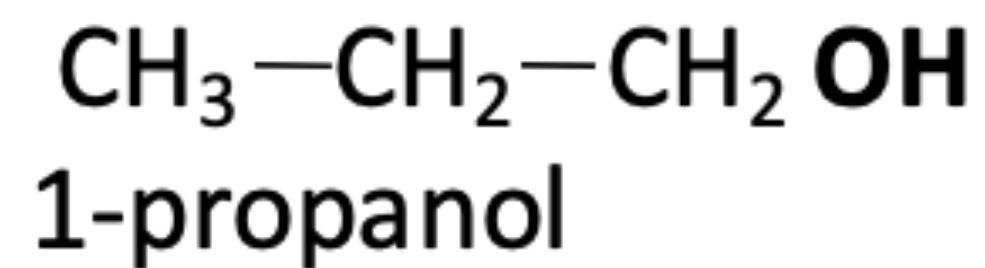
Compostos de carbono

Isomería → Isómeros estruturais

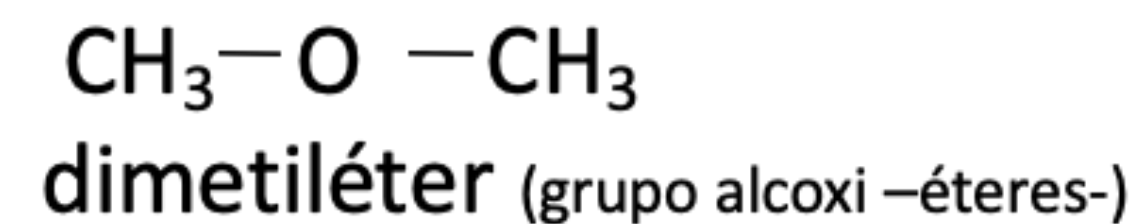
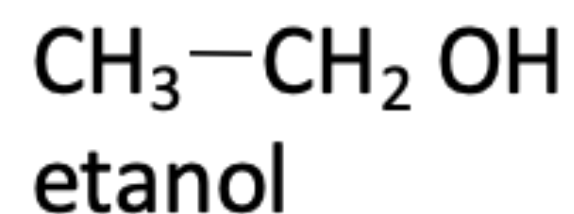
De cadeia

De posição

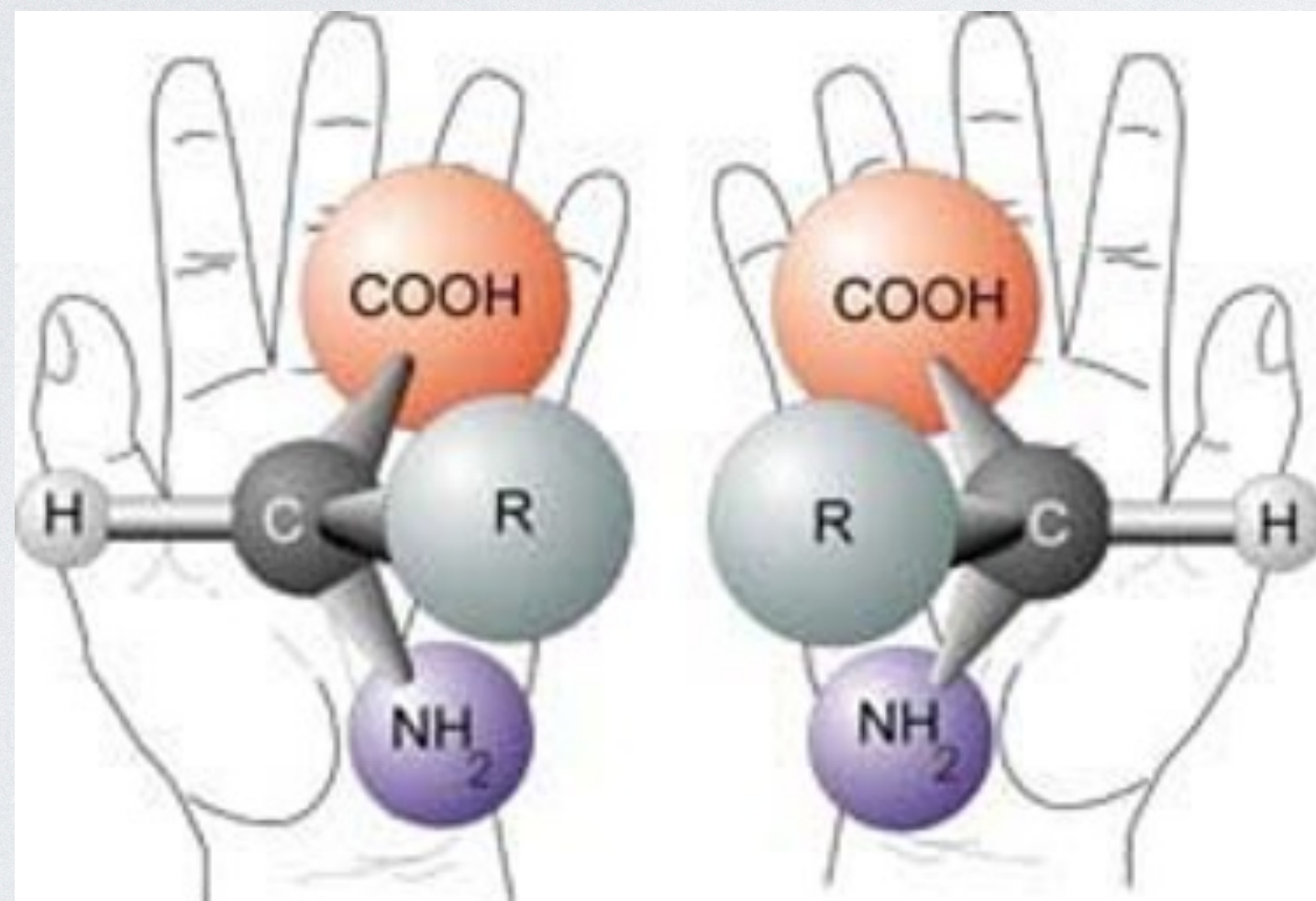
De função

Compostos de carbono

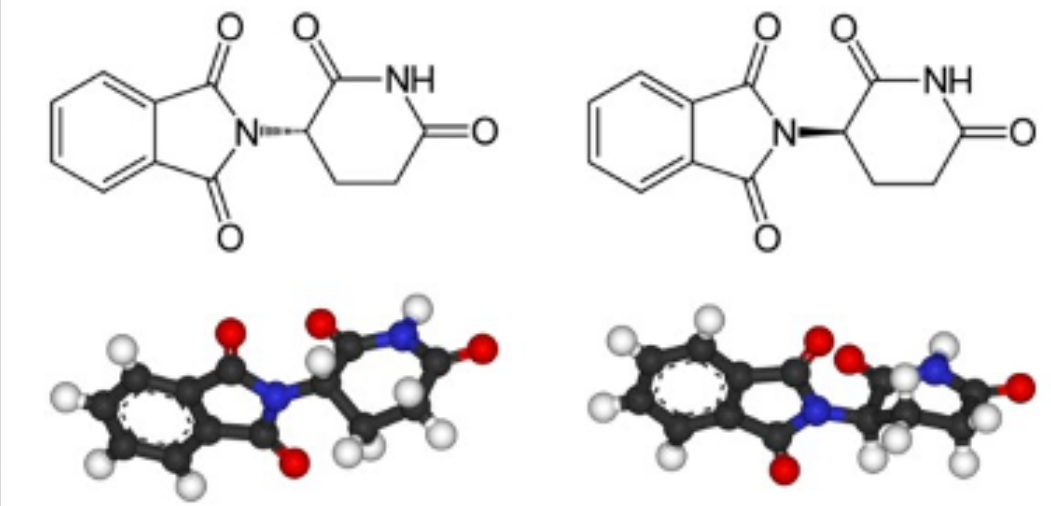
Isomería → Esteroisómeros: enantiómeros

Compostos quirais

Imaxes especulares

Talidomida

(S)

(R)

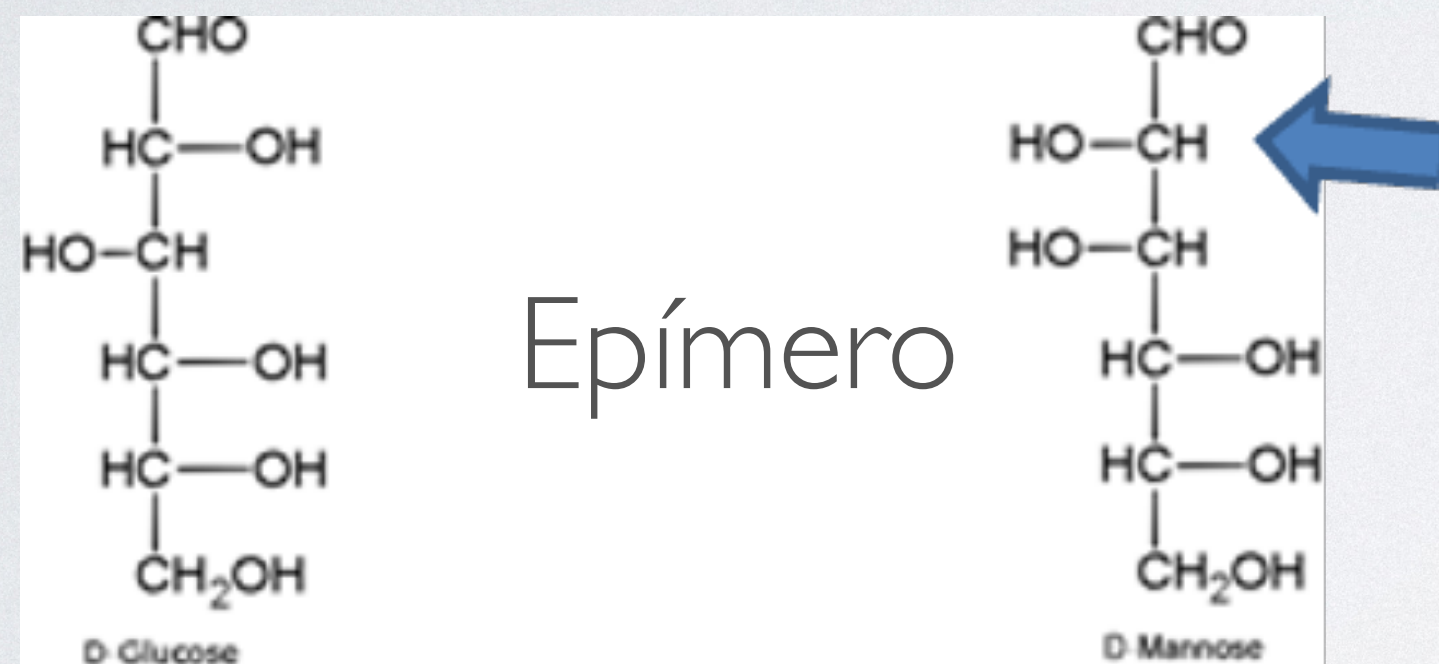
Fuente: Dominio público. Autor [Benjah-bmm27](#)
 Vía: <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Thalidomide-structures.png>

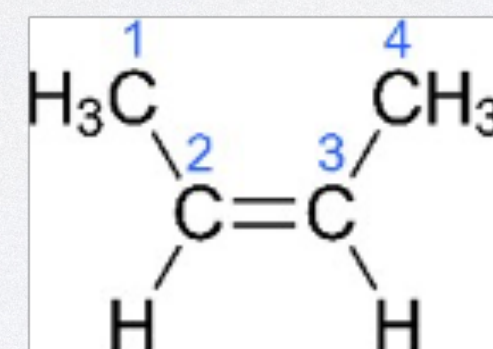
Compostos de carbono

Isomería → Esteroisómeros: diasteroisómeros

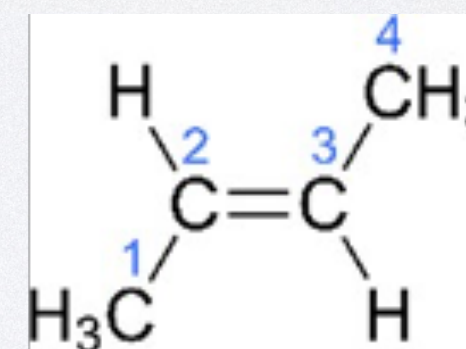
NON imaxes especulares

Isómeros cis-trans

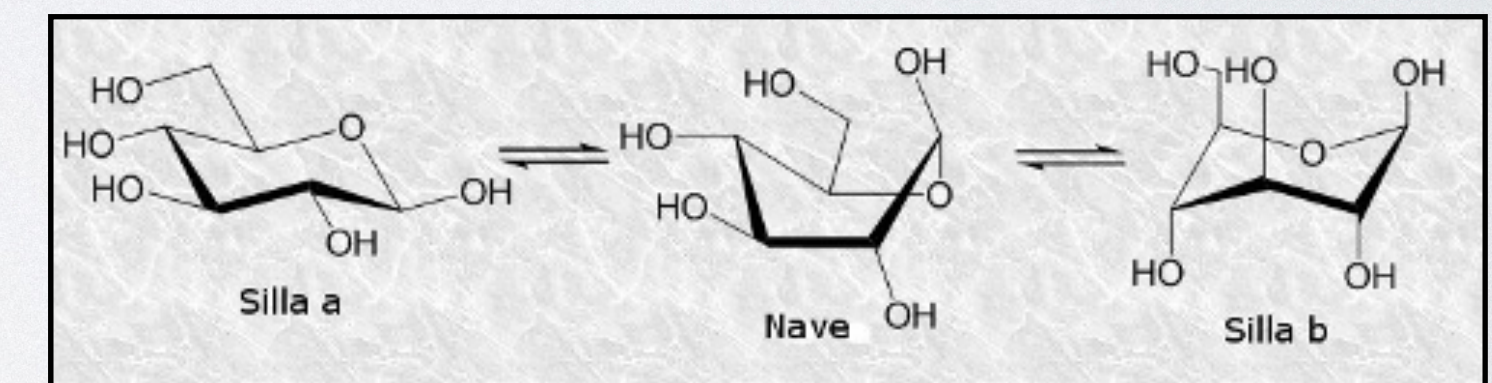

Cis buteno

Trans buteno

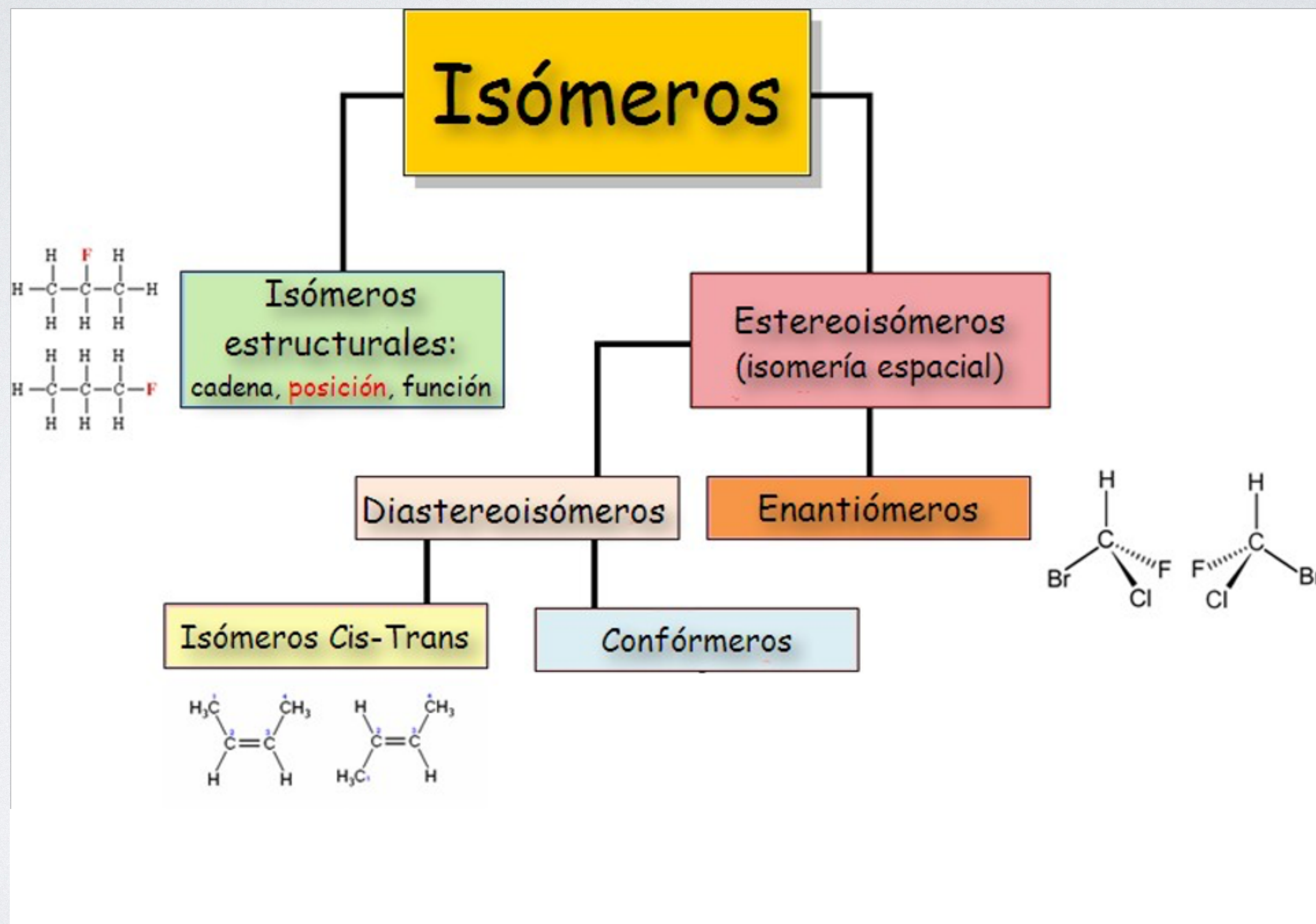
Isómeros confórmers

Compostos de carbono

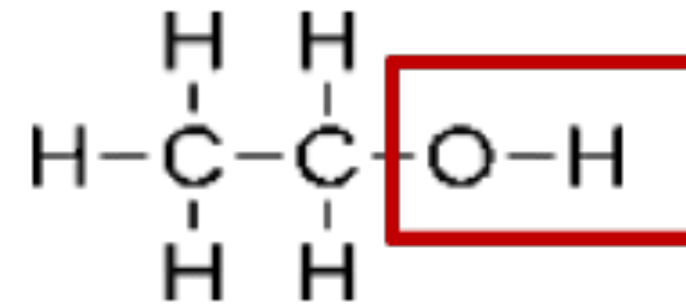
Isomería

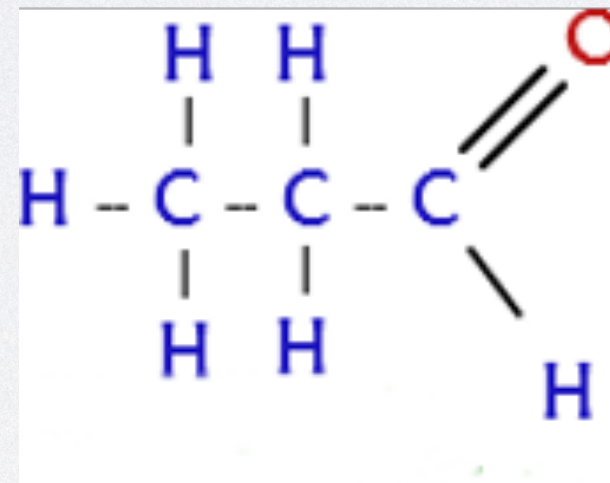
Grupos funcionais

Hidroxilo: $R-OH$

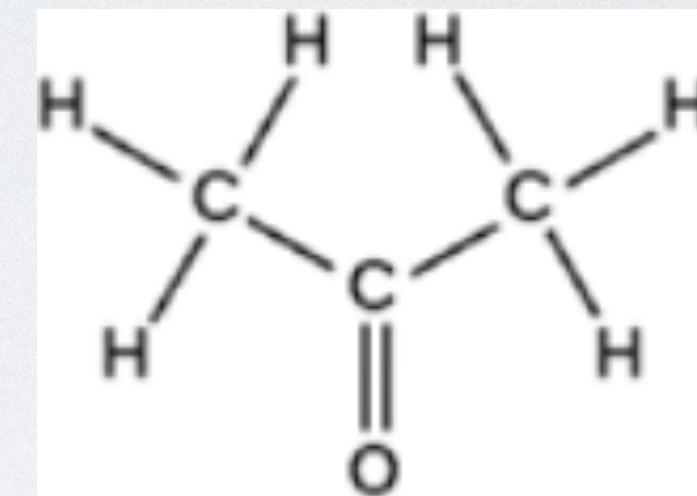

Etanol

Carbonilo: $R-C=O$

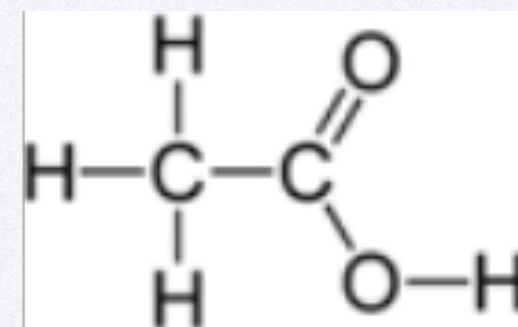

Propanal

Acetona

Carboxilo: $R-C(=O)-OH$

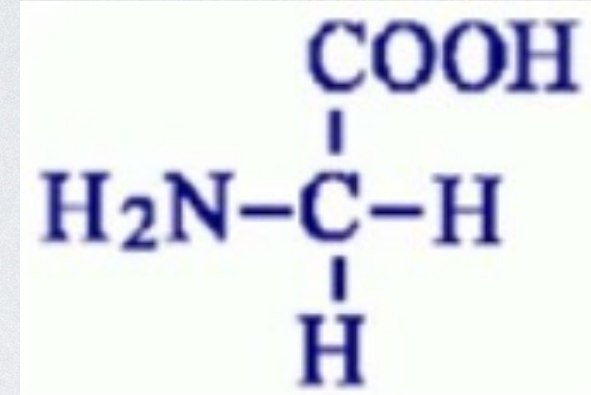

Ácido acético

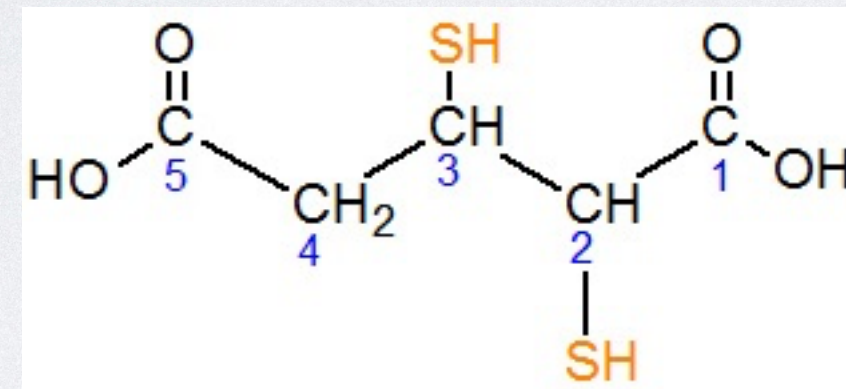
Grupos funcionais

Animo: $R-NH_2$

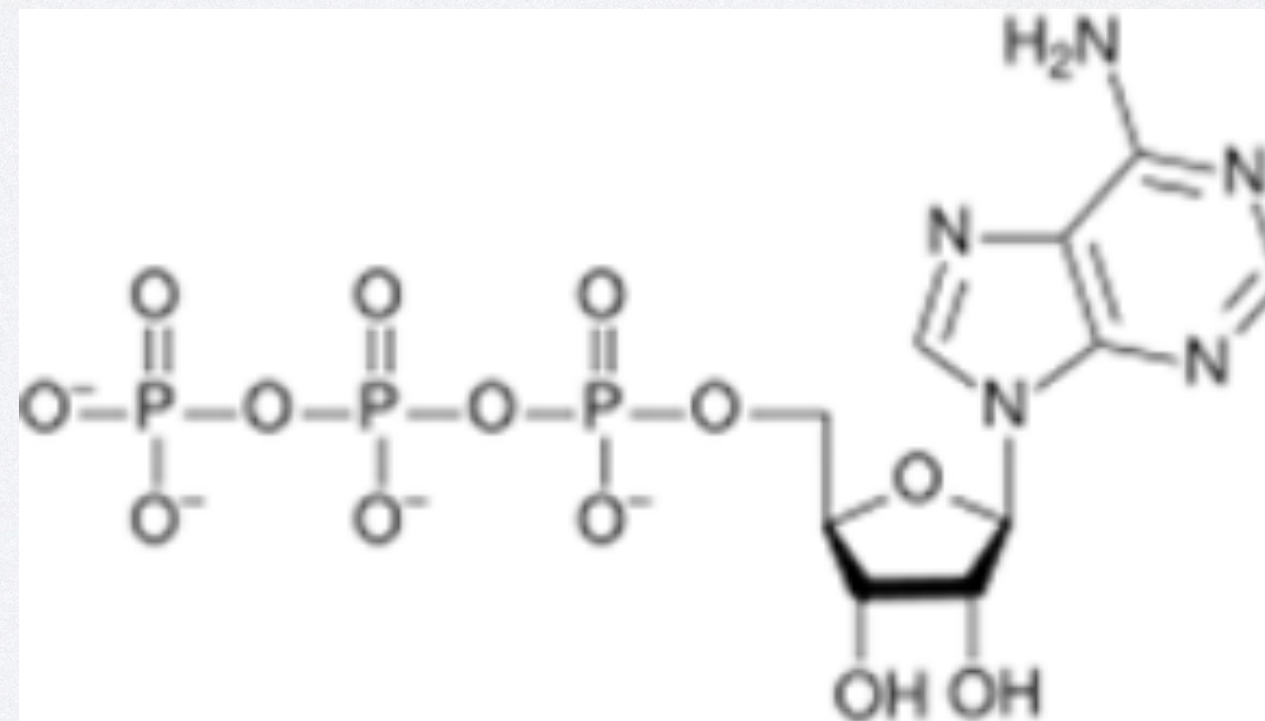
Glicina

Sulfhidrilo: $R-SH$

Ácido 2,3 mercapto-pentanodioico

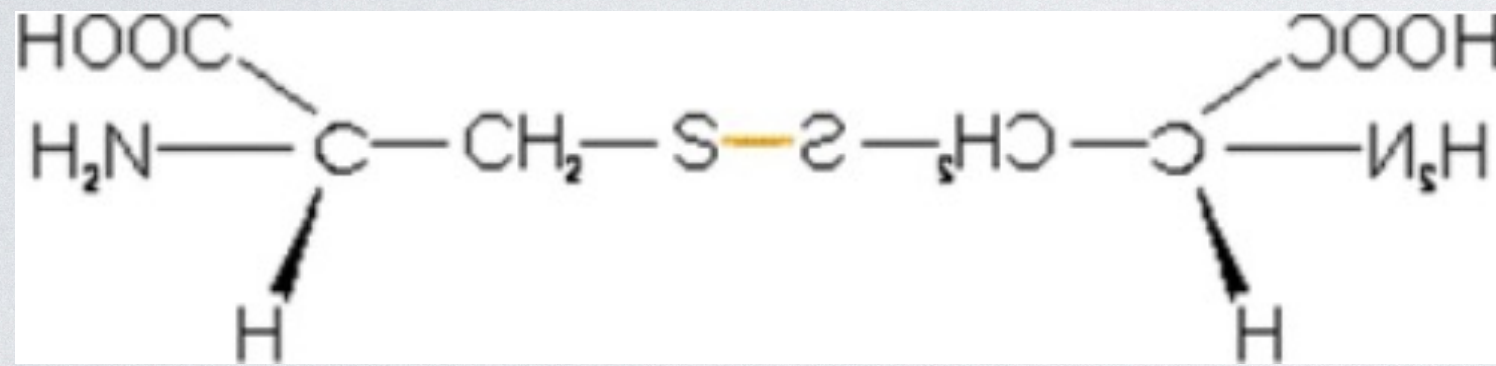
Fosfato: $R-O-\text{P}(OH)_2$

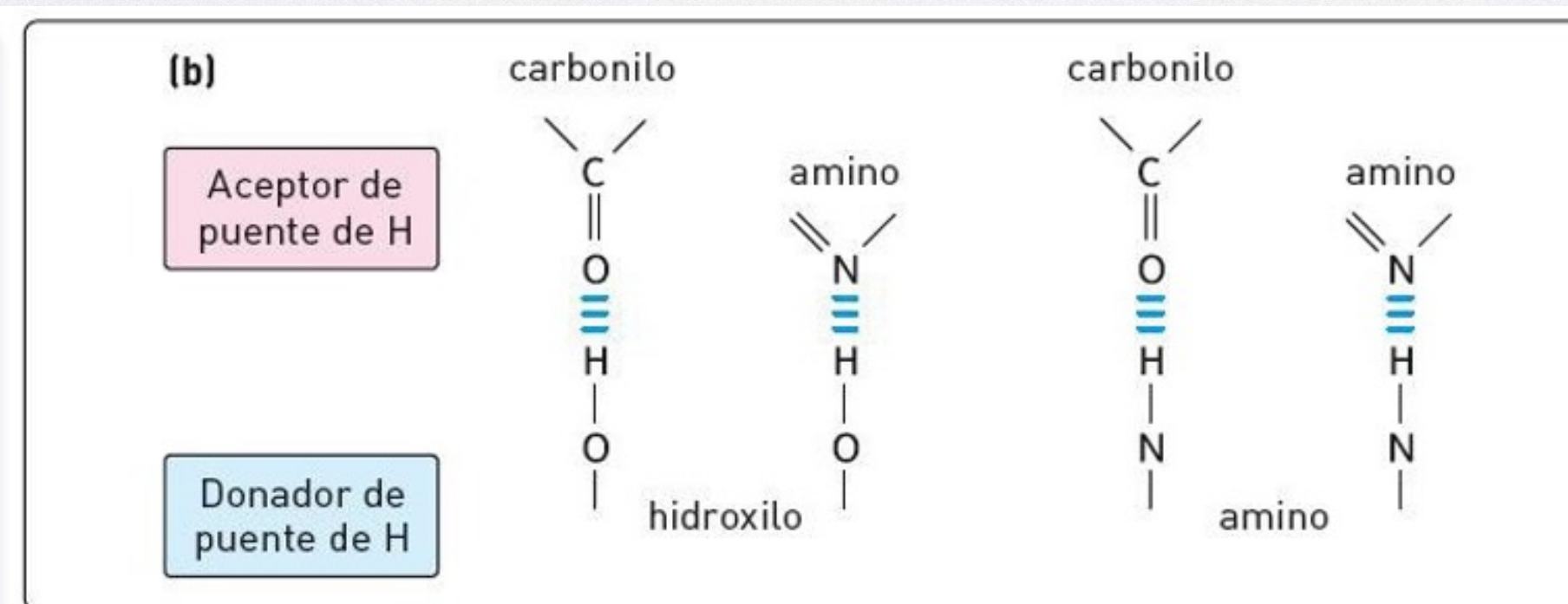
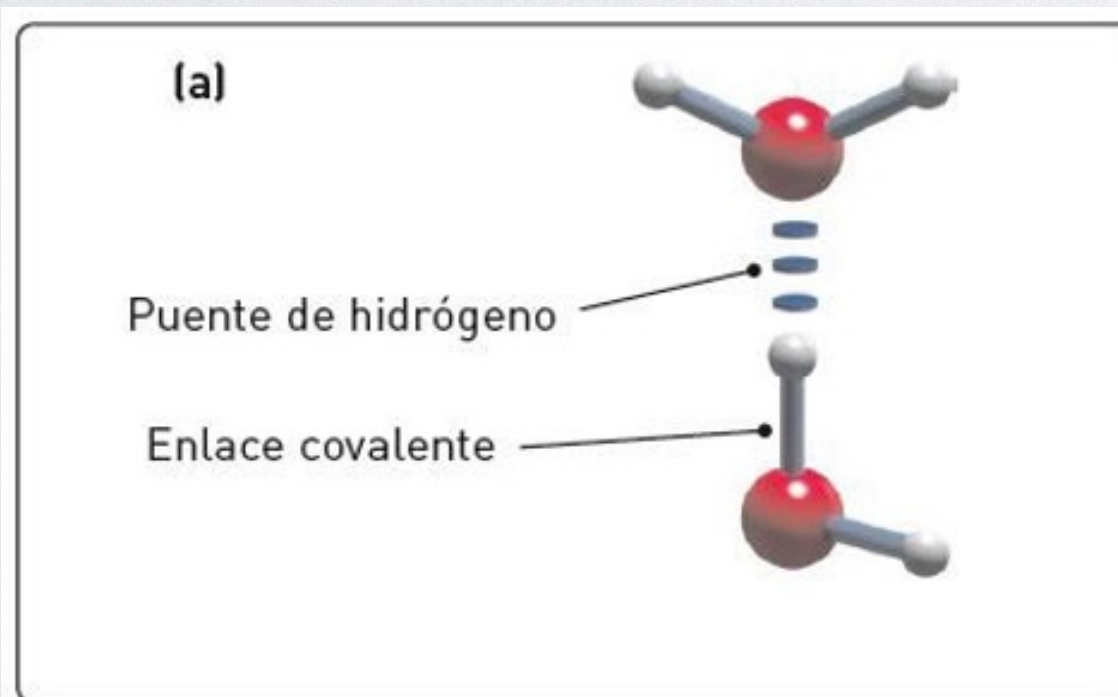
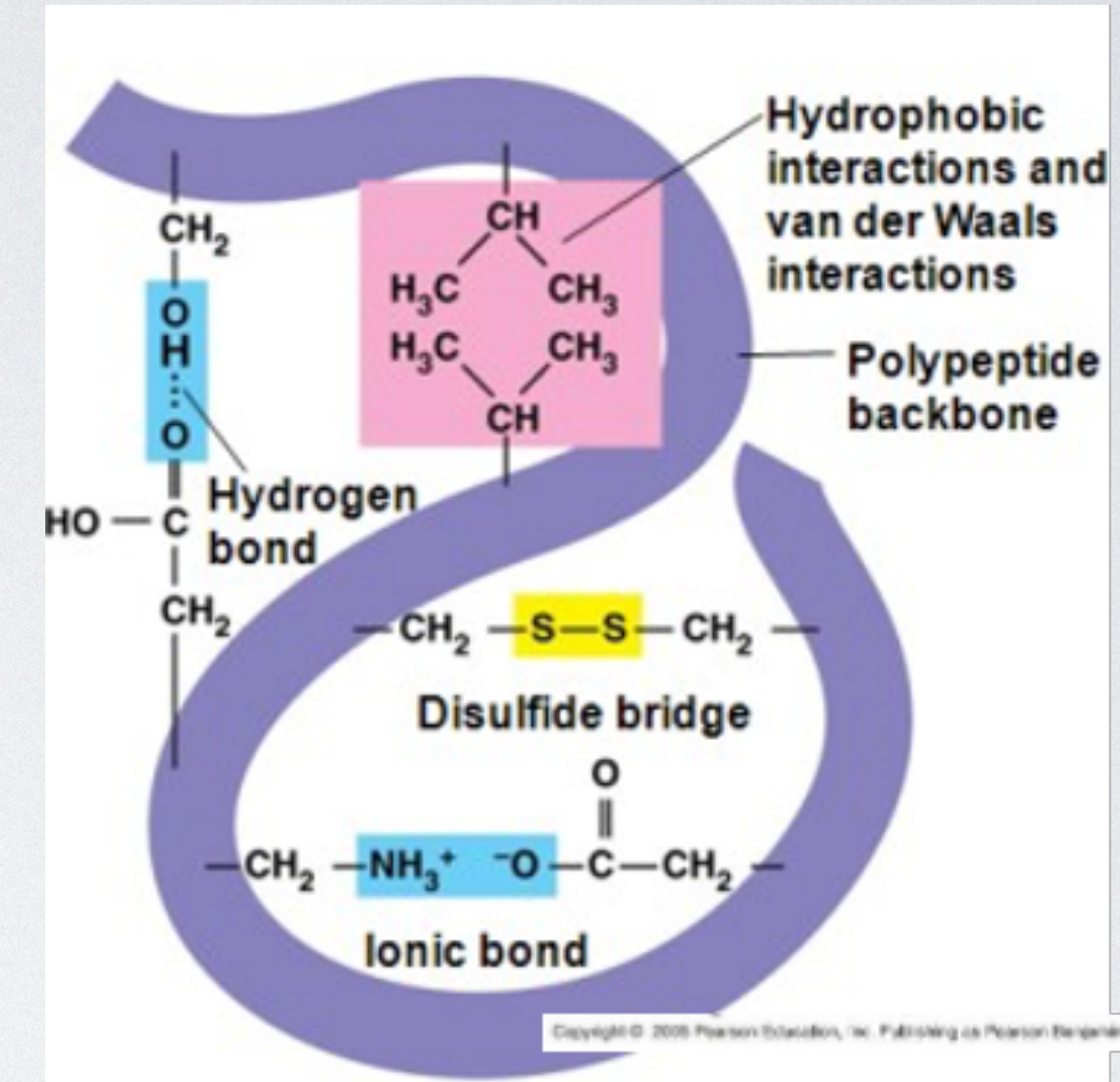
ATP

Grupos funcionais

Enlace ponte disulfuro

Enlace ponte de hidrógeno

Clasificación de las moléculas biológicas

MOLÉCULAS INORGÁNICAS	MOLÉCULAS ORGÁNICAS
Agua	Glúcidos (monosacáridos)
Sales minerales	Ácidos nucleicos (nucleótidos)
Gases	Proteínas (aminoácidos)
	Lípidos

As moléculas dos seres vivos

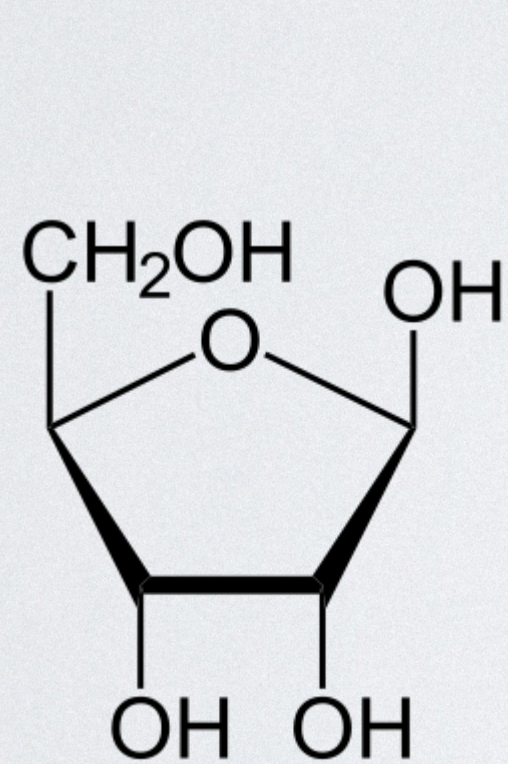
Enlace covalente

Enlace non covalente

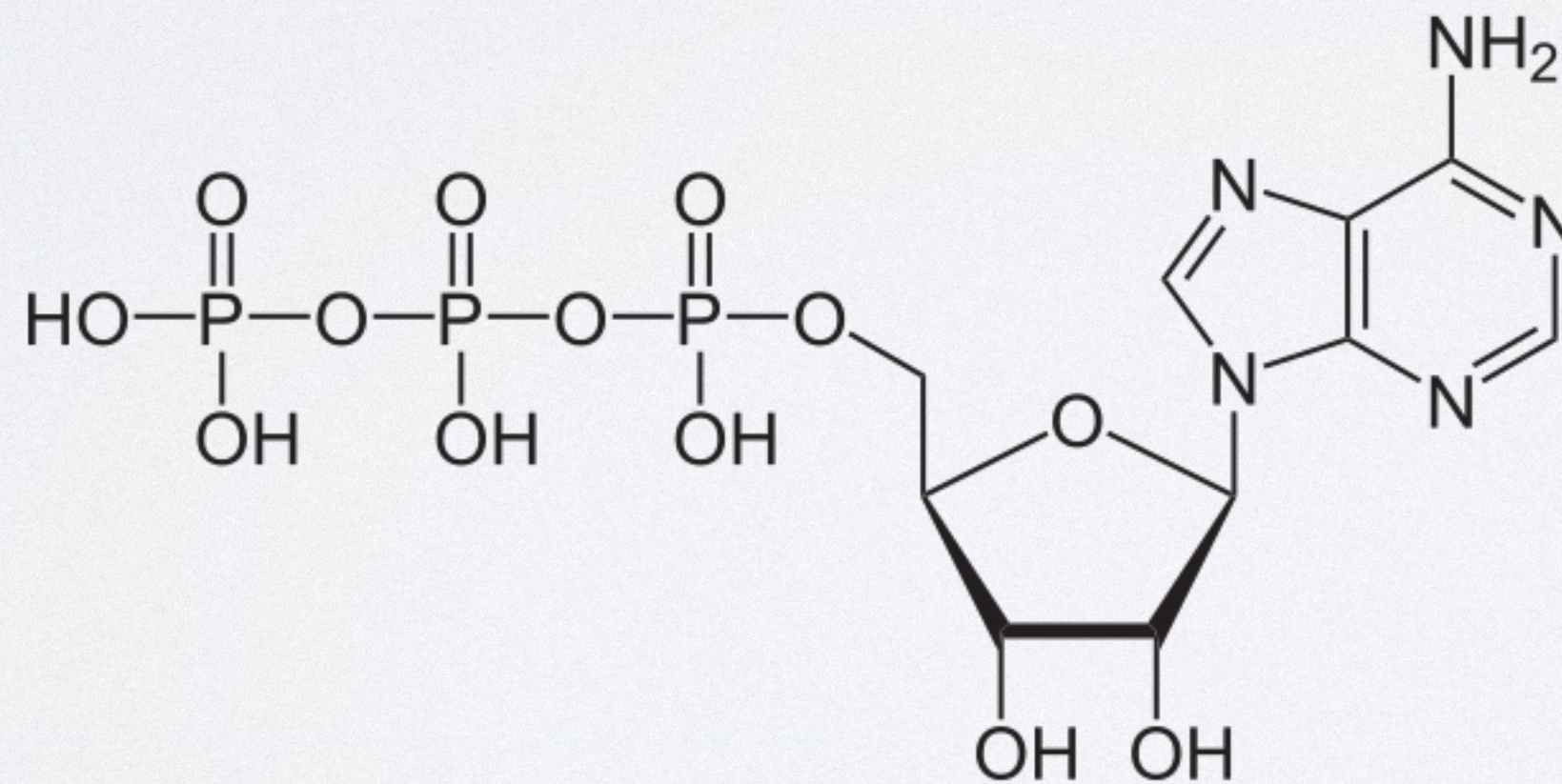
1º nivel
Monómeros

2º nivel
Polímeros (macromoléculas)

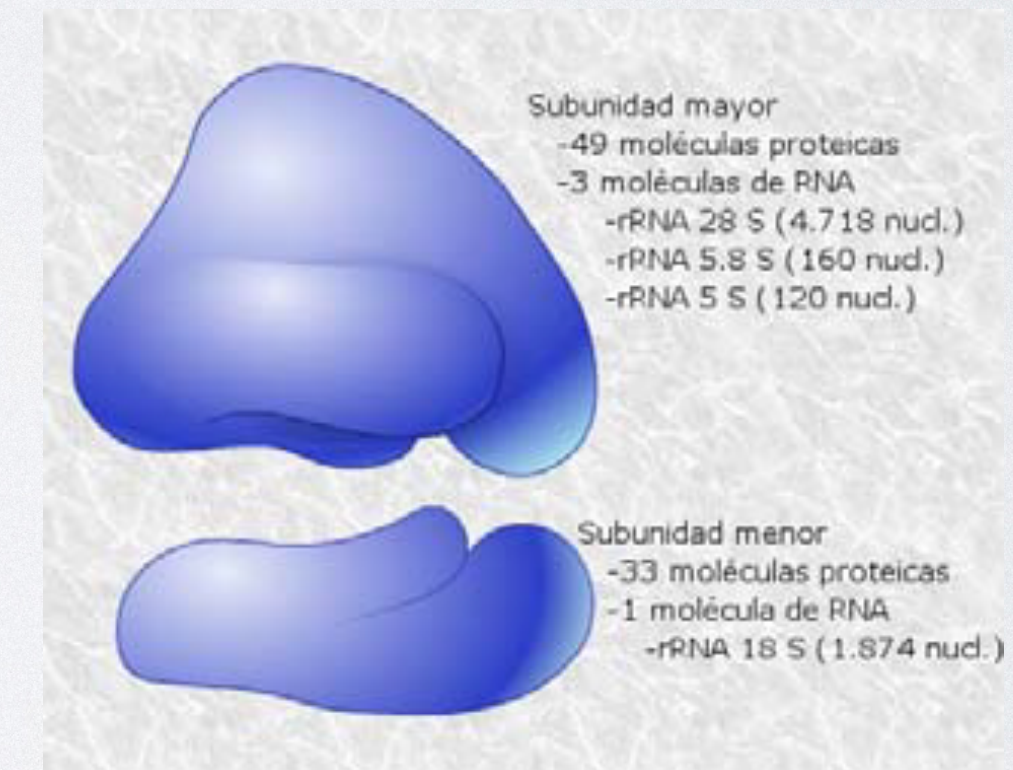
3º nivel
Complexos macromoleculares

Ribosa

ATP

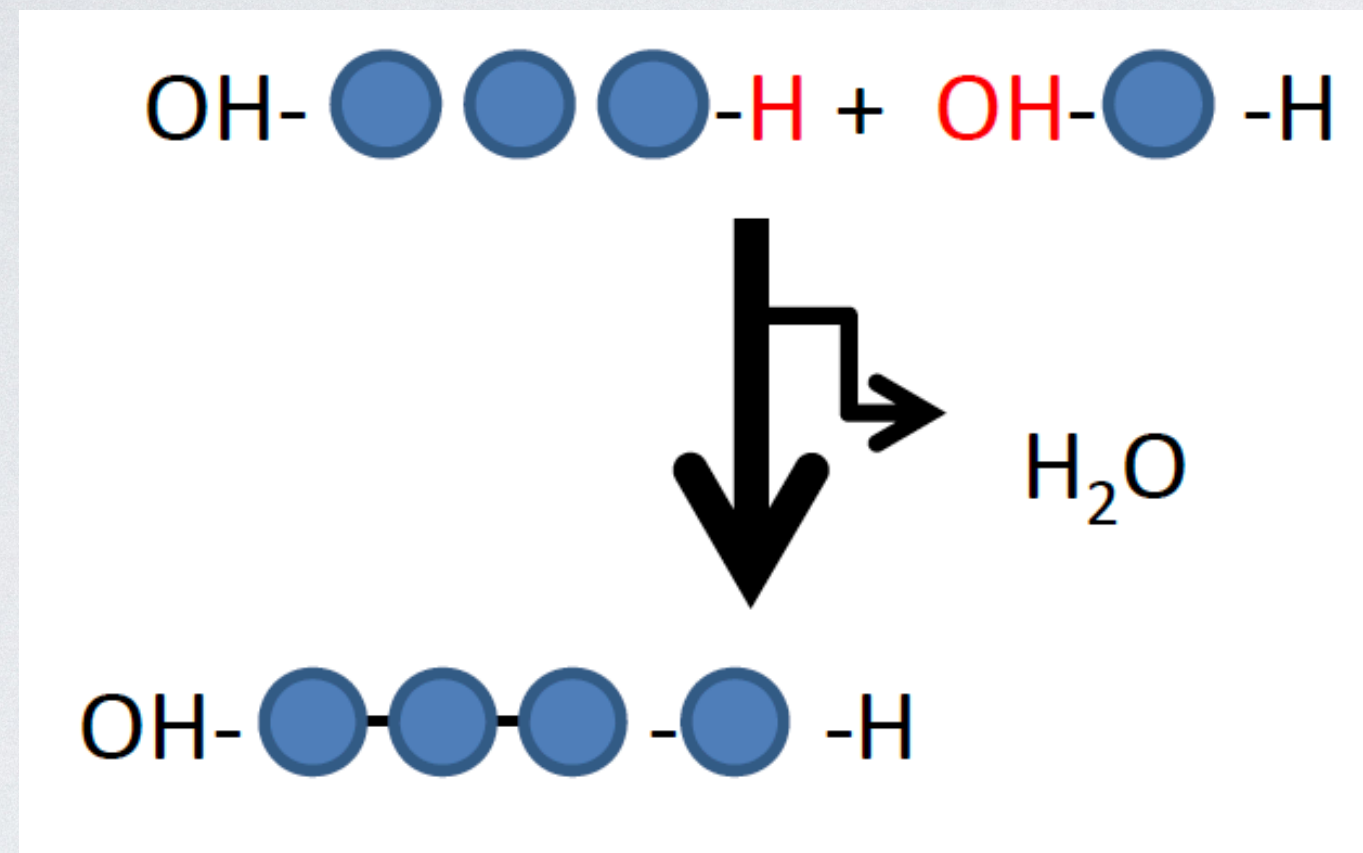

Ribosoma

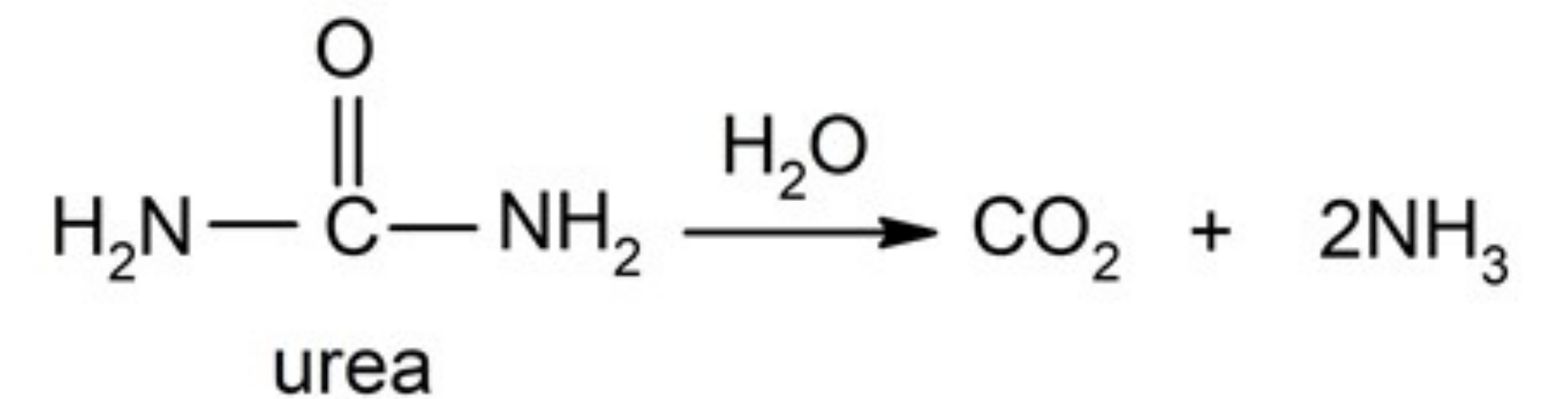
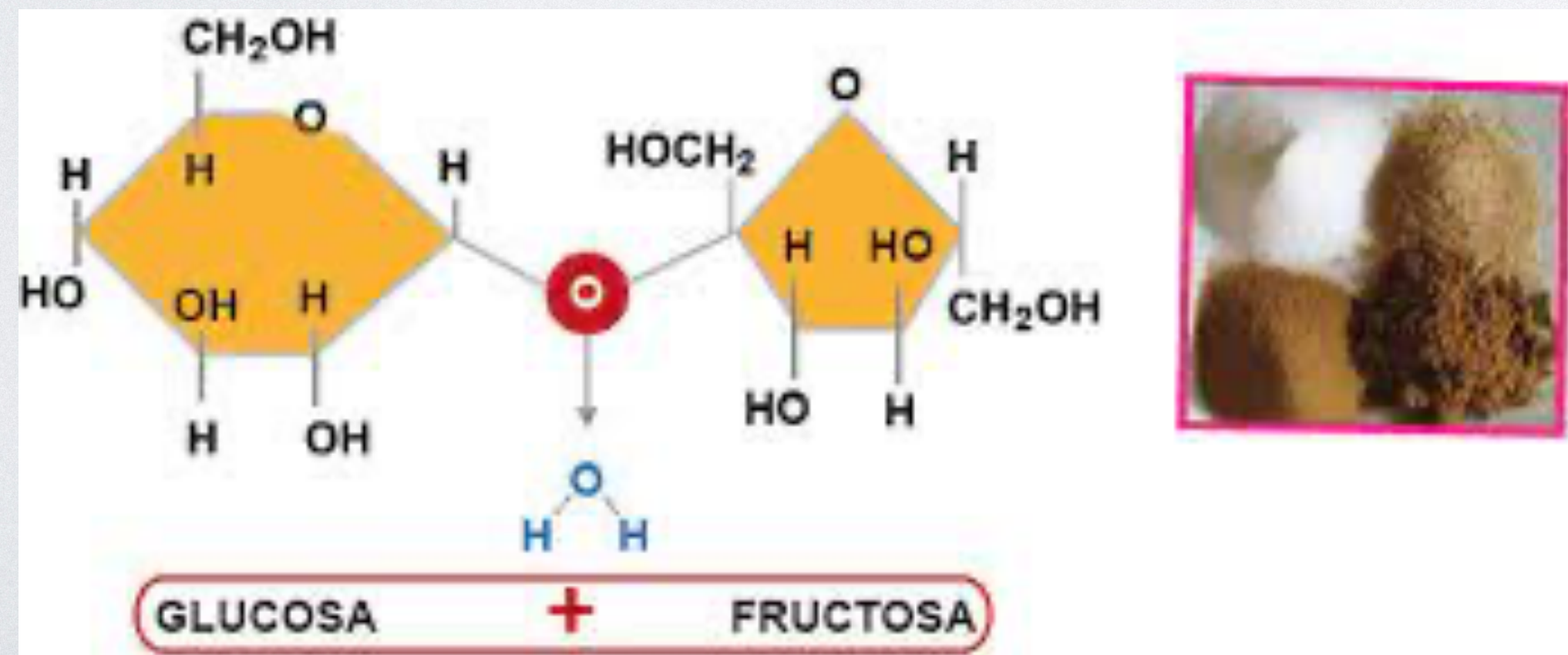
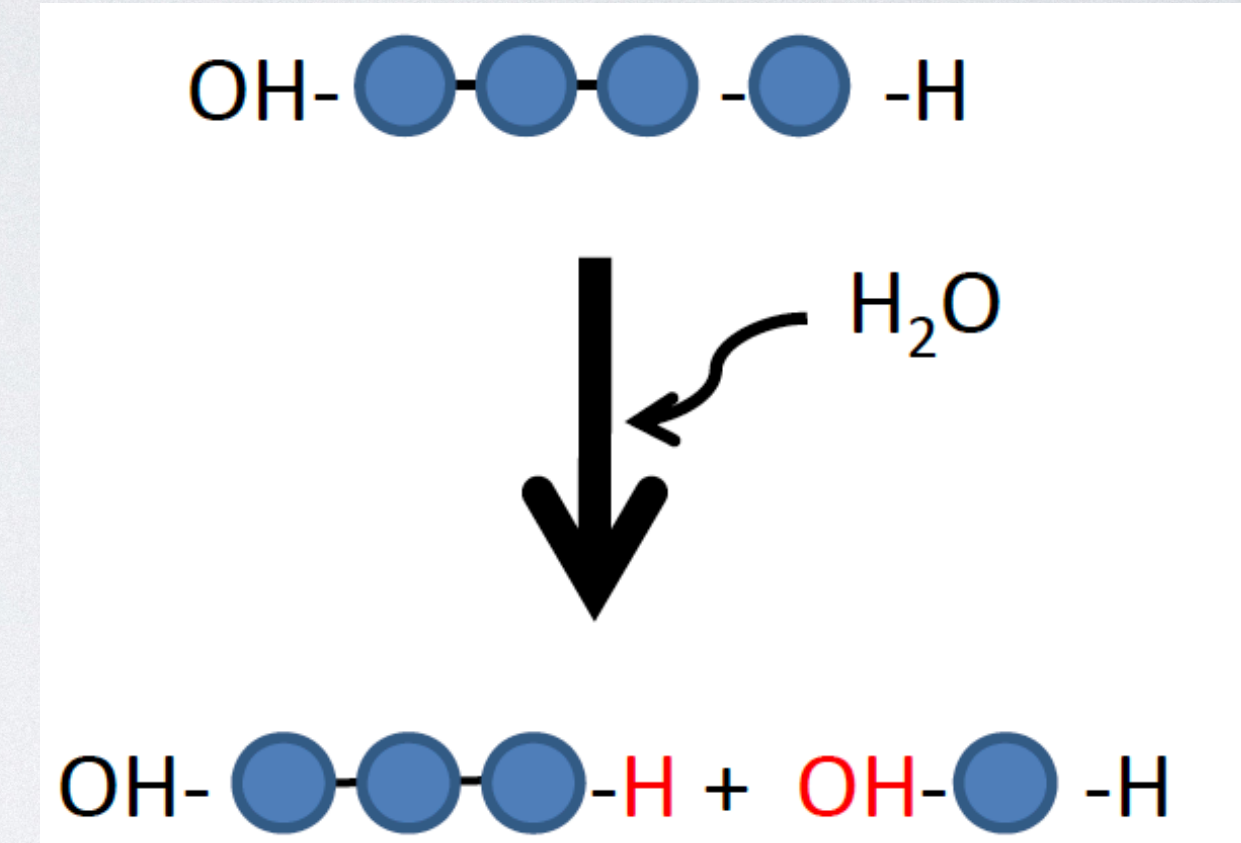

As moléculas dos seres vivos

Reacción de deshidratación (condensación)

Reacción de hidrólisis

Glúcidos

1º nivel
Monosacárido

Glicosa
Glactosa
Ribosa
Frutosa

2º nivel
Oligosacárido

Sacarosa
Lactosa
Maltosa

3º nivel
Polisacárido

Amidón
Celulosa
Glicóxeno
Quitina

Funcións:

- ➔ Enerxética
- ➔ Estrutural
- ➔ Outras

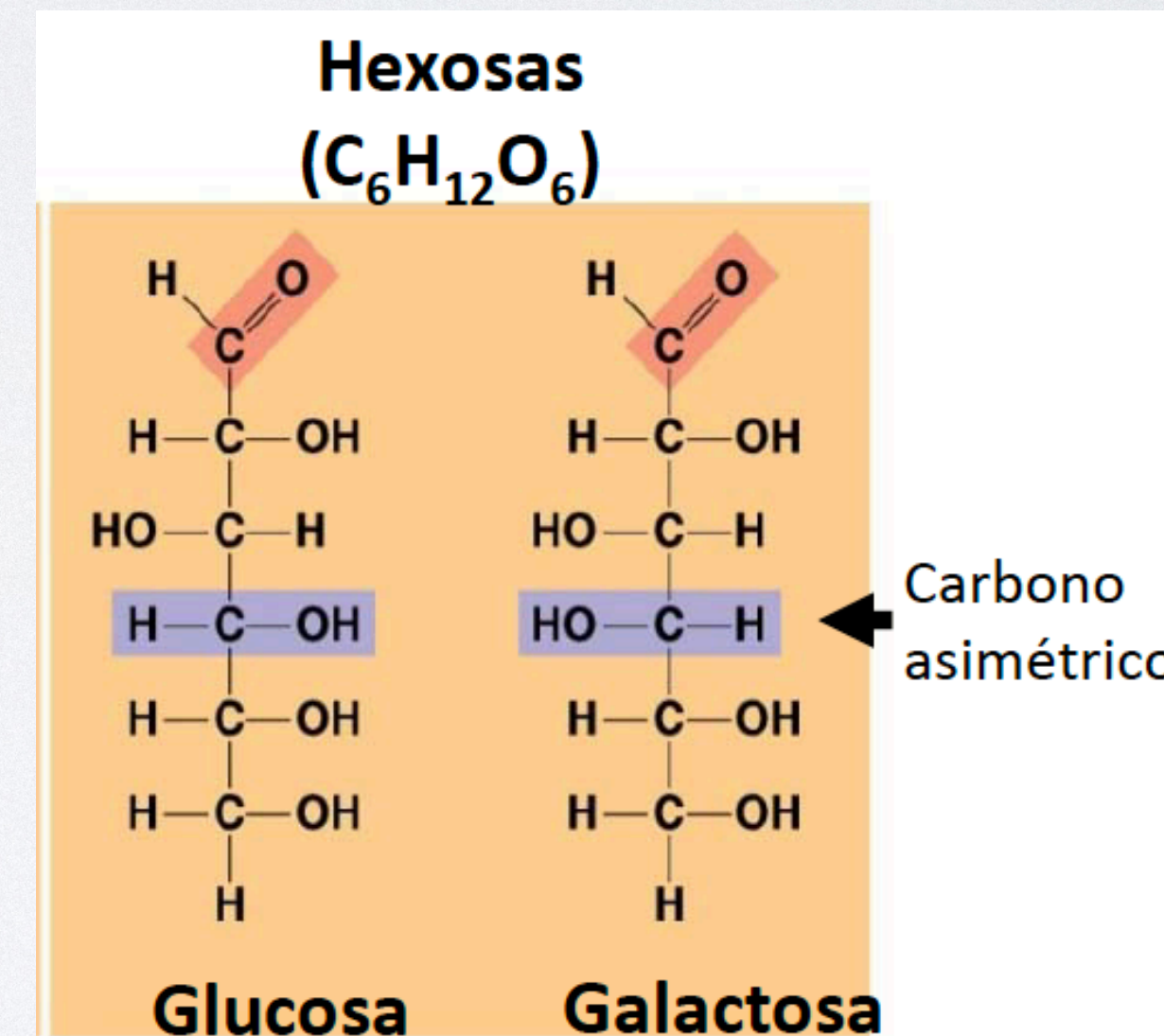
Glúcidos

Clasificación:

- Isomería
- Lonxitude

Diastereoisómero

NON imaxes especulares

Epímeros

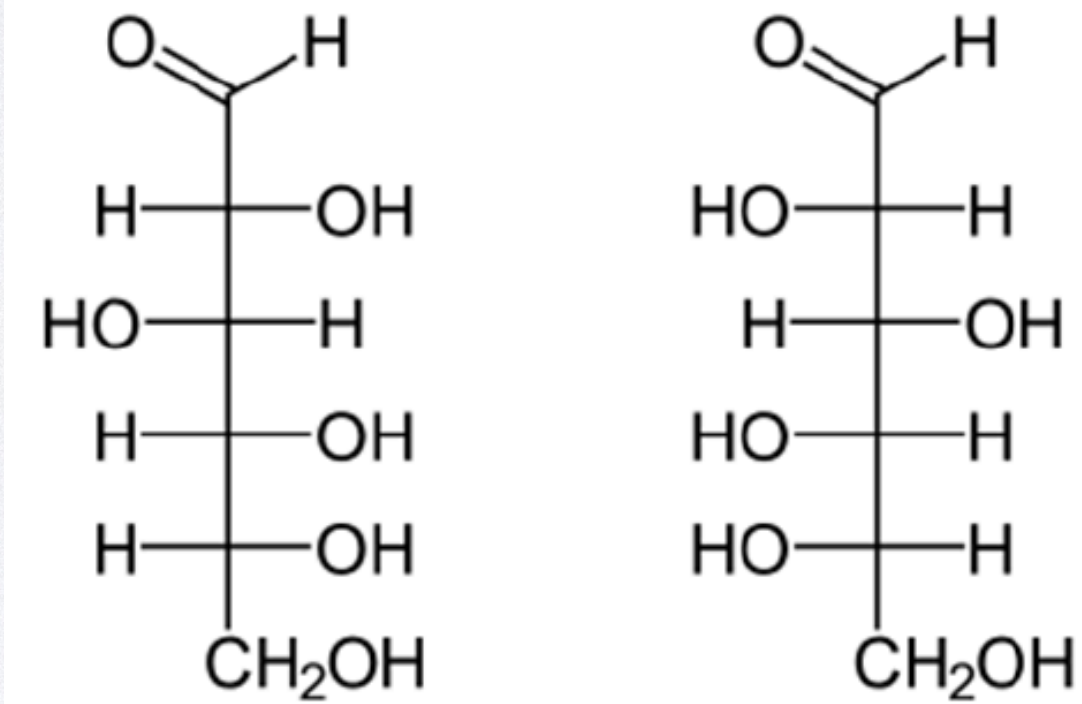
Glúcidos

Clasificación:

- Isomería
- Lonxitude

Diastereoisómero
Enantiómeros

Imaxes especulares

D-Glucose

L-Glucose

[Autor: NEUROtiker.](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:DL-Glucose.svg) Dominio
publico vía
[https://commons.wikimedia.
org/wiki/File:DL-Glucose.svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:DL-Glucose.svg)

Glúcidos

Tema 2

Clasificación:

- Isomería
  - Diastereoisómero
  - Enantiómeros
  - Isómero estructural de posición
- Lonxitude

Grupo carbonilo

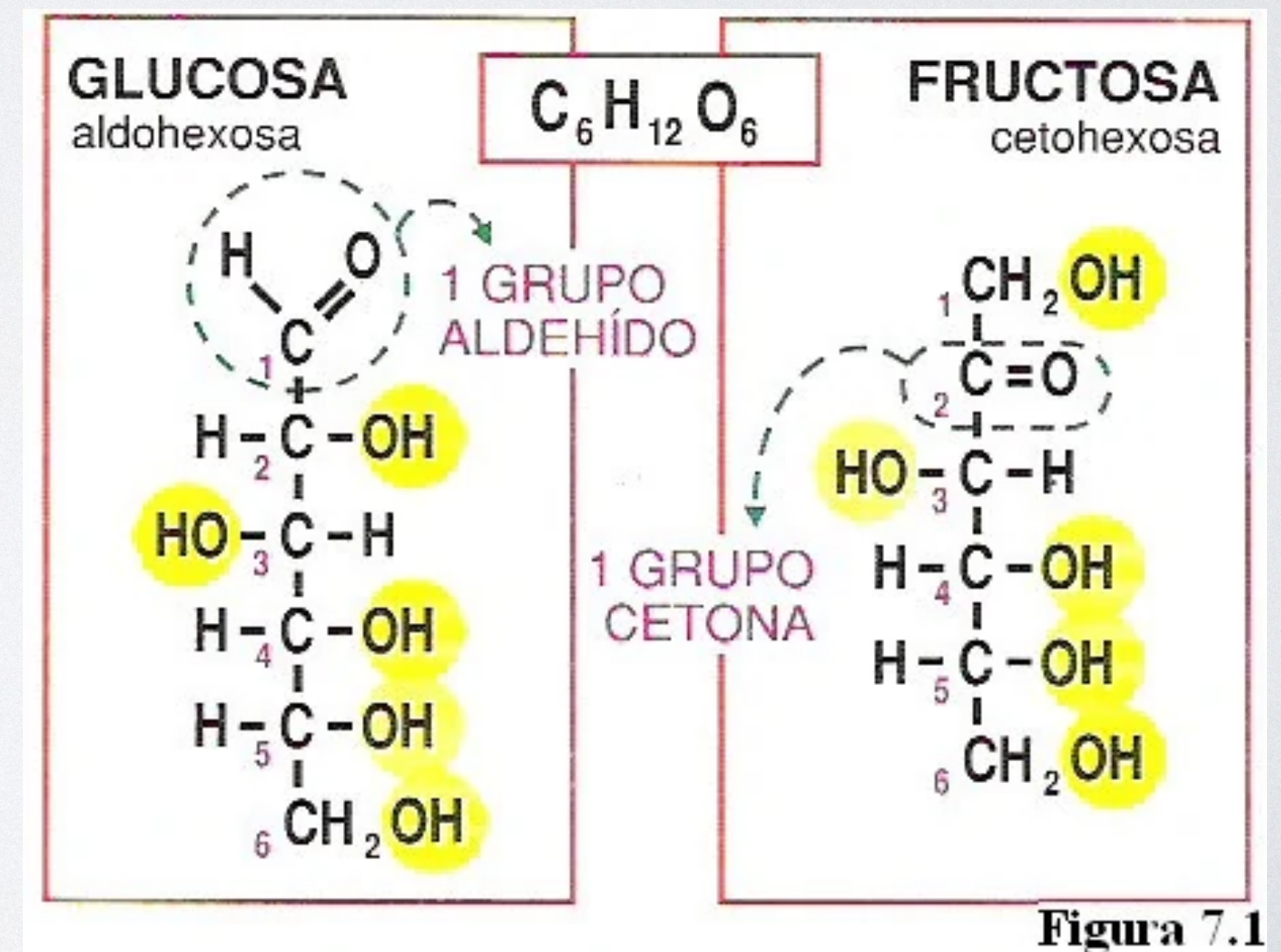

Figura 7.1

Glúcidos

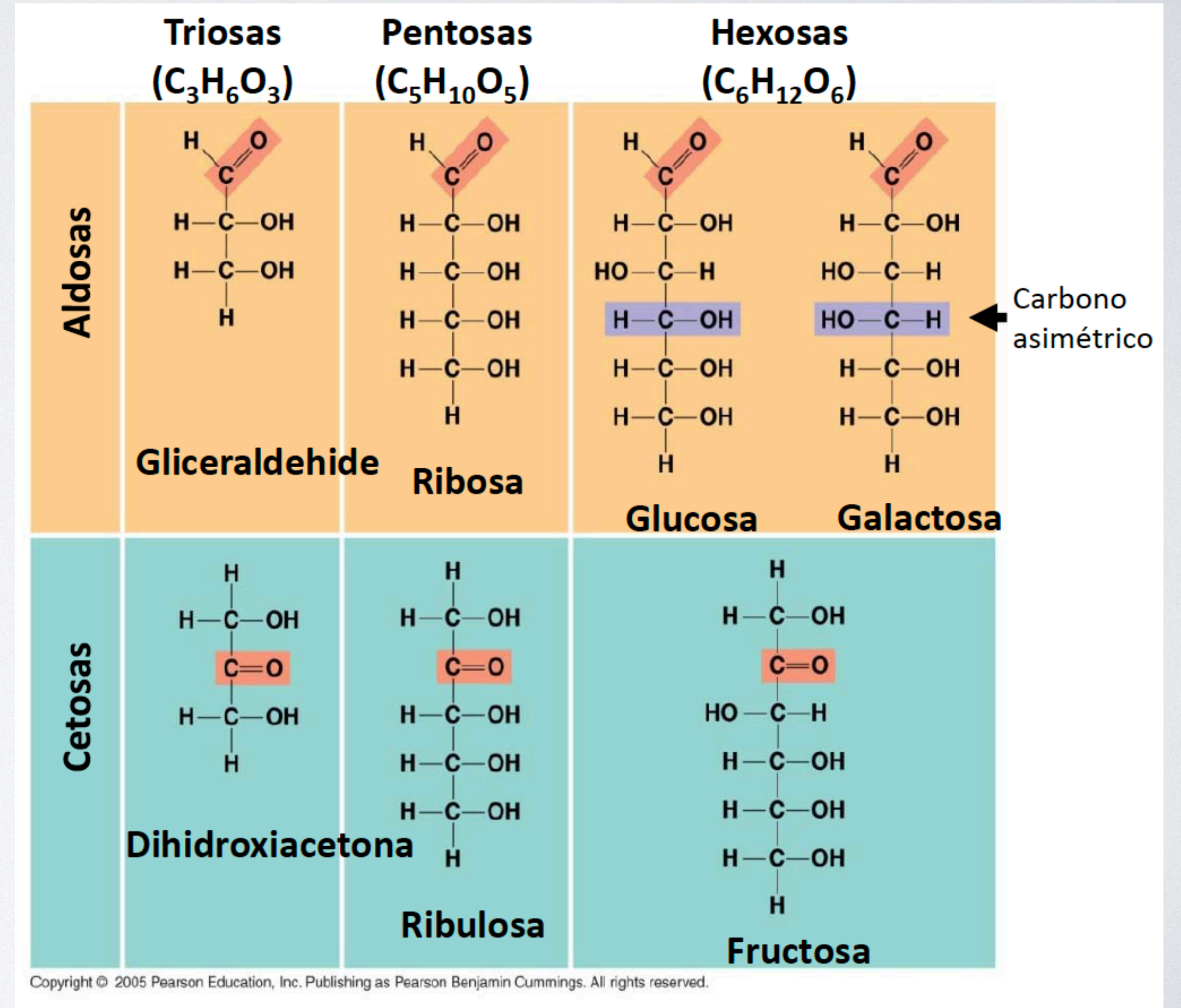
Tema 2

Clasificación:

- Isomería
- Lonxitude

Diastereoisómero
Enantiómeros
Isómero estructural

Nº átomos de carbono

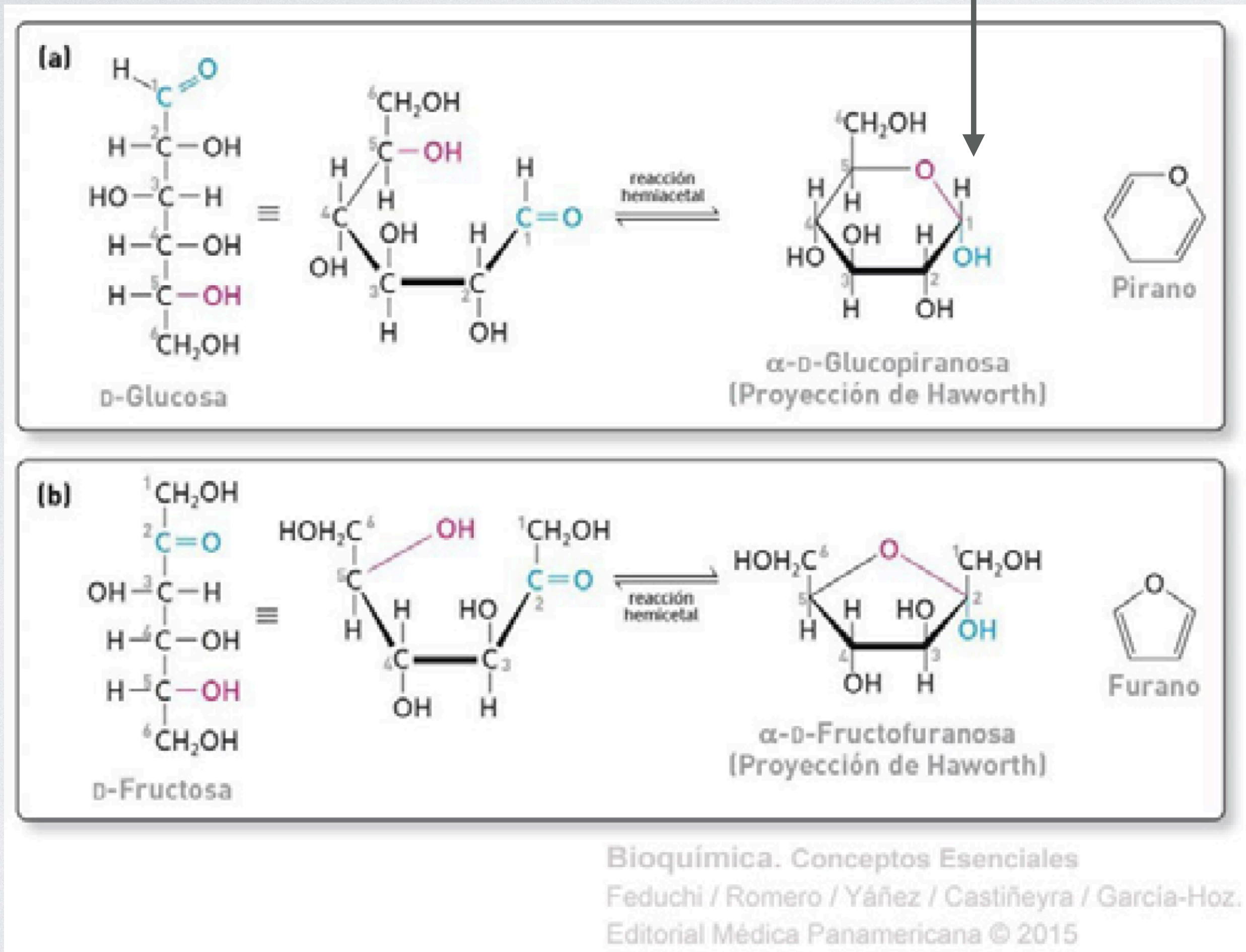

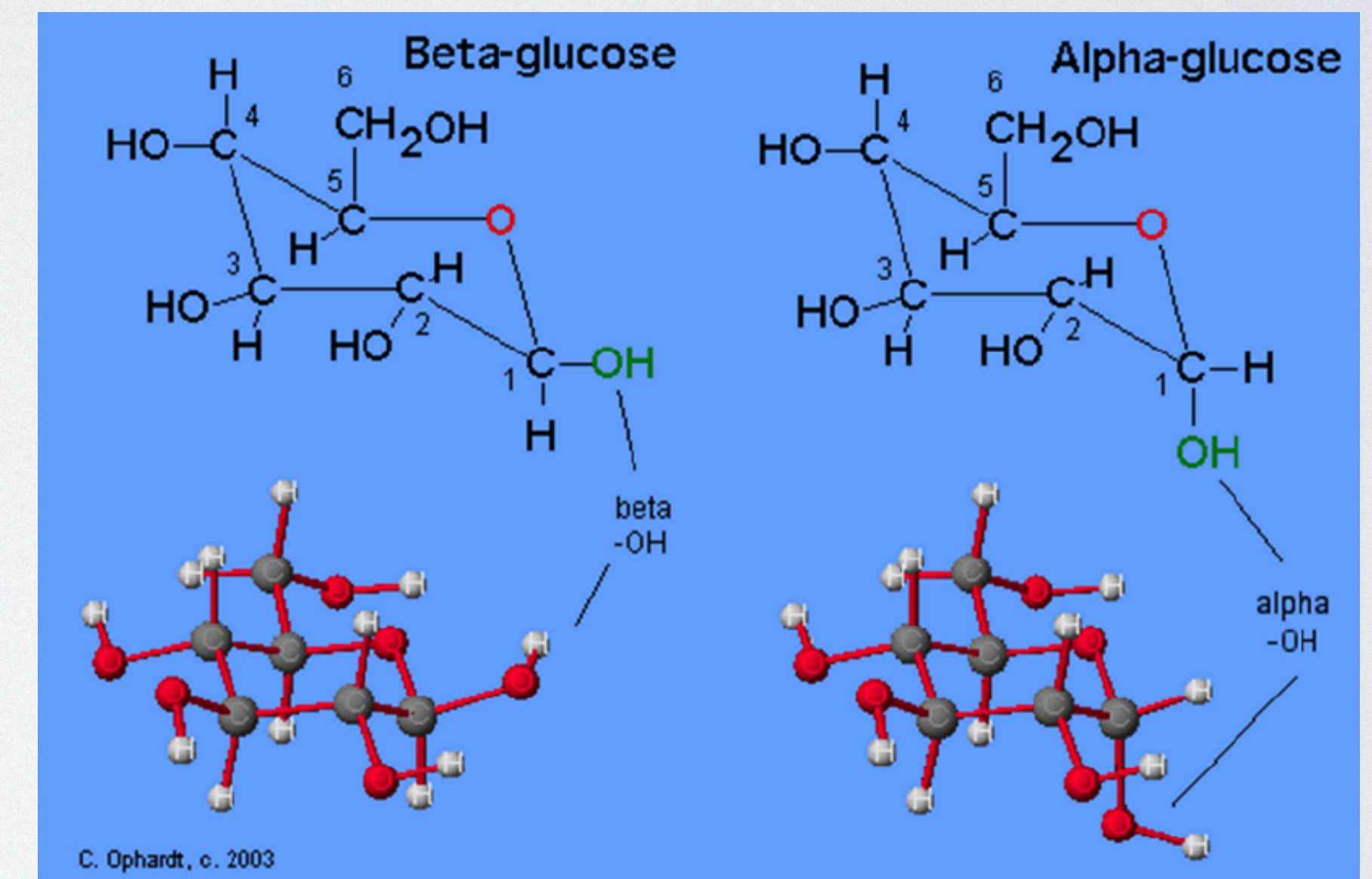
Glúcidos: Monosacáridos

Formación de aneis

centro quiral

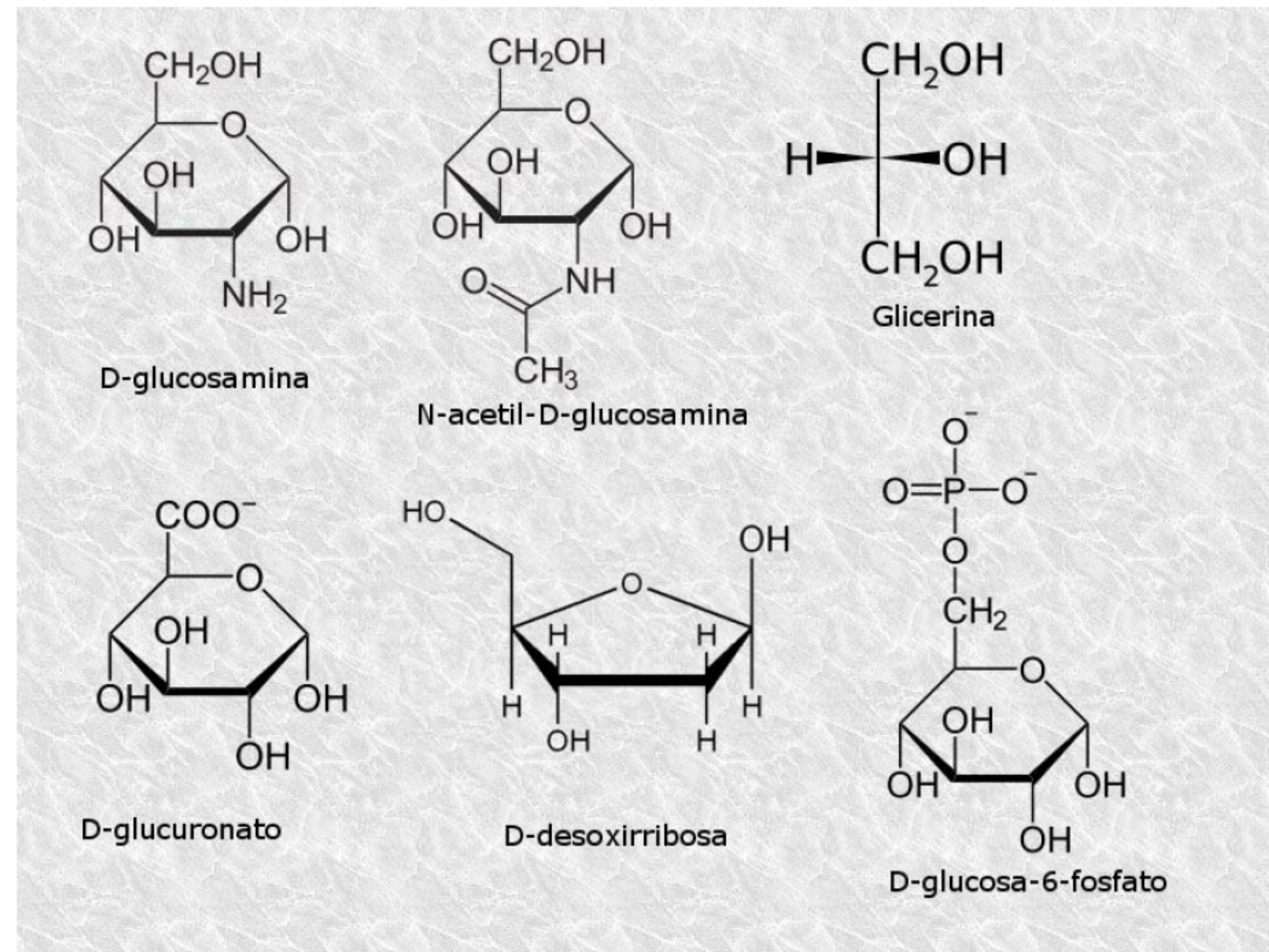
Esteroisómeros tipo anómero
Formas alpha e beta

Feduchi, R.; Romero, C.; Yáñez, E.; Blasco, I. y García-Hoz, C. (2014).
Bioquímica. Conceptos esenciales. 2ª ed. Editorial Médica Panamericana

Glúcidos: Monosacáridos

Autor: [Alejandro Porto](#) (talk | [contribs](#)) via creative commons
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Glucosa-derivados.jpg>

Estrutural: aminoazúcares como glucosamina

Oxidación: como glucorónico

Redución: desoxirribosa ou glicerina

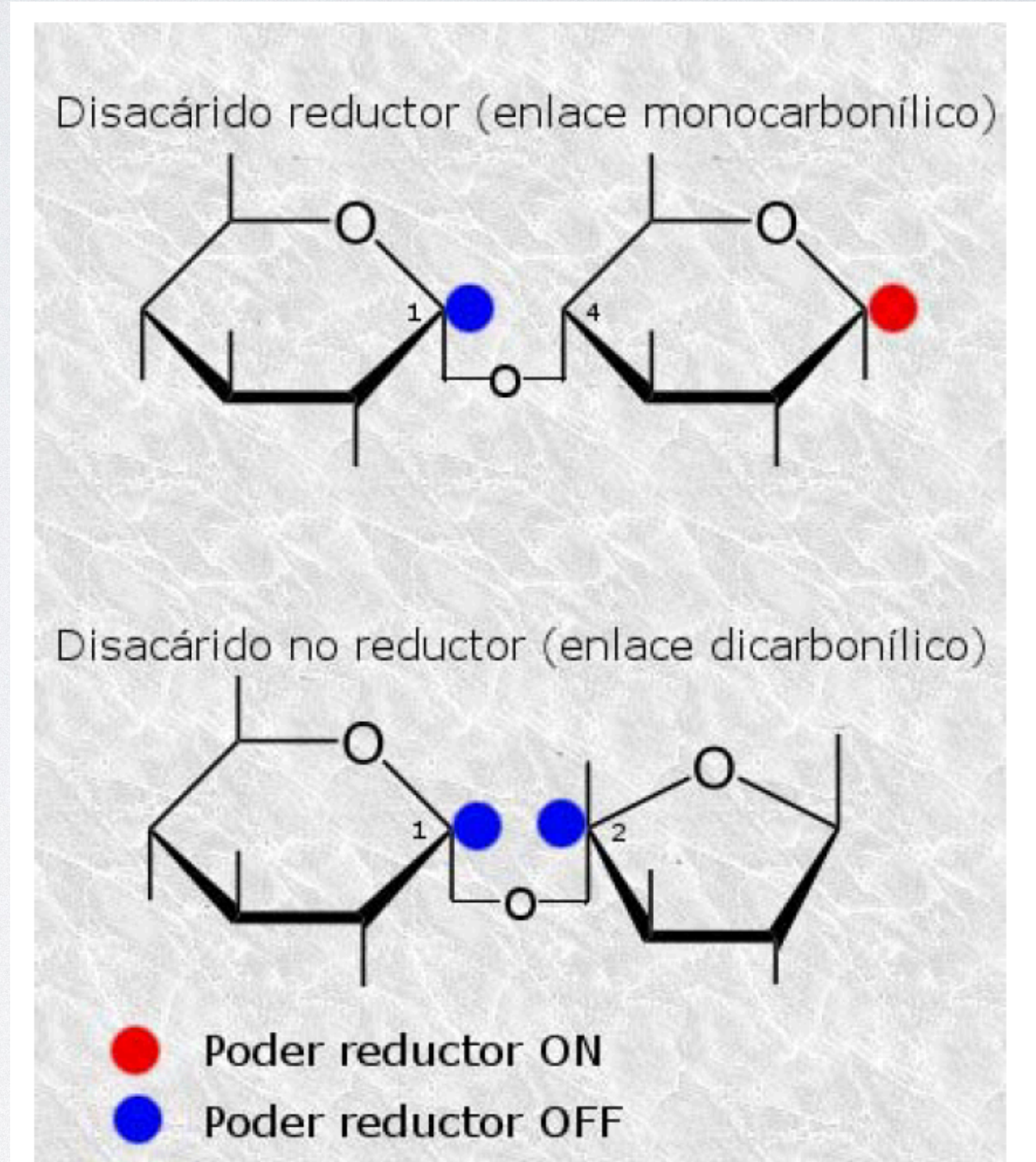
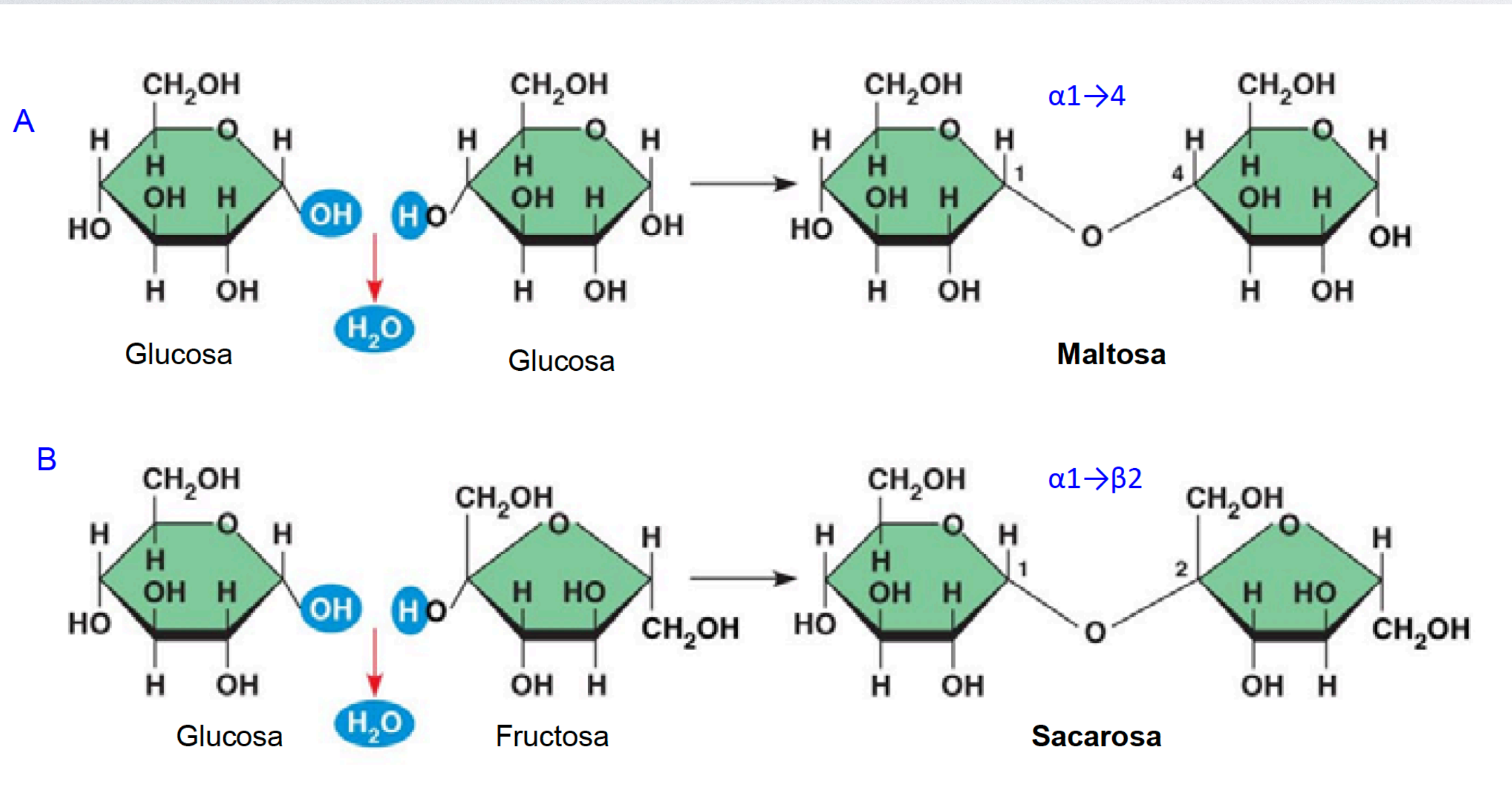
Esterificación: como azúcares fosfato

Glúcidos: Oligosacáridos

2 a 10 monosacáridos

Enlace o-glucosídico

Glícidos: Polisacáridos

Máis de 10 monosacáridos

Homopolisacáridos

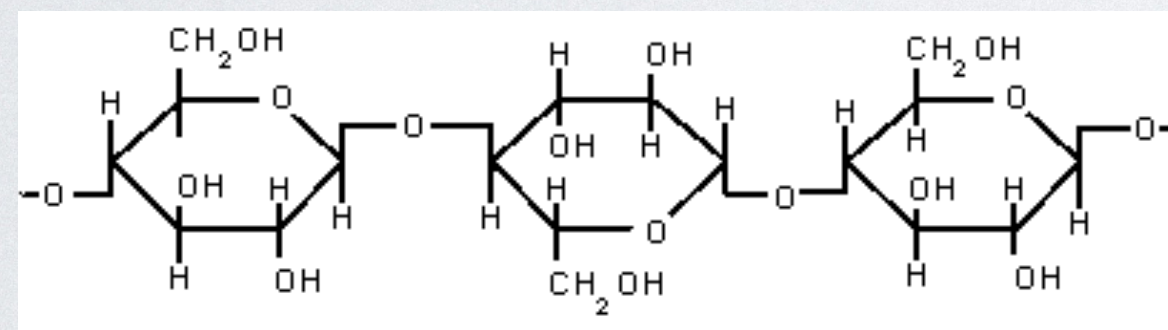
Heteropolisacáridos

Lineal

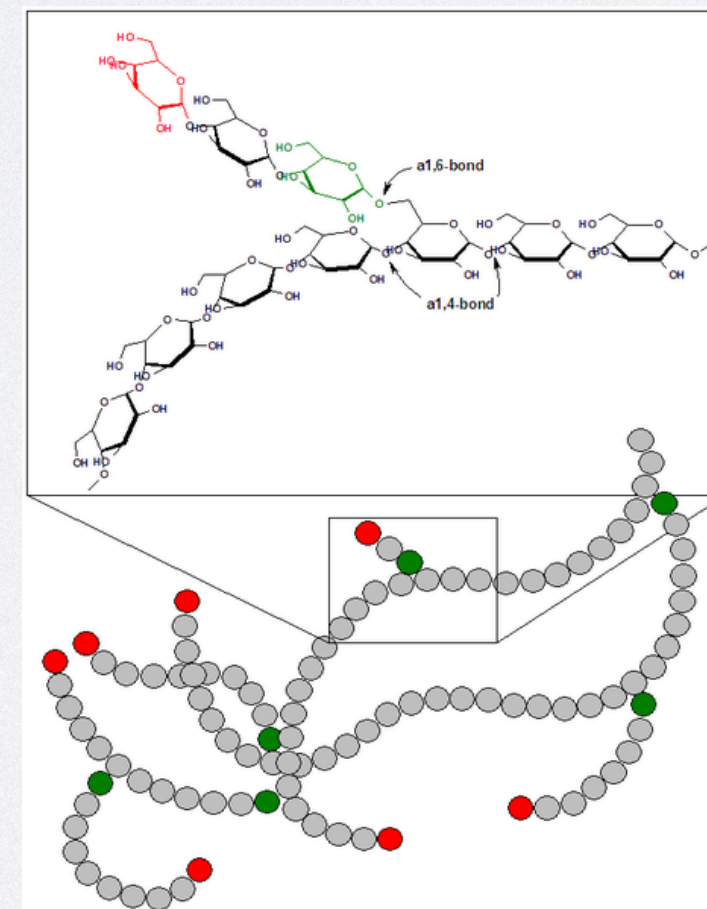
Ramificado

Lineal

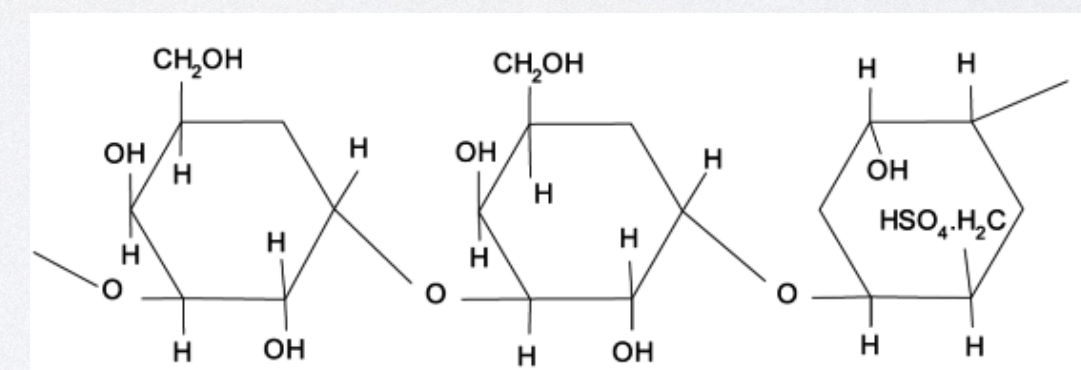
Ramificado

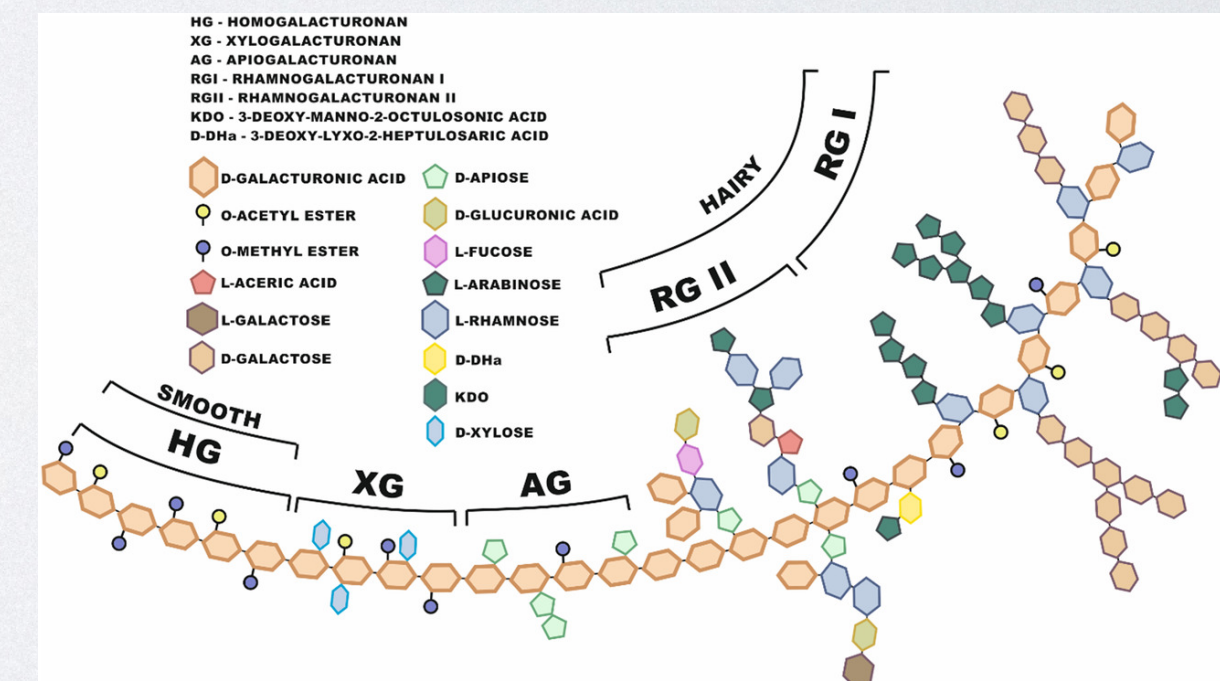
Celulosa

Glicóxeno

Agar agar

Pectina

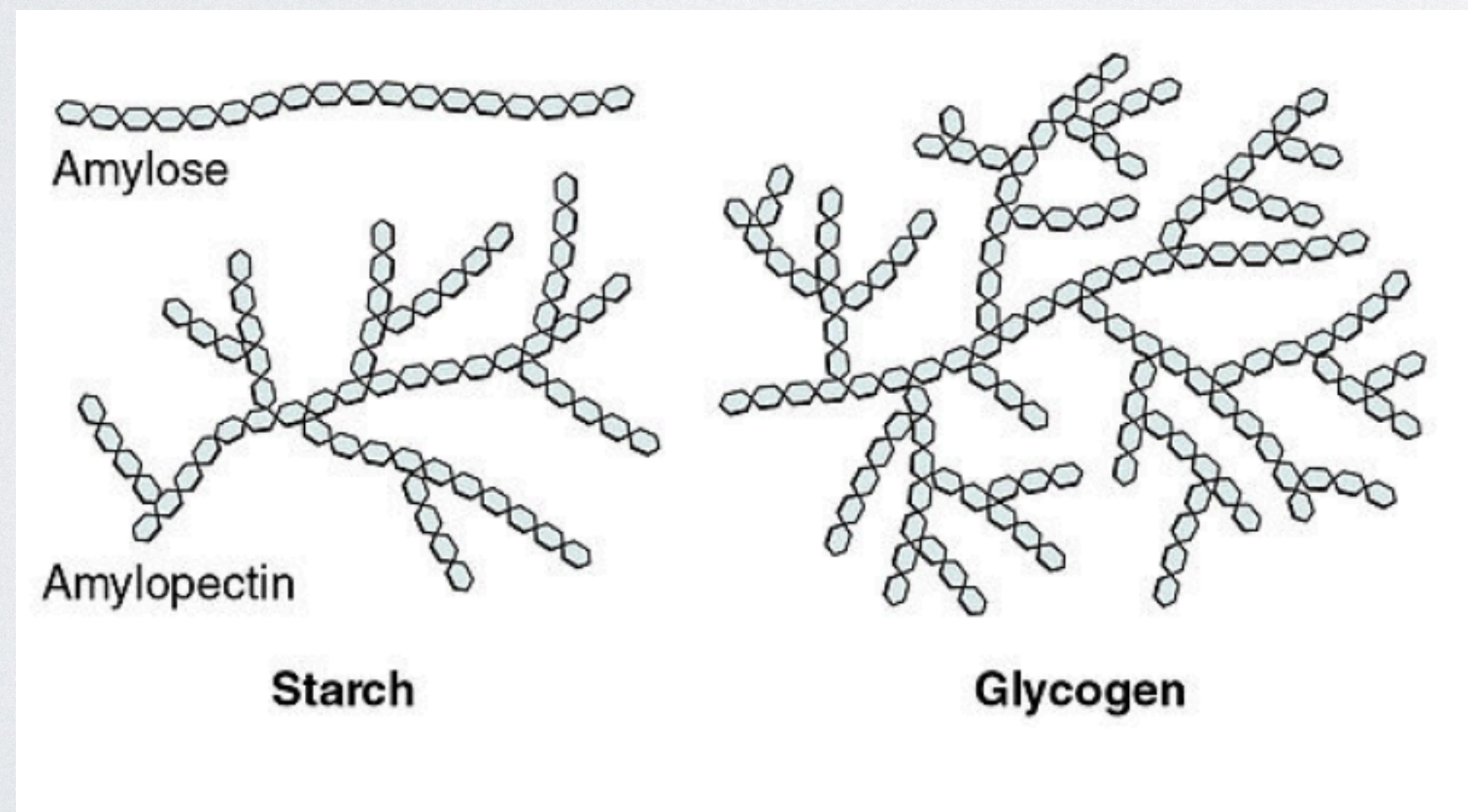

Glúcidos: Polisacáridos

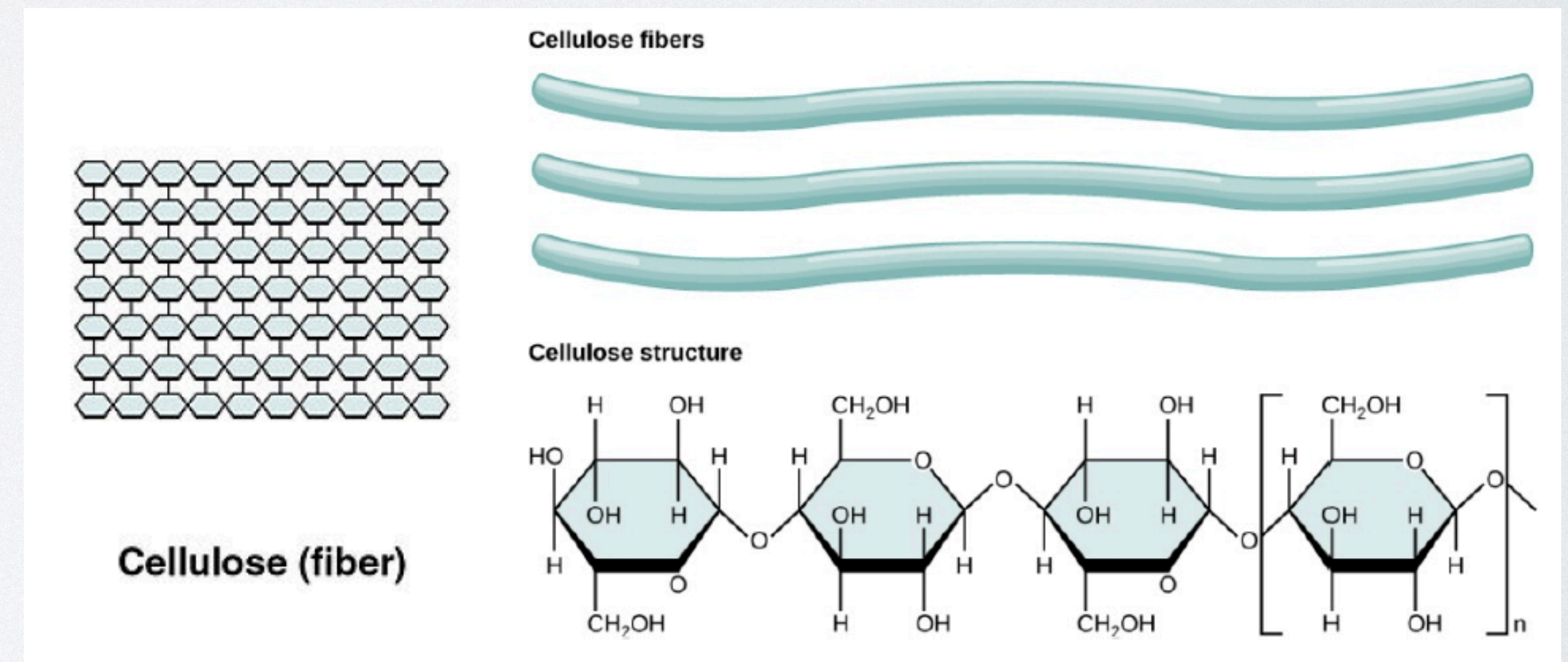
Máis de 10 monosacáridos

→ Arquitectura e función

*Amidón: alpha glicosa.
Enlaces glicosídicos alpha (1-4)*

*Celulosa: beta glicosa.
Enlaces glicosídicos beta (1-4)*

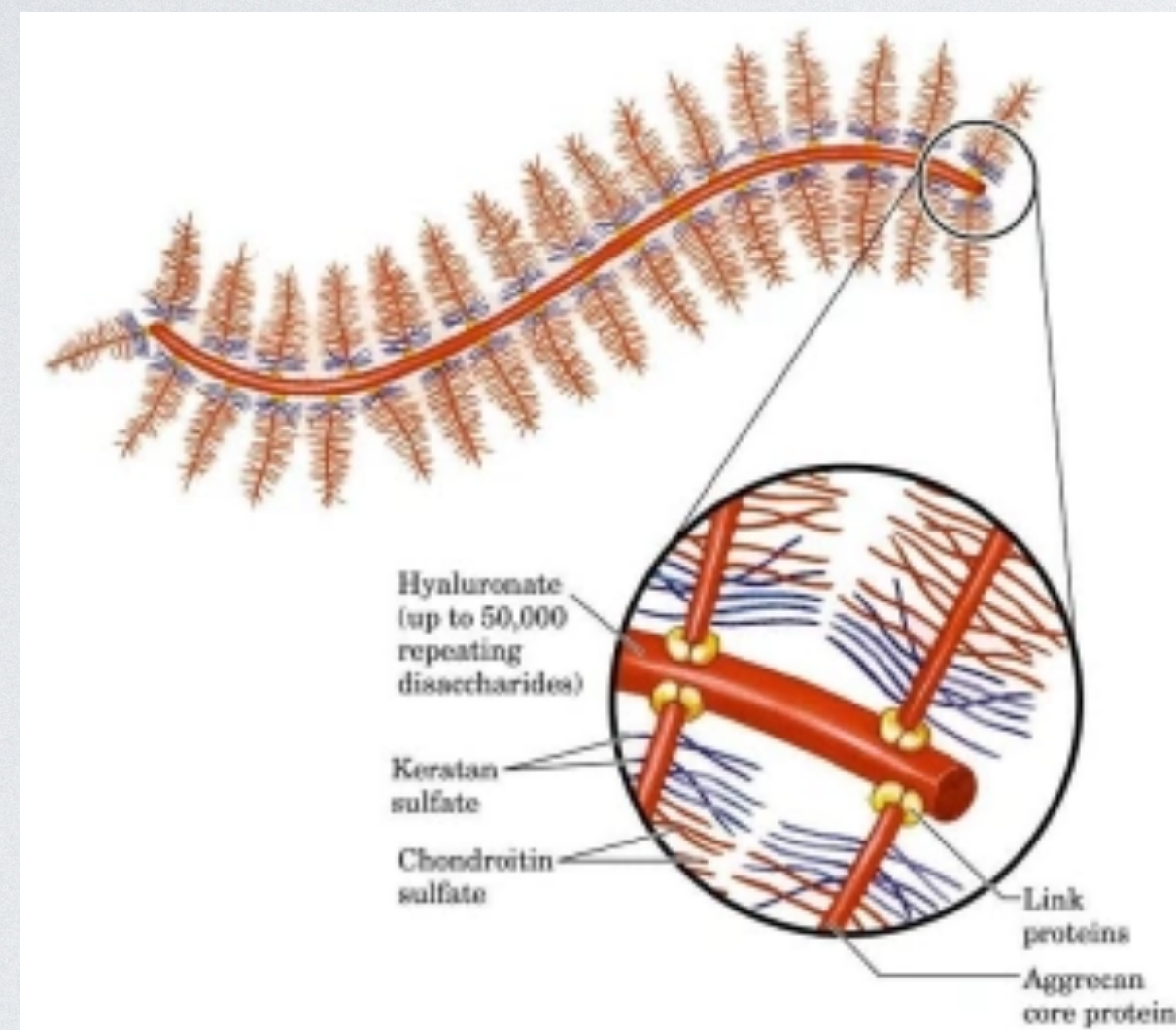

Glúcidos: otras posibilidades

Glicoconjugados

Proteoglicanos

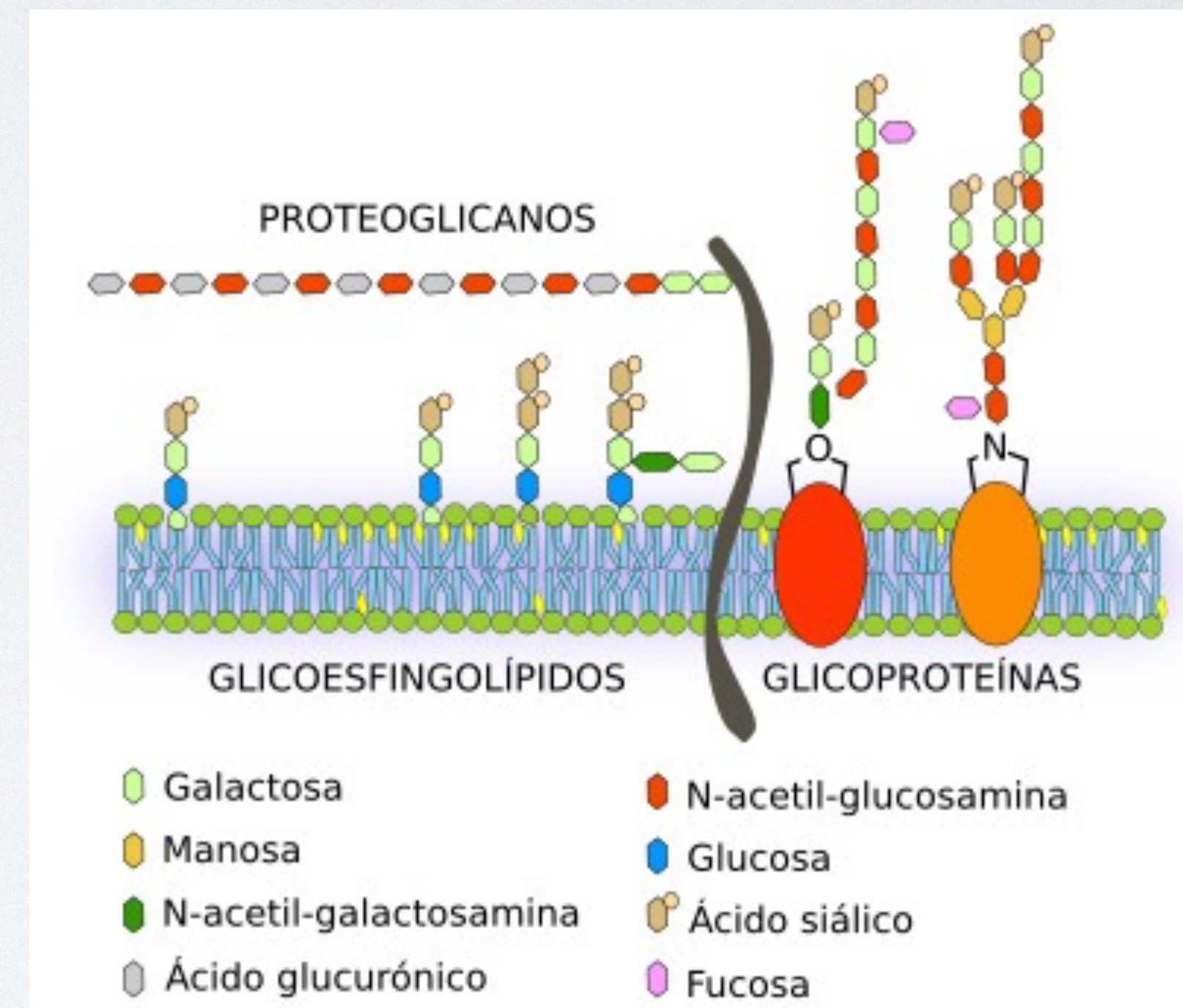
Núcleo proteínas
+
glicosaminoglicanos

síndrome de Ehlers-Danlos

Glicolípidos

Glicoproteínas

Lípidos

Tema 2

Heteroxéneo

Composición fundamental: hidrocarburo (C e H)

Hidrofóbicos = Apolares

Enlace polar asociado ao osíxeno

Enerxética, estrutural, defensa, mensaxeira

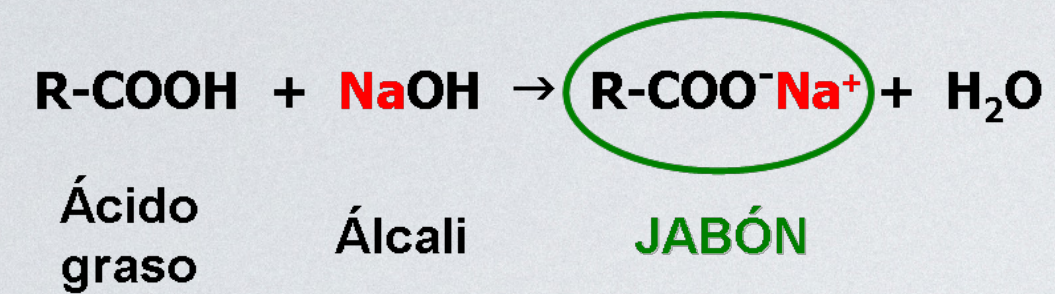
Clasificación:

- Saponificables

- Non saponificables

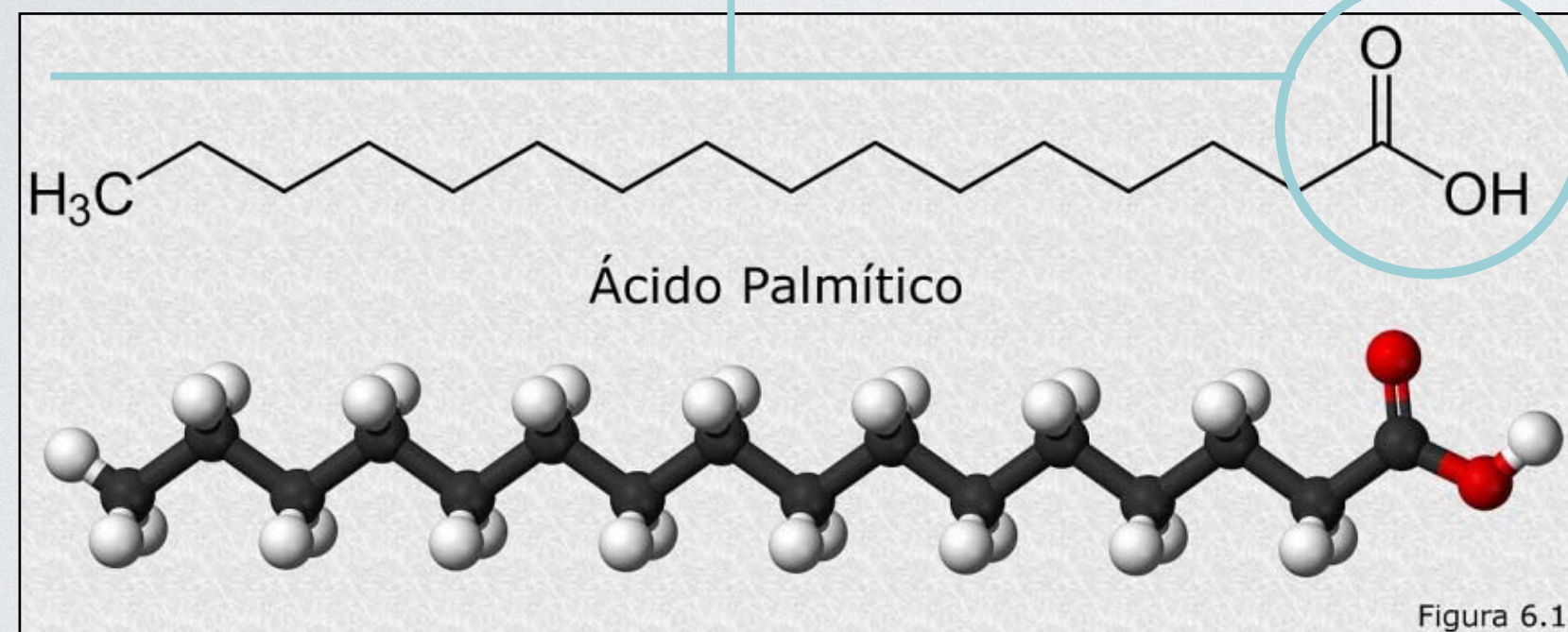

Lípidos: Saponificables

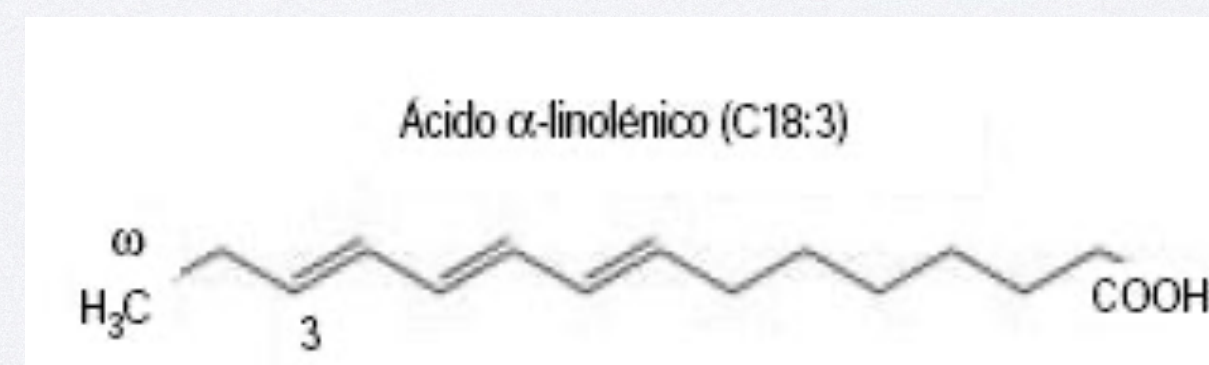
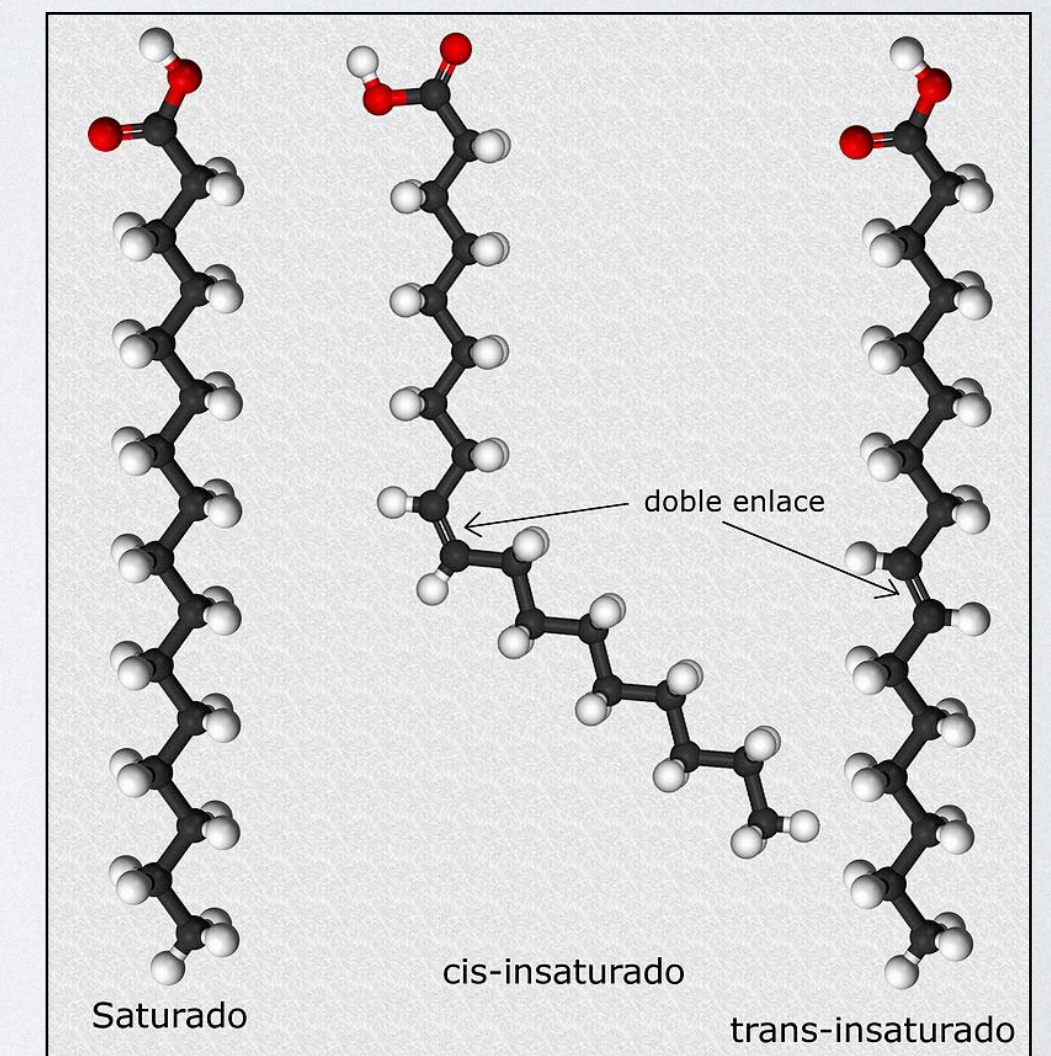
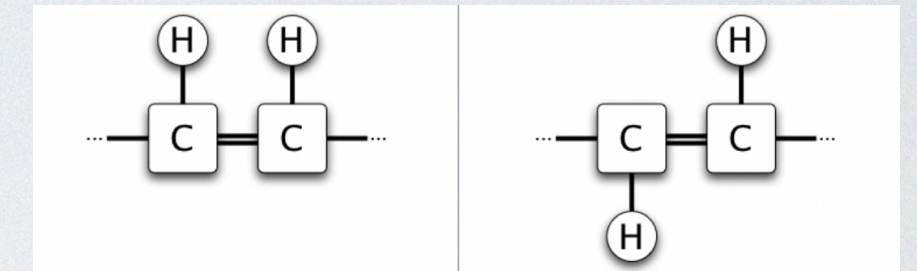
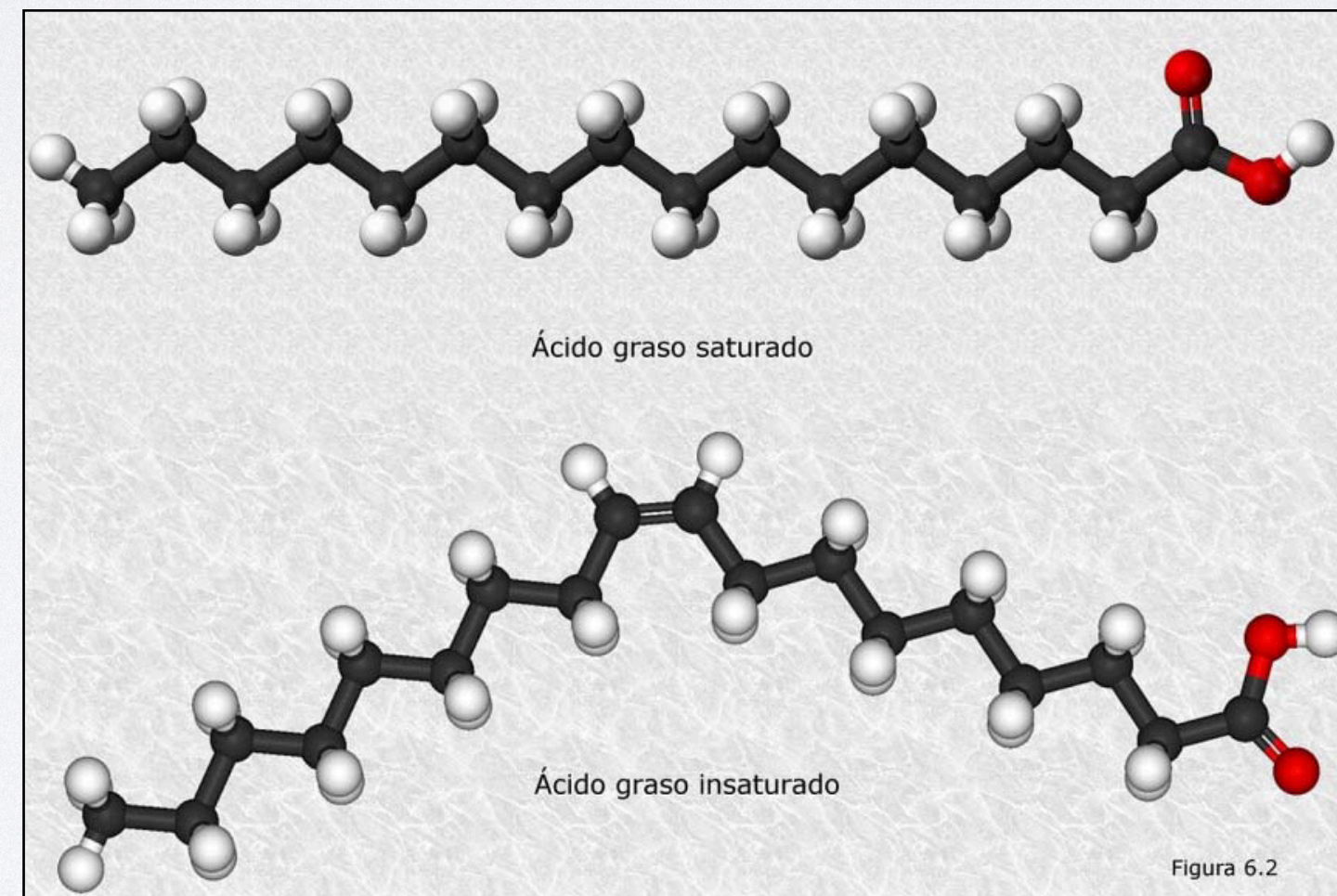

- Simples (graxas e ceras)
- Lípidos complejos

Cola hidrocarbonada + Grupo carboxilo

Dobres enlaces

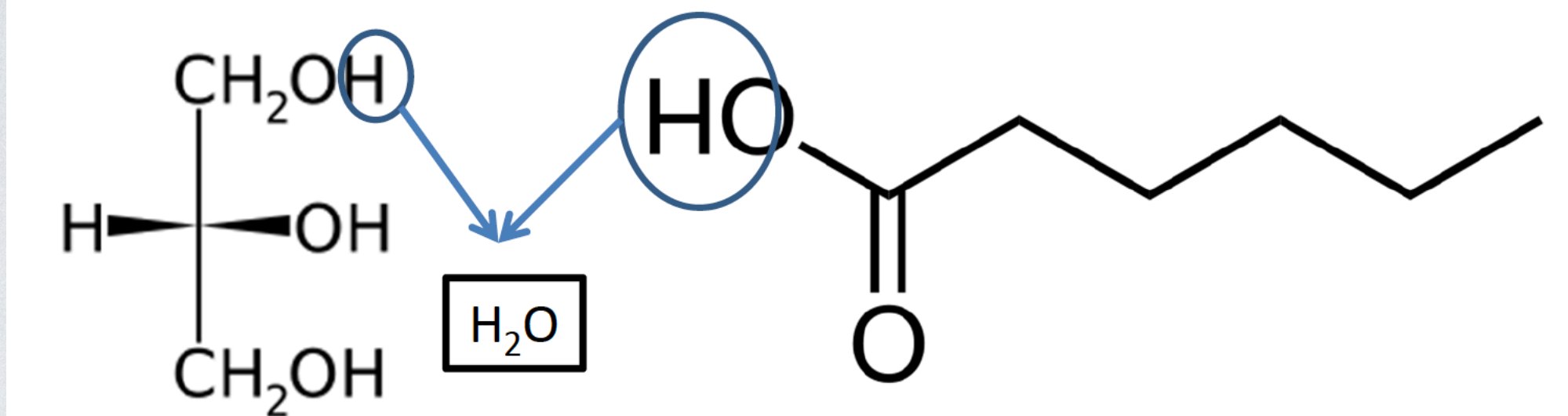

Lípidos: Saponificables

Graxas

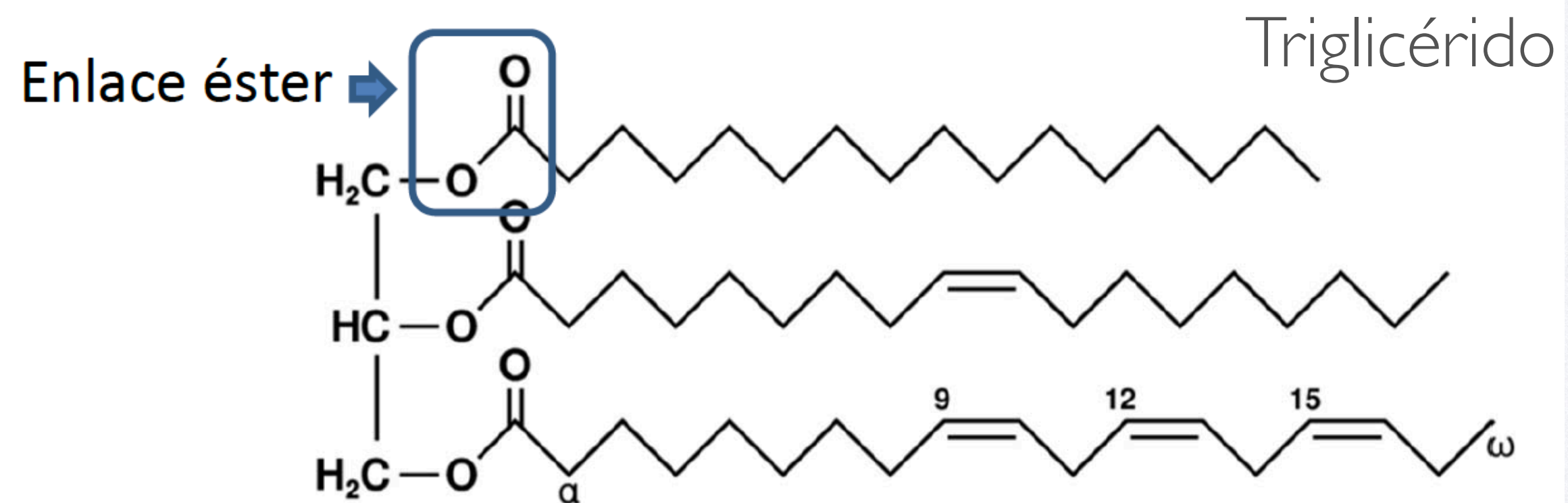
Glicerol + Ácido graxo

Autor: Calvero. Dominio público vía <https://commons.wikimedia.org/wiki>

Funcións:

- Almacenamento de enerxía
- Protección de órganos
- Aislante

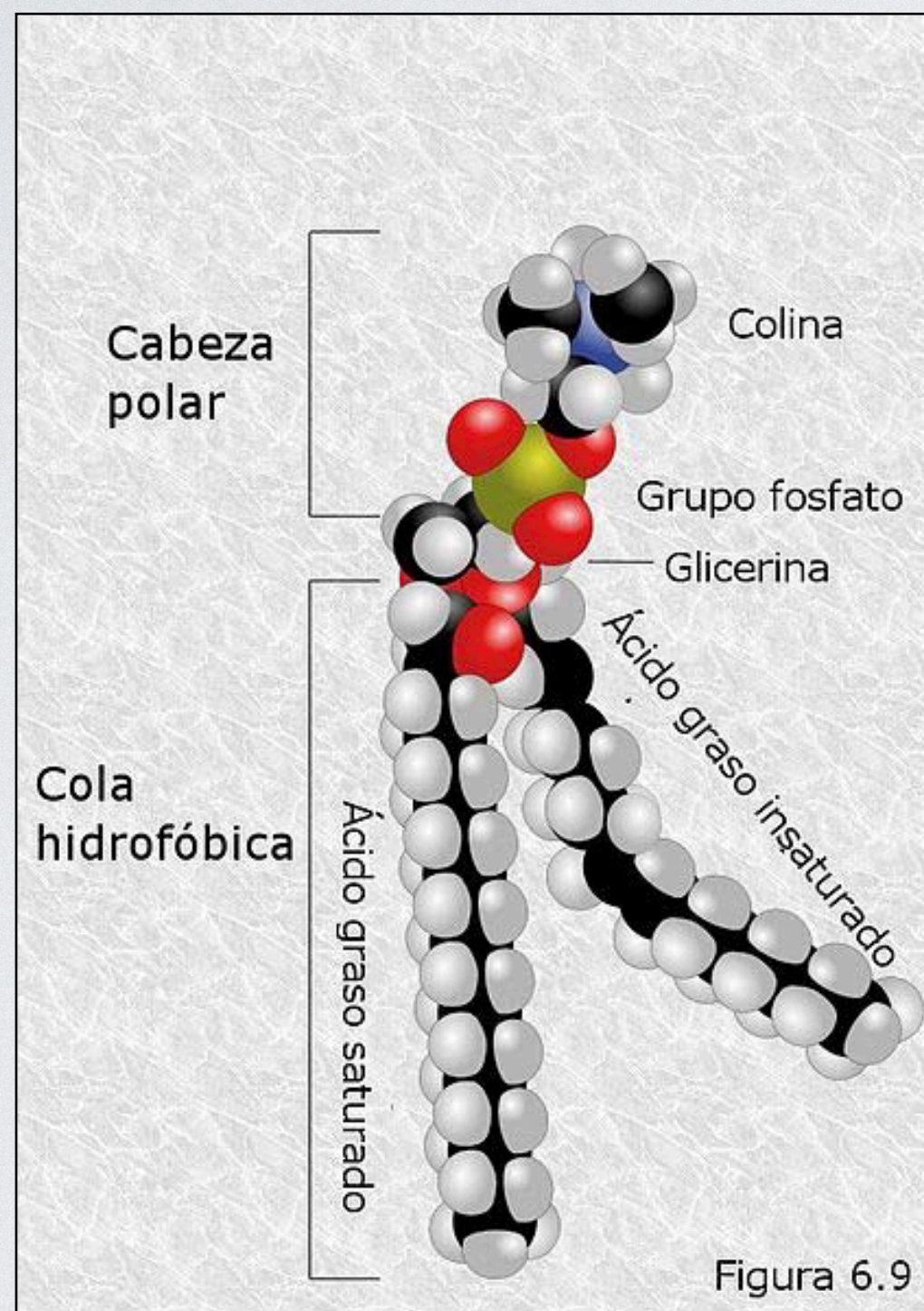
Autor: Wolfgang Schaefer. Dominio público vía <https://commons.wikimedia.org/wiki>

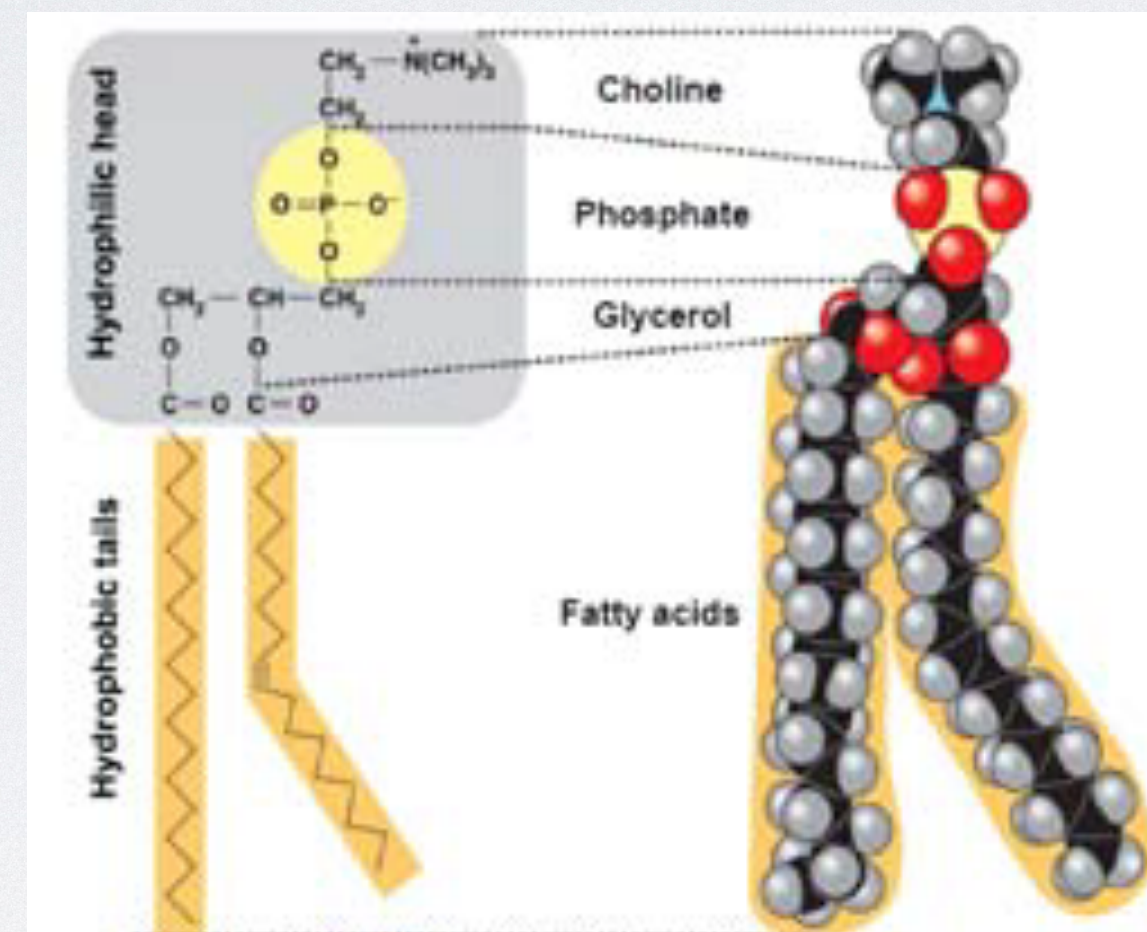
Lípidos: Saponificables

Fosfolípidos

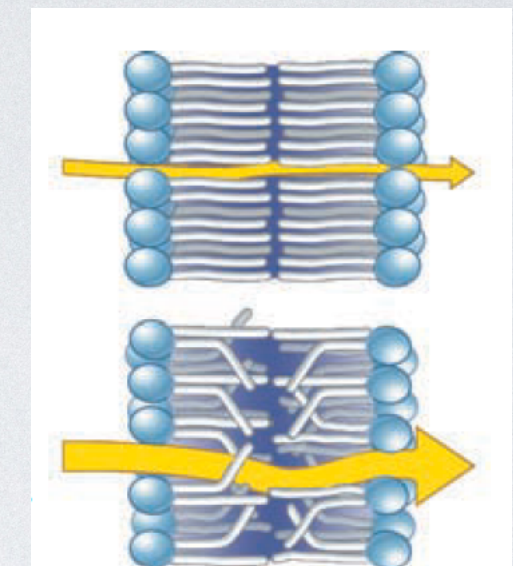
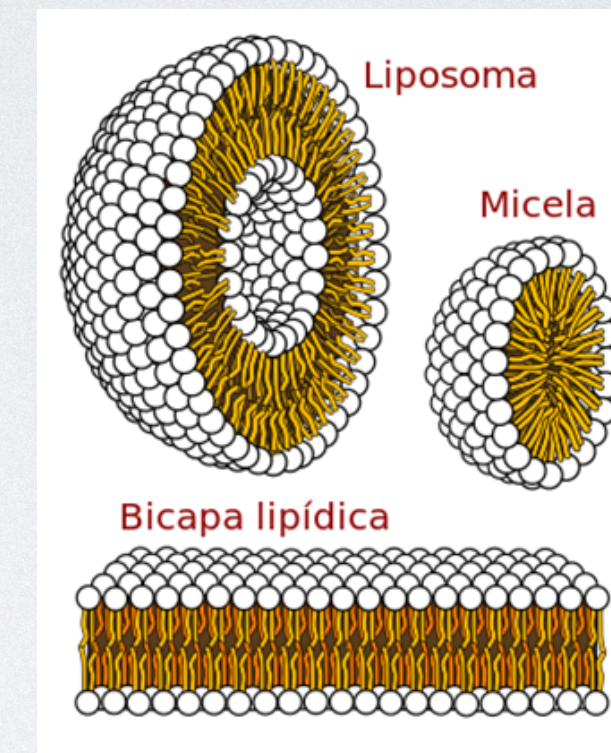
Molécula anfipática

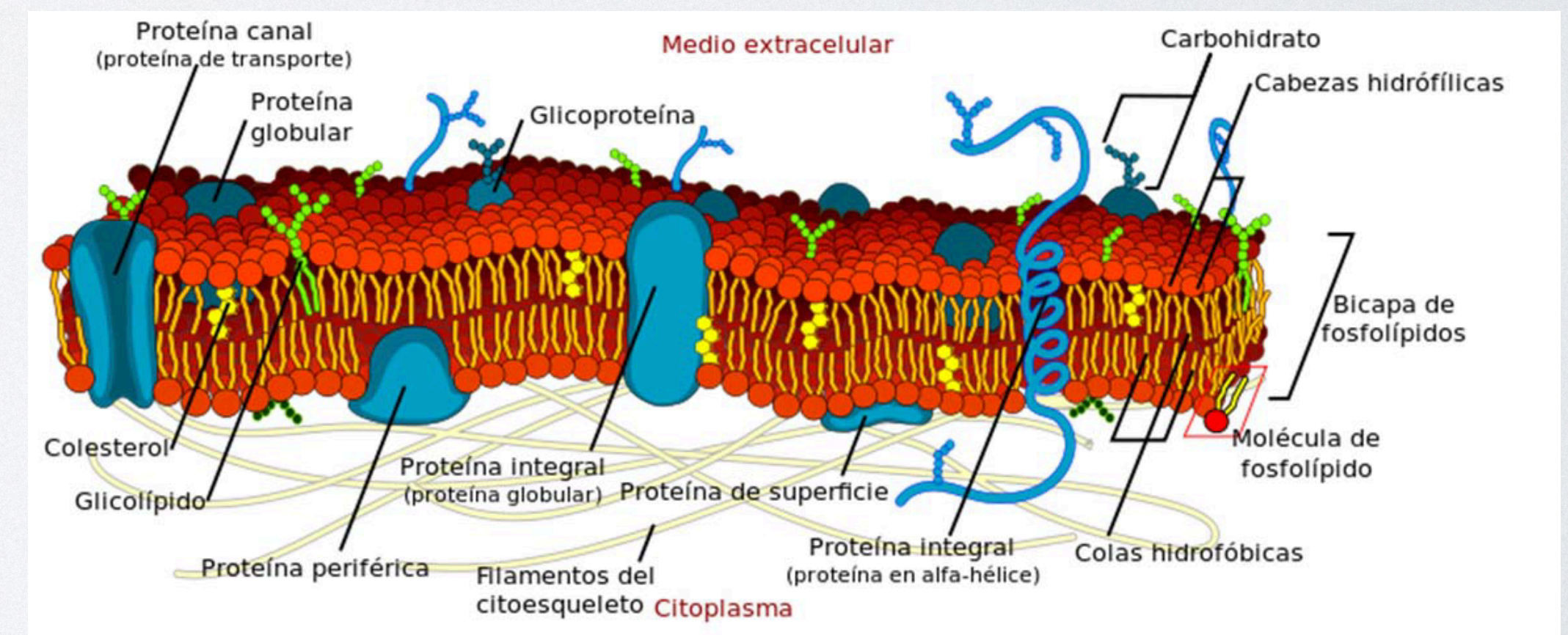
Autor: Alejandro Porto (talk I contribs) vía <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fosfolipido.jpg>

Campbell y Reece (2007) *Biología*. 7ª ed. Médica Panamericana.

Freeman, S. (2009). *Biología* (No. 574 F7.). Pearson Educación

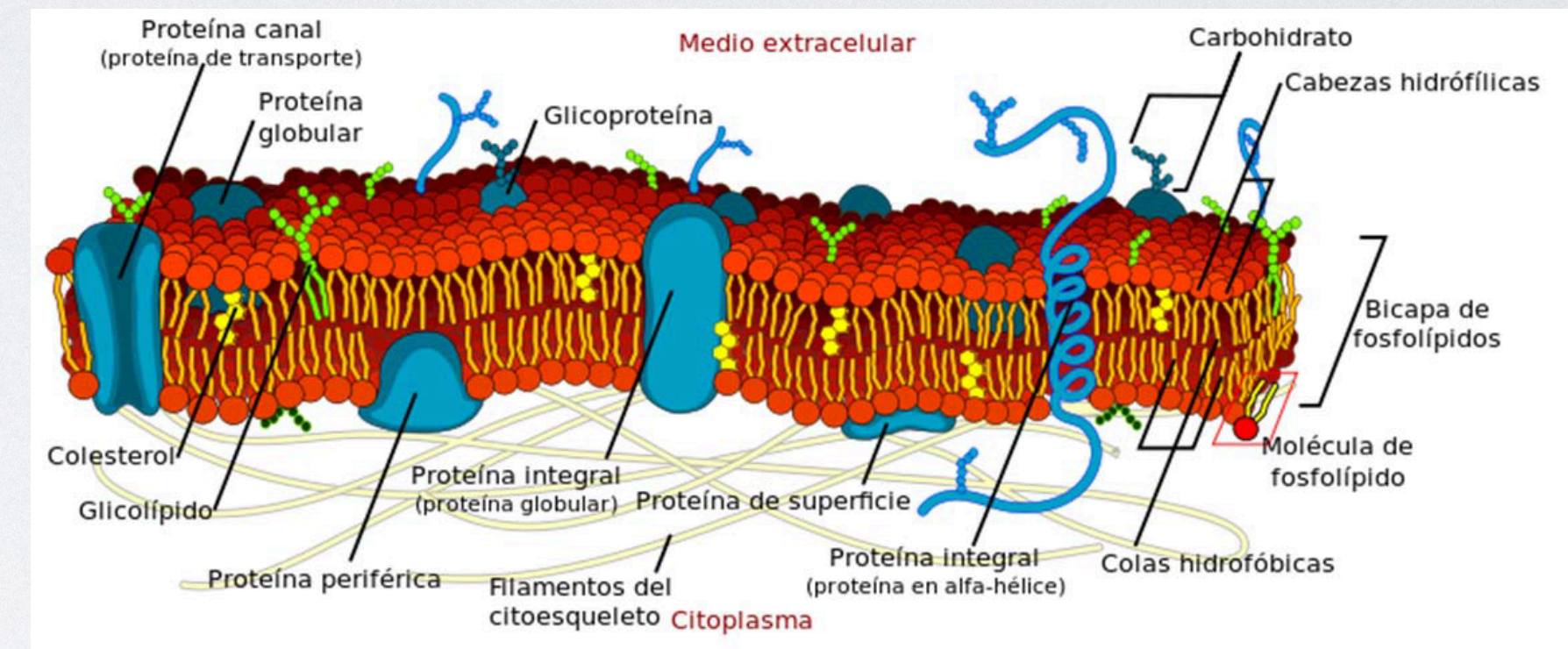
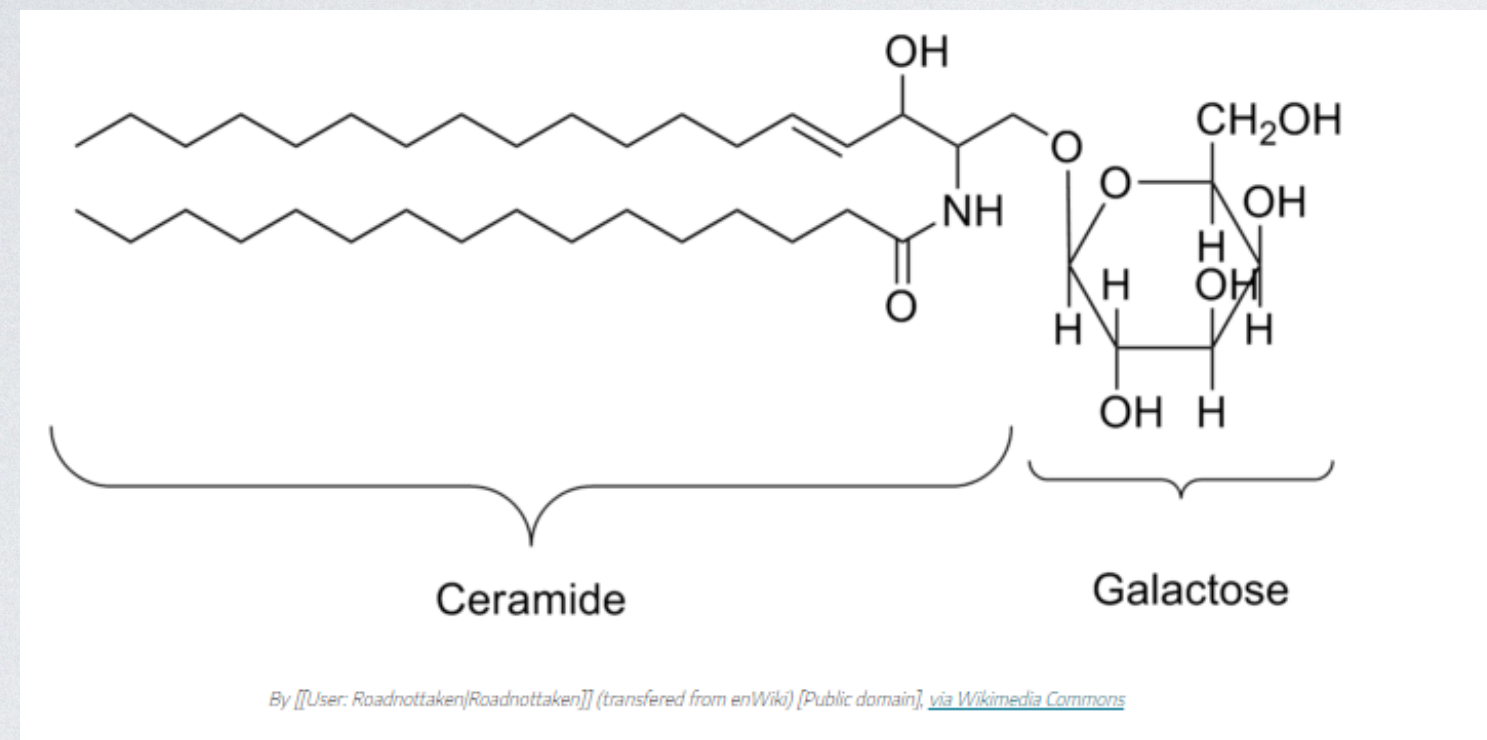

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Phospholipids_aqueous_solution_structures-es.svg#mw-jump-to-license

Lípidos: Saponificables

Glicolípidos: esfingoglicolípidos

Ceramida = esfingosina + ácido graso

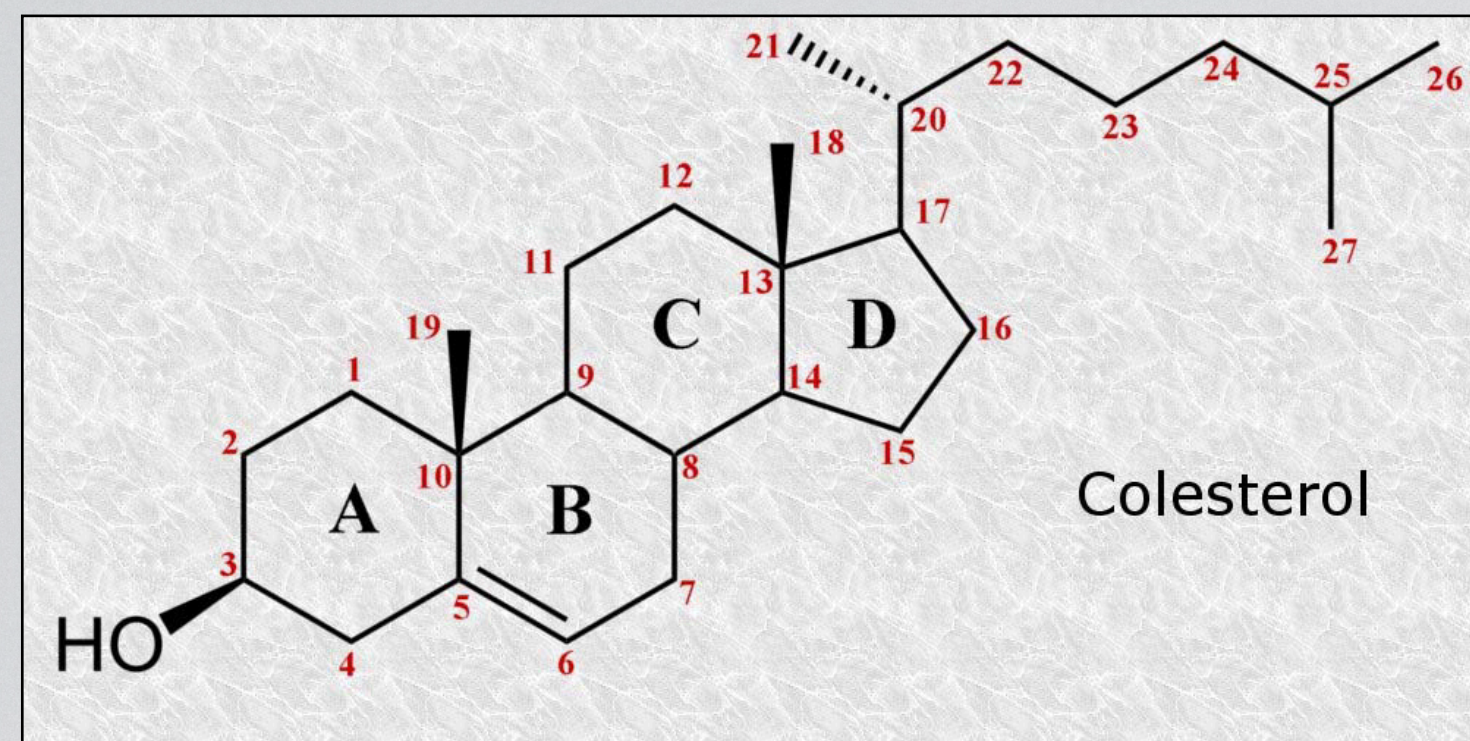
Ceras

Lípidos: Non saponificables

Esteroides

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Colesterol.jpg>

Terpenos

